

ARGIA

IMANOL LAZKANO

GARBIÑE BIURRUN

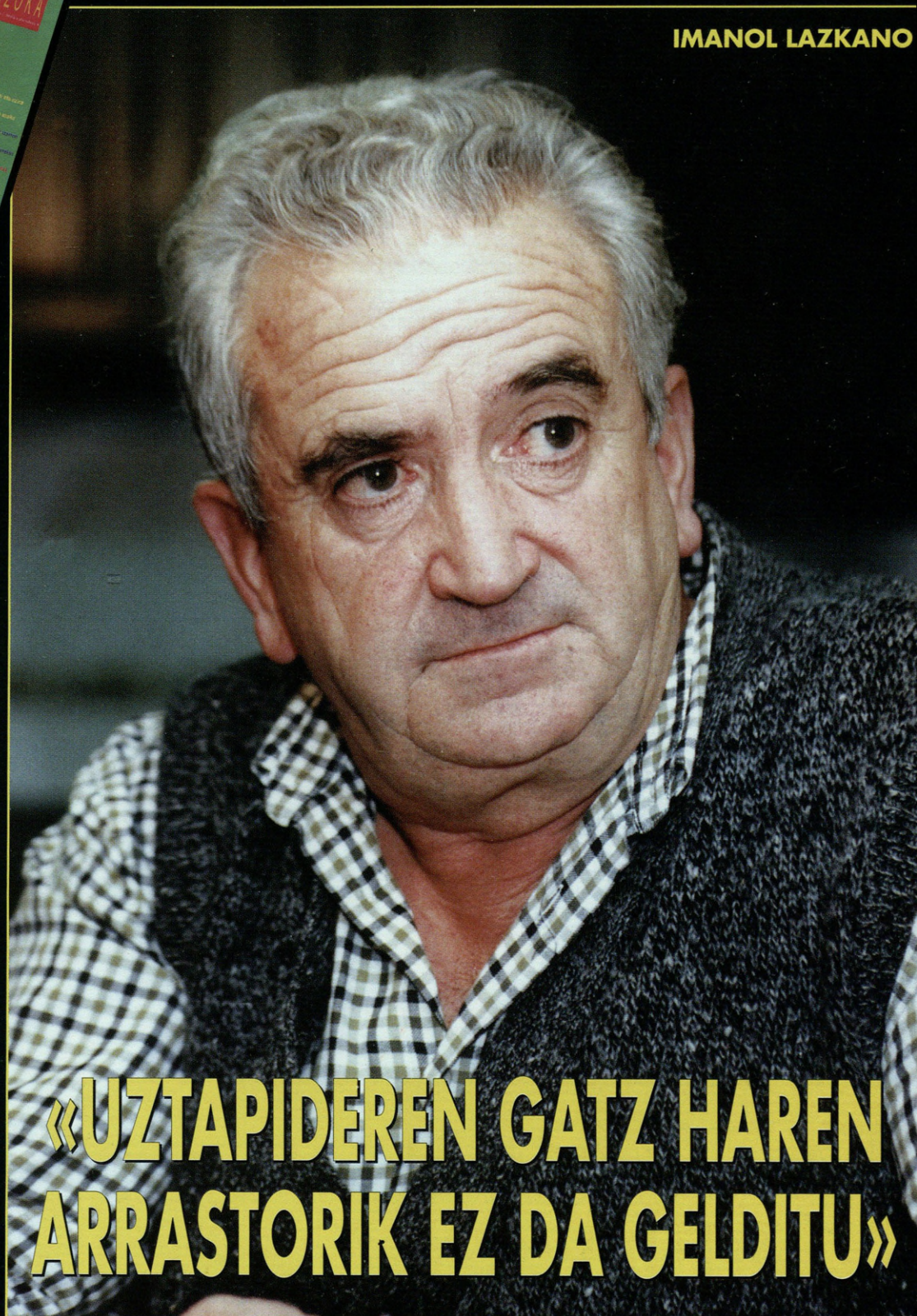
«Barne sailburuak ez du begi onez ikusten epaileok mugak jartzea»

BALKARIA

Moskuri bizkarra eman nahi dion Kaukasoko herria

MARI JOSE IRIZAR JOSE MARI SORS

«Orain ez dago atzera bueltarik: gure ondasunak kulturarentzat dira»

«UZTAPIDEREN GATZ HAREN ARRASTORIK EZ DA GELDITU»

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12
☎ 37 03 04
20160 Lasarte-Oria

6. Politika kronika. MIKEL JAUREGI.
8. Garbiñe Biurrun: «Barne sailburuak ez du begi onez ikusten epaileok mugak jartzea». MIKEL ELORZA.
12. Ximun Haran eta Almandoz: Ipar Burukideen borroka. MIKEL ASURMENDI.
15. Errusiako Federazioan dagoen herri kaukasiar honek burujabetza aldarrikatu du. Balkariak ere bere kasako bideari ekin nahi dio. XABIER ARANBURU.
18. Hiru aldundietako langileen % 53,54k egiaztatu dute dagokien hizkuntz eskakizuna. Aldundiak erdira. IDOIA TORREGARAI.
20. Sendabelarrak ere arautu. UNAI BREA.
22. Imanol Lazkano: «Gure belaunaldikoak modaz pasata gaude, eta hori seinale ona da». AITOR AZKONOBIA eta PELLO ZUBIRIA.
28. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
31. Marijose Irizar eta Jose Mari Sors: «Orain ez dago atzera bueltarik: gure ondasunak kulturarentzat dira». RITXI LIZARTZA/ MAITE ARTOLA.
34. Zuzeneko ahozko komunikazioa aldarrikatzen dute gaurko ipuin kontalariek. Hautsazpiko ipuinen txinparta. IXIAR ROZAS.
37. Argitalpenak. JON ABRIL.
40. Telebista-Irratia. ARRITXU ZELAIA
44. Aukeran. GURUTZE IZAGIRRE.
48. Denborapasa.
50. Peru eta Marixeren arbolak Durangon. ANJEL LERTXUNDI.

IMANOL LAZKANO:

Bertsolarien lehendakariak belaunaldi berriei lekua utzi behar zaiela azpimarratu du, «modaz pasatakoa» omen da beraiena. Lehengo eta oraingo bertsolari belaunaldien ohitura eta ezaugarriak ahotan, Uztapideren gatza eta freskotasuna faltan botatzen ditu, haien arrasotirk inon ez baita gelditu. /22

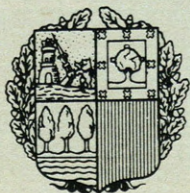

POLITIKA: Politikako gaiak Garbiñe Biurrun epailearen laguntzaz jorratu ditugu asteon. Azkenaldion, bideozaintza dela, euskara dela eta beste zenbait gai direla medio, epaileak ere protagonista bilakatu zaizkigu. Zenbaitetan, polemikagai izanez. Honetaz guztiaz jardun du Demokraziarako Epaileak elkarteko bozeramaileak. /8

EUSKALGINTZA ELKARLANEAN FUNDAZIOA:

Euskal kulturgintzako talde pribatu indartsuena —Elkar argitaletxea, Zabaltzen banatzailea eta Bilintx denda kateak osatua— Fundazio bihurtu da. Eite juridikoaren zergatiak, oinarriez eta epe labur zein luzeko helburuez galdetu diegu Marijose Irizar lehendakariari eta Jose Mari Sors Patronatuko kideari. /31

Eusko Jaurilaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Diputazioa
Kultura eta Euskera Departamendua

Argitarapei: honen edizioak laguntzaile.

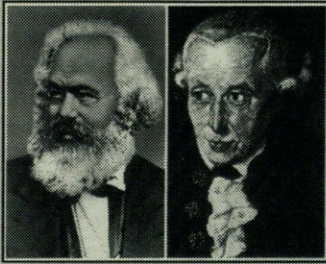
En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

BOST FILOSOFO HANDI

PLATON, DESCARTES, KANT, MARX,
WITTGENSTEIN

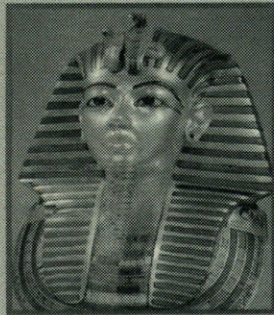
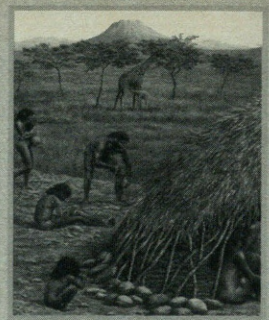

HILTZEAR DAUDEN KULTURAK

GIZATERIAREN ERAKETA

Richard E. Leakey

TUTANKAMON-EN HILOBIAREN AURKIKUNTZA

Howard Carter

KULTURAREN ENIGMAK

(Behiak, zerriak, gerrak eta sorginak)

Marvin Harris

GAIA

(LURRAREN BIZIAZ IKUSKERA
BERRIA)

James Lovelock

ELEMENTU PIKTORIKOEI EKARPENA

(IZPIRITUALITASUNAZ ARTEAN)
(PUNTUA ETA LERROA PLANOAN)

Vasili Kandinsky

GAIAK TESTUAK

EUSKARAREN ERABILERAN MURGILTZEN

(EUSKARAZ TREBATZEN ***)

Joseba Ezeiza / Ainhoa Ezeiza

GAIAK TESTUAK

TESTUAREN HARIAN

EUSKAL ESALDIAREN
ESTILISTIKA (**)

Joseba Ezeiza

KULTURA ETA EUSKARA EGUBERRITAN ERE

GAIAK ARGITALDARIA

IRAKUR- LEAK MINTZO

Ganorazko irtenbidea irakasle laguntzaileontzat

XELEBREKERIA franko egiten da geure Euskal Herrian. Euskal Autonomi Elkartearen esparruan ere ez gara makalak. Duela urte batzuk zuzendari buruargiren bati *irakasle laguntzailearen* figura bururatu zitzaion, Udal Euskaltegietan txertatu eta xemaiko batzuk aurrezteko. Hitz gutxitan esateko, irakasle laguntzaile lanpostua geneukano irakasle izendunek prestatutako klaseak eman beharko genituzkeen, ordutan jardunaldi osoaren % 70 betez. Eguneroko martxa bestelakoa da noski; paperak dioena eraman ezina da, dela desegokitasun pedagogikoarengatik, dela euskaltegi batzuen txikitasunarengatik. Ondorioz, lauogeita hamar bat irakaslek % 30 gehiago kobratzen duten irakasleen lan berean dihardugu, urteak joan urteak etorri.

Halako bidegabekeriari konponbide txukun bat emateko asmotan, inplikaturako erakundeekin harremanetan jartzen saiatu izan gara orain artean. Erantzunik ez edo erabakiorrak ez diren erantzunak jaso ditugu. Lehengoan dirau, beraz, arazoak. **HABEko** zuzendari nagusia den Jokin Azkuek dioskunez, ez dago bidezkoa zaiguna ordaintzeko dirurik. Udalek ere ezin omen dute ezer egin. Lanpostuak amortizatzeaz gain ezer gutxi. Tamalgarria benetan. Bigarren mailako soldata jasotzen dugun irakasleok lehen

mailako lana egin behar, ikastaldeen premiak asetuko baditugu.

Egoera honen aurrean, lekuan lekuko irakasle izendunak noiz erretiratuko zain edo noiz lana aldatuko zain egon behar al dugu? Ez dugu uste, inondik ere, ganorazko irtenbidea denik. Arazo hau konpon dadin, behar adinako atxekimendua eskatzen diegu bai Jokin Azkueri, bai Eudel erakundeari, bai Kultur sailburua den Mari Karmen Garmendiari. Bien bitartean, ez gara lozorroan geratuko, okerrak bere hartan uztea baino gauza higuigarriagorik ez baitago.

**URRETXU-ZUMARRAGA UDAL
EUSKALTEGIKO IRAKASLE LAGUNTZAILEAK**

Gizartearen garaipena

EUSKAL presoak Euskal Herrira!, milaka lagunek aho batez oihukatu zuten leloa bilakatu zen Bilbon larunbatean. Inoiz Bilbon egin den manifestazio jendetsuena omen iturri batzuen arabera. Eta hori euskal gizartearen lorpena da.

Manifestazio honek argi eta garbi adierazi du euskaldunon gehiengoaren nahia, honelako ekitaldiak gizartearen islada baitira.

Baina manifestazio honek besterik ere erakutsi du. Hainbat talde, kolektibo eta elkartetako jendea arrazoi batengatik elkartzeak bi gauza adierazten ditu: alde batetik, arrazoi hori justua, bidezkoa eta presoei dagokiena dela. Eta bestetik, euskaldunon biltzeko gaitasuna agerian geratu zen beste behin. Ea bada, larunbatekoa dagokigun beste hainbat eskubideren aldarrikapenen hasiera besterik ez den

**AMAIA AZURMENDI
DURANGO (BIZKAIA)**

H I R U K O

T X I K I A N

Astohitzak

Belfast aipatu —zein gorrotagarriak diren gudarik gabeko gudariak— baina Sarajevoren bategararako prestatu ziren.

Lepo luzeko txamarra soinean eman eta gerrako korrespontsalak bailiran Gipuzkoako Beterriko Hernanira hurbildu ziren Madrildik espainol kazetariak. Terrenoaztertuta, eta Espainiako puntako egunkariarentzat gerra kronika egiteari ekin zioten. Emaizta, dementsiala. Zortzi bat urtez astero hogeitabat ordu ez baldin banituen bertan igaro izan, auskalo zein izango ote zen nere iritzia delako kronika irakurri ondoan. Zeren objektibotasuna, behar komertzialek eragin mundu kontzeptual subjektiboaz, nahita eta konszienteki, estali eta trukutzen delarik, horrelako astokeriaz hornitzen da. Hernanin, bertako erakunde herritar iraunkor batean kolaboratzera joandako hau, lagunak egin eta zoriontsua izan da bertan, gerrarik ezagutu gabe. Eta bere iritzi subjektiboan, Ajuria Eneko paktu komertzialari egotzi behar zaio bertako liskarra. Eta bestela, lepo luzeko txamarra ken eta galdetu. Ni, baldintza horietan, nornahi laguntzeko prest.

JOXE MARI OSTOLAZA

ARGIA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.

ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko

Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Xabier Aranburu, Arantxa Erasun, Mikel Jauregi, Juan Joxe Petrikorena, Arritxu Zelaia.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Dokumentazioa: Ernesto Ibarluzea, Ainhoa Gerra.

Administrazioa: Jasone Larrarte.

Harpidetzak: Olatz Korta, Elena Guinea, Maider Amenabar.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Inigo Txintxurreta, Nekane Zubeldia, Itziar Diaz de Durana, Miren Larrarte.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 37 34 03/36 10 48.

BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122

Urruña. Tlf: 59 47 60 00. Faxa: 59 47 60 01.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Lagunarte desegokiak

MILAKA eztarri; oihu bakarra —Euskal presoak Euskal Herrira!—. Isilean, baina. Ez zegoen oihuen beharrik. Larunbatez Bilbora inguratutakoek bazekiten zein zen eguneko mezua, badakite zein den eguneroko aldarrikapena. Eta badakite presoan inguruan azkenaldion jira-buel-taka dabilen, darabilten filmearen bene-tako protagonistak presoak beraiek eta hauen senitarteak direla. Batzuetan terrorrezko filmea —jipoiak, laguna bisitatzeko egin beharreko milaka kilometroak, bisita-debekuak...—, besteetan komediarik irigarriena —zenbait politikari espetxe-politikaz eta legea betetzeaz mintzatzen direnean—. Ezin jakin bietarik zein den beldurgarriena. Drama galanta.

Euskal gizarteak zerbait indarrez eskatzen baldin badu, hori presoan egoeraren konponketa da. Eskaera honen aurrean Madrilek eta Parisek ezin dute isilik geratu. Bidal gaitzatelak pikutara behingoz edota eman dezatela urratsen bat presoak hona ekartzeko. Herriak hala dioelako, legeak berak hala jasotzen duelako. Aitzakiarik gabe, beldurrik gabe. Arre edo so, bizitza askorekin ari baitira jokatzeko. Larunbatean eskatu zitzaizena ez da mesede bat, eskubide bat, lege bat betetzea baino. Eta hala ere, erreguka ibili behar. Demokraziren bermatzaile bikainak hauek. Lagunartean musean egiteko ere ezin bilduko dira, «txikira» tantu txar bat

lortzearen jokoaren baldintza oinarritzkoenak ere ez bailituzkete beteko. Lastima.

XABIER Arzalluz ez zen manifestaziora joan, arazotxo bat zuen ez bertaratzeko: lagunartea. Helburua ona omen, baina ez lagunartea. Bizkorragotzat nuen Arzalluz. Tira, solas dezagun lagunartearaz. Manifestazioan denetarik zegoen.

Aurpegi ezagun asko, tartean, askoren harridurarako, ertzain bat: Iñaki Muneta sarjentua. Ezezagunak, jakina, askozaz gehiago. Arzalluzek aipatu «lagunarte txar» horretan sartu behar, beraz, Muneta, Elorrieta, Zizurkilgo EAJko alkatea eta manifestaziora azaldutako EAJko militante ezezagunak ere. Edo hauek salbuespenak dira?

Azalpenak azalpen, interesa nagusitu zen Arzalluzen jarioan. Eta lastima da. Urratsak emateko borondatea horrelako gai batean azaltzen ez bada, zer espero dezakegu bakegintzari dagokionez.

BAINA amai dezagun lagunartearen gaiarekin. Badira bi aste EAJ eta PSE-EE-ren arteko ezkontza —hirugarren laguna isilik dago— krisian sartu zela. Jauregik abertzaleen aldarrikapenez hitz egin, eta

zapla! Arzalluz bere saltsan. Sozialistek kontuak eskatu, eta Ardanazak plazaratu behar guztia lasaitzera. Hirukoaren krisia baretu zela zirudienean, beste sozialista batek —Redondo Terrerosek— egin du jauzi plazara kontu berberak astinduz. Eta buelta berriro aurreko liskarretara. Kontu honetan guztian antzerkia baino ikusi ez duenik bada; beste batzuentzat, ordea, EAEko Gobernuak hirukoa apurtzear dago. Kontuak kontu, oraingoz Arzalluzek nahiago du lagunarte horrekin jazarrita egon —sudurra estalita bada ere—, presoan Euskal Herriratzeko beste 50.000 lagunekin euripean eskatzea baino. Lagunak hautatzen ikasi beharko...

MIKEL JAUREGI

TA ZER EZ DA BERDIN, TXO

AUTODETERMINAZIOARI uko egiten ez dioten bertan —abertzaleek— terrorismoa ez da bukatuko. Nicolas Redondoren hitzok burugabekeria adierazi dezake: ETAkoak konbentzitzeko erabiltzen den argudio nagusia —defendi ezazue nahi duzuen, baina tirorik gabe, dena baita posible demokrazian— hankapean erabili du. Baina hemengo ez nazionalista askoren subkontzientearen azaleratze moduan ere uler genezake: «Nahiago dut gerra autodeterminazioa baino» esan eta ondoren GALen

sorrera bultzatu zuen militar haren iritziak txartzat ez dituztenen pentsakera. Palestina, Irlanda, Quebec... mari-konadak baino ez dira horiek: gora Cassinello. Garcia Danborenearena ez zela kasualitatea. Eta hori, larunbatean Bilbora bilduek presoak Euskal Herrira ekartzea baino eskatu ez dutenean. Arzalluzek bere esaldia azpikoz gain ipini beharko du: helburuak hain txarrak dituzten lagunak onak izan ote daitezkeen alegia. Baldin oraindik politikagintzan interesa ez den zerbait gelditzen bada behintzat.

PELLO ZUBIRIA

EAE-NAFARROA ARTEKO HARREMANAK NOLA GARATU?

Prest, erne, ekin!

NAFARROA eta Euskal Autonomi Elkartearen arteko harremanak zertan diren ulertzeko bi modu aurkeztuko dizkizuet jarraian. Bata, herritarrena; bestea, politikariena. Lehenik eta behin, ekin diezaigun lehendabizikoari:

— Nafar gehienek iritziz, onuragarria litzateke bi autonomi elkarten artean harreman ekonomikoak sendotzea.

— Nafar gehienek ustez, bereziak dira bi autonomi elkarten arteko harremanak (historikoak, kulturalak, hizkuntz alorrekoak).

— Nafar gehienek bidezkoztat jotzen dute bi elkarten artean hitzarmen berezirik izatea eta gauzatzea.

— Nafar gehienak euskararen alde daude, irakaskuntzan euskarazko eredia hautatzen

dute askok eta ia % 80k nahi du hizkuntza hau zuzpertztea.

— Nafar gehienek Euskal Telebista gus-tura ikusiko lukete.

Orain, berriz, mende amaierako politikarien txanda dator, JASP tankerako politikariena, hezkuntza egokia jaso dutenak. Hots: prest, erne, ekin!

— Mende amaierako politikariak, hagitz modernoak izaki, beren etxe, zakur, seme-alaba eta txalet aurreko alfonbrari izenak jartzeko erabiltzen dute euskara.

— Mende amaierako politikariak, hagitz europarrak izaki, Nafarroak inguruko zenbait herriekin dituen harreman bereziak zaintzen dituzte; hala nola Japoniako Yamaguchi eta Holandarekin (ikus *«De Freitas-aferra»*).

— Mende amaierako politikariak, hagitz heterodoxoak izaki, ETB1ean ikusten dute futbola (ezkutuka), baina telebista-aparailuaren soinuaren ordeztu Jose Maria Garcia-ren hitz-jarioa entzunez.

— Mende amaierako politikariak, hagitz prestuak izaki, hemengo eskoletan ikasi zuten euskara gorrotatzen, hizkuntza arkaitzat jotzen, Videos de Primera saiorako herri galduren bateko azken txapeladun euskal hiltzari grabazioak egiten, gero kanpoko lagunei erakutsi ahal izateko zein jator eta bereziak garen hemen. Eta nola ez, bide batez pezetatxo batzuk irabazi ahal izateko.

— Mende amaierako politikari gehienak, hagitz kontserbadoreak izaki, euskara Nafarroako zoologiko eta museoetan erabiltzearen aldekoak dira.

— Mende amaierako politikari gehienek, hagitz zuhurrak izaki, badakite jakin Nafarroako hiriburua Madril dela.

— Mende amaierako politikari gehienek, hagitz azkarrak izaki, badakite jakin EAE-rekiko harremanak eteteko modurik hobere-na zera dela: onartu nahi duten hitzarmen hori indarrean jartzea.

Prest, erne, ekin!

Nicolas Redondo Terreros bizkaitar sozialisten idazkariak lis-karra piztu du EAJri zuzendutako adierazpenok: *«Eskatzen diet ez dezatela bat egin ez helburuetan ez baliabideetan idarkeria-zaleekin, ezen nire iritziz helburuetan bat egiten duenak, nahi ez badu ere, baliabideak justifikatzen amaitzen baitu»*. **Javier Atutxa** EAJren BBBko lehendakaria izan da erantzuten lehenengotako: *«Edo norabidea zuzentzen dute, edota kontu egin diezaiela ondorioei»*. EAEko PSE-EEko idazkari nagusia den **Ramon Jauregi**, ordea, bi alderdien arteko harremana lasaitu nahian dabil: *«Arzalluzen adierazpenak neurritz kanpokoak eta irainak ziren. Hala ere, gure asmoa EAJrekin eskuz esku jarraitzea da»*.

Bestalde, **Juan Mari Atutxa** EAEko Herrizaingo sailburuaren aburuz, *«ETA mafia butsa da, eta azkenean bost urteko baurrak babituiko ditu bere gurasoak presionatzeko»*. Aldiz, **Juan Mari Ollora** EBBko kideak negozioziorako zein baldintza ikusten dituen beharrezkoak plazaratu ditu:

«Iraganaz ez hitz egitea, zuhurrak izatea, guztiak irabazten irtengo garela, bakea guztioi interesatzen zaigula eta guztiak sartu behar ditugula bonetan pentsatzea».

Ostera, **Karmelo Landa** Herri Batasunako Mahai Nazionaleko kideak ondokoa adierazi du: *«Ortega Lararen*

gordelekuaren giltza Jaume Mayor Orejak dauka». Azkenik, **Pablo Mosquera** UAko idazkari nagusiak zera esan du azken atxiloteten ondoren: *«Nafarroako atxiloteten antzerako arrakastek, Poliziaren beraren eta herritarren moralak handitzen dute nabarmen»*.

Garbiñe Biurrun, epailea, Demokraziarako Epaileak elkarteko bozeramailea

«Barne sailburuak ez du begi onez ikusten epaileok mugak jartzzea»

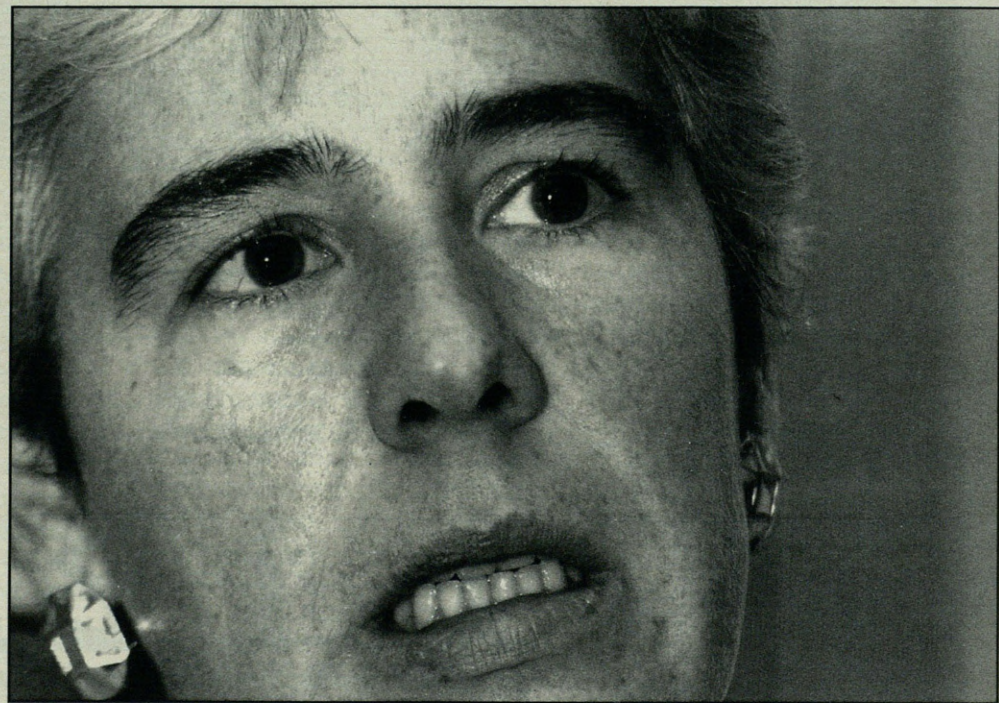
Epaile baten begiekin jorratu ditugu politikako gaiak. Demokraziarako Epaileak-eko kide den Garbiñe Biurrun tolosarrak zigorrek eta absoluzioak banatu ditu. Euskaraz.

Baimenduko zenuke zure etxean kalea zaintzeko bideo-kamera bat ezartzzea?

Aukera ematen bazaigu herriarroi, kamera finko bat ezartzeari ezetz esango nioke.

Beharrezkoa da Bideozaintza Legea?

Neuk, eta partaide naizen Demokraziarako Epaileak elkarteak argi esan dugu ez dagoela halako lege baten inolako beharrik. Une honetan legeak ematen dizkigun tresnak nahikoak dira

«Euskal Herriko arazoa politikoa da, ez da epaitegietan konponduko». (Arg.: Garikoitz Garaialde).

kalean gertatzen diren istiluen aferetarako. Gainera, gaur egun posible da bideo-kamera bat ezartzea aurrikusten bada zerbait gertatuko dela; noski, epaileari baimena eskatu bazaio aurretik, edo berehala gaztigatu jarri dela.

Bestalde, kamerak finko jartzearena Konstituzioaren aurka ez bada ere, hor non-

bait ibiliko da. Izan ere, herriarren intimitatearen aurka doa, kalean gure intimitatea ere garatzen baitugu, ez bakarrik etxean.

Legeak, orain ageri den moduan, ekarpenik eginen du kale-istiluen konpontze bidean?

Epaiketetan, adibidez, ez dut uste ezer aurreratuko dugunik legearekin. Bideo-

zaintza Legea onartuagatik ere, epaitegi batean bideo bat frogabide gisa aurkeztu dadin epaileak aztertu beharko du bideo horrek frogabalia daukan edo ez. Legeak ezin dio baliorik eman, modu orokorrean, bideoari. Kasu bakoitzean aztertu beharko da nola egin den, zer ikusten den, manipulaturik dagoen... Alegia,

aurrerapenik ez diodala ikusten.

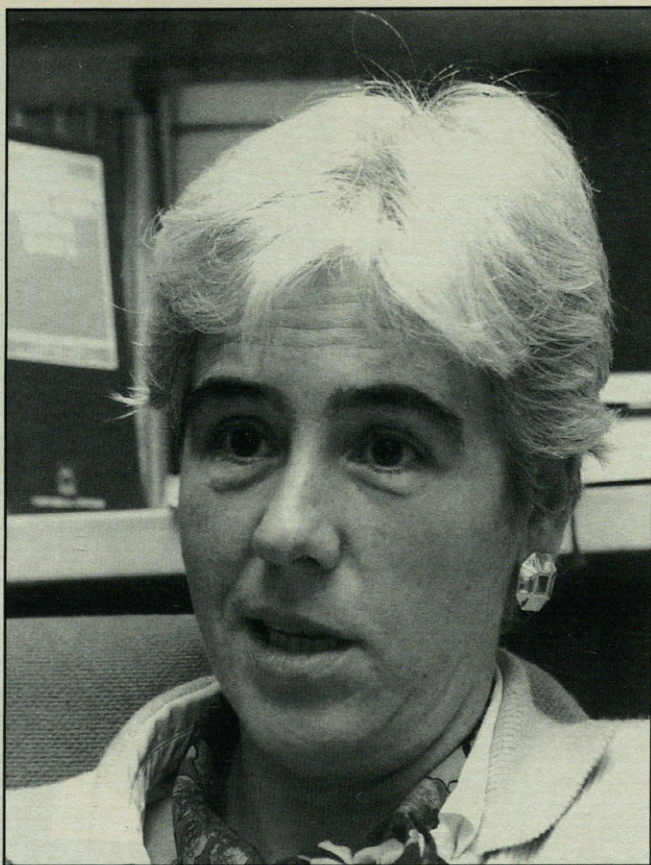
Bideoak zebazki, eta oro bar frogak direla-eta, izan dira tentsioak Barne Sailarekin. Epaitegiek mugak jarri behar izaten dizkiezue polizien jardunbideei?

Normala da tentsioak egotea polizien eta botere judizialaren artean. Demokrazia eta zuzenbide estatuaren ondorioa da. Kontrako egoera izango litzateke ez normala: ez egotea batere tentsiorik. Botere judizialak mugak jarri behar dizkio ez bakarrik botere polizialari, baizik eta botere exekutibo osoari. Bere ekinbide guztietan, polizia azken batean exekutiboak barne politika egiteko daukan tresna baita.

Ondo hartzen du mugajartze hori botere exekutiboak?

Ez dituzte ondo hartzen mugak. EAEn, gainera, panorama larriagoa da. Barne Sailak ez du onartzen guk mugak jartzea, edo eztabaidatzea Ertzaintzaren zenbait ekintza. Sailburuak, zehazki, ez du hori begi onez ikusten, edo ez du ulertzen. **Bideozaintza Legea eta Kode Penaleko zenbait disposizio ez al dira legeria antiterrorista, nabiz eta deitura hori ez daramaten?**

Bideozaintzarekin kaleetan burutzen diren zenbait delituen aurka egitea lortu nahi da. Delitu horiek, edo horietako asko, kode penal berrian terrorismotzat hartuak dira; asko zabaldu baita terrorismoaren definizioa. Hori ikusita, ulertzen dut pentsatzea bideozaintza, hain zuzen ere horren aurka doalako, terrorismo delituak jarraitzeko egina izan dela. Gure elkarteari ere aparteko

«Demokrazian pentsatzen badugu iritsi garela maximo batera, orduan demokrazia hori hilda dago». (Arg.: Gari Garaialde).

neurria iruditzen zaio, eta zalantza dugu Konstituzioaren eremuaren baitan dabilen.

Demokraziarako Epaileak elkarteko partaide eta bozeramaile zara. Demokraziaren alde egon behar horrek defizitak dauzkala adierazten al du?

Demokraziak definizioz beti dauzka defizitak. Konstituzioan jasotzen diren oinarritzko eskubideak egunero garatu behar dira, egunero sakondu behar. Demokrazia egoera batean pentsatzen badugu iritsi garela maila

goreneraino, orduan demokrazia hori hilda dago. Beti daude arazoak, zuzenbide estatuan beti kontrolatu behar da botere exekutiboak. Herritarrak beti defenditu behar dira botere exekutiboaren aurrean.

Askatasunaz eta beste oinarritzko eskubide batzuek ari garelarik, esate baterako, Barne sailburu edo ministro guztiek joera dute zenbait askatasun murrizteko. Tentsioa dago beti, eta tentsio horretan botere judizialak badu zer esanik. Horixe da, azken batean, demokrazian sakontzea.

«Barne Sailak ez du onartzen guk mugak jartzea, edo eztabaidatzea Ertzaintzaren zenbait ekintza»

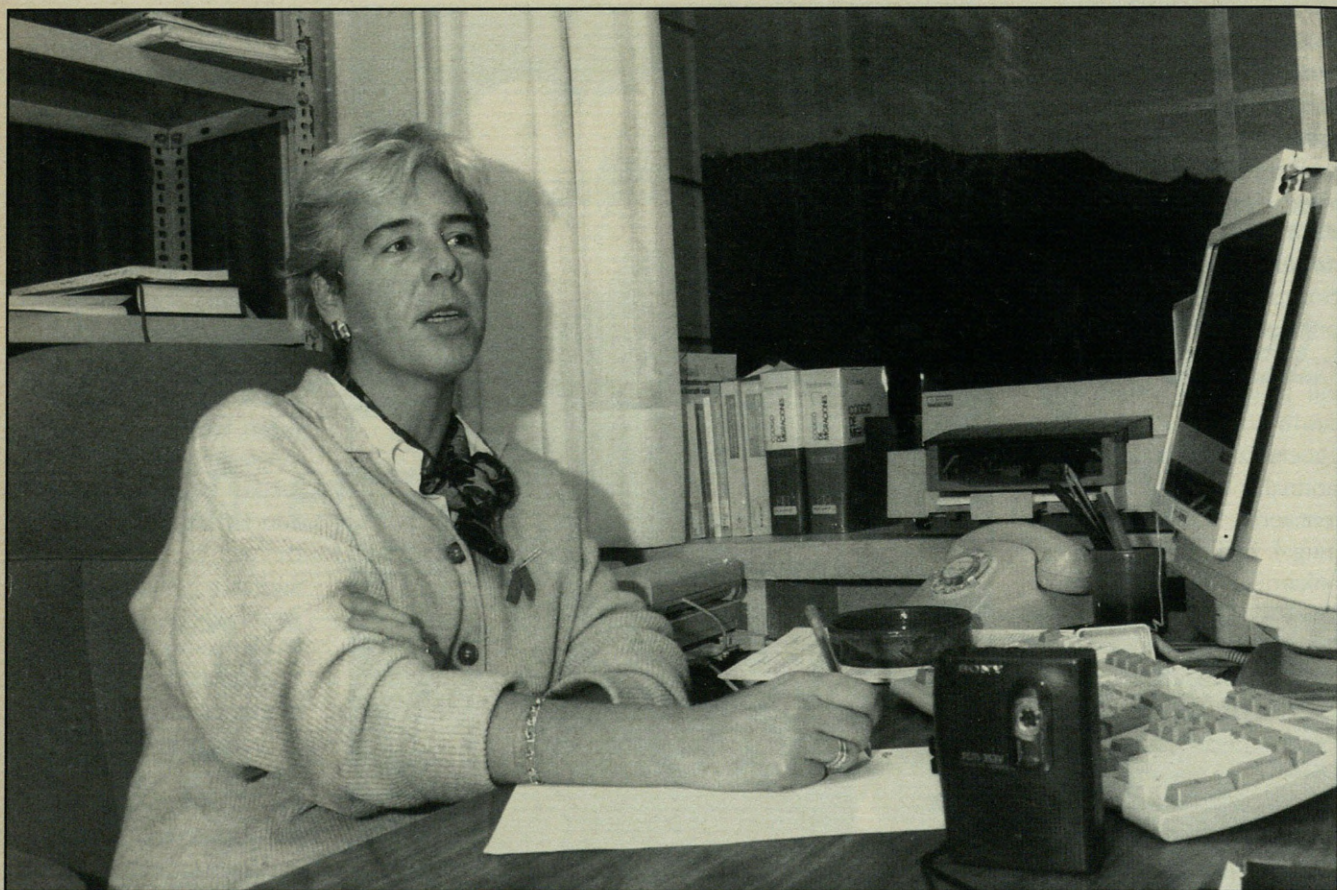
Espetxe-legeriaren arabera, presoak zigorra etxetik ahalik eta gertuen bete behar du. Hori bete dadin zer egiten dizue epaileek?

Gaia ez da lege arazoa, legeak ez baitu hori garbi esaten. Horregatik, epaileok oso gutxi egin dezakegu. Sakabanaketa politika ez da, berez, legearen aurkakoa. Epaileek ezin dute, kasu honetan, ezer egin, ezin dute deuseztu preso batekin hartutako neurria, Kordobara edo Kanariar Irletara bidaltzekoa, ez baita legearen aurkakoa. Bide horretatik gauza gutxi dago egiteko, kasik ezer ez.

Bestelakoa da guk, elkarre gisa esatea sakabanaketa politika, hemen presoekiko daramatena —beste batzuk ere sakabanatuta baitaude—, bergizarteratzearen aurka doala erabat. Hasiera batean uste zen aldekoa zela, batez ere bagenekielako zenbait presoek kolektiboaren edo beste zenbait talderen izugarritzko presioa jasotzen zutela. Jada aspaldi, ordea, frogatu da bergizarteratzea gero eta gutxiago ematen dela; kopurua jaitsi egin da. Beraz, sakabanaketa politika honek ez du deus lagundu bergizarteratze prozesuan.

Bergizarteratzearena, beraz, landu beharreko bide eta helburua da oraindik ere.

Legeak dio zigorra bergizarteratzerara bideratuko dela; baina garbi dago normalean izaten diren zigorrek —askatasuna galtzen denean, eta preso zaudenean kartzela batean— ez dutela bergizarteratzen laguntzen. Hala eta guztiz ere, oraingoa daukagun zigor-sistema bakarra da, gauzatu den baka-

«Historiak frogatu du bergizarteratzea posible dela, gizarteak badaukala barkatzeko gaitasuna». (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

rra behintzat. Zigor guztien helburua pertsonen bergizarteratzea da, bakoitza bere neurrian. Zigorra, bestela, mendeku hutsa izango litzateke. Badu mendeku puntu bat, baina helburua bergizarteratzea da. Hori ezin da ez ukatu ez baztertu.

Baita preso politikoen kasuan ere?

Nik uste oso inportantea dela; hain zuzen hemengo historiak frogatzen du posible dela. Jende asko gizarteratu da eta politikagintzan parte hartu du normaltasun osoz.

Euskal Herriari dagokionez garrantzi handia dauka, eta frogatu da gizarteak badaukala barkatzeko gaitasuna. Posible dela elkarrekin bizitzea, hemen oso eskuzabalak garela; eta izan behar dugula. Nik uste gi-

zarteak ondo erantzuten duela.

Epaileak protagonismo handia hartzen ari dira.

Presio handia al da bori? Izan ere, badirudi arazo politikoa epaitegiek konponduko dutela.

Ziur naiz zenbait lanpostutan epaileentzat presio edo erantzukizun handia dela hainbat kasu eramatea, ez baita erraza izango mahai gainean Lasa eta Zabalaren kasua, edo diru bereziena edo Barrionuevoren auziperatzea edukitzea. Baina epaile horiek demostratu dute indartsu daudela, eta

demokraziari mesede handia egiten ari zaizkio.

Argi daukat, bestalde, Euskal Herriko arazoa politikoa dela, ez dela epaitegietan konponduko. Zenbait politikarik esaten digutenean ez garela nahikoa sartzten istiluetan edo indarke-riaren aurka, nolabait herri- tarrengan ari dira sortzen ideia epaileek lana ondo eginez gero epaitegietan bukatuko litzatekeela arazoa, eta garbi dago ez dela horrela. Ez da inon gertatu, eta hemen ez da gertatuko. Hemen delitugile batzuk badaude, noski, baina ba-

dago herritar kopuru bat arazo politiko horretan sartzen dena, hauteskundeetan parte hartzen duena; eta ordezkartza politiko batek horretan dihardu. Arazo politikoa da.

Iristen zaizkigun gatazka eta kasu zehatzak konpon ditzakegu epaileok, baina ez gatazka orokorra. Arazoa ez da horrela konponduko. Horrek ez du esan nahi, ordea, polizi-ekintzak izan behar ez direnik. Normala da izatea.

Polizi-ekintzen bidekoa ez da, beraz, irtenbidea. Mugimendu bakezaleak asko nabarmendu dira azken aldian; hortik etor daitezke soluzioak, bori- en ekimenez?

Ziur naiz zenbait inizatiba- tatik ez dela aterako, nahiz

“**Sakabanaketa politika ez da, berez, legearen aurkakoa; epaileok hor oso gutxi egin dezakegu**”

«Euskarak ez du nahiko defentsa epaitegietan; une honetan euskalduna diskriminatua dago»

eta lagundu dezakeen herri-
tarren ideiak jarrera horren
alde izateak.

Nik uste talde bakezaleen
lanak lagundu dezakeela,
beste irtenbide baten beha-
rra gizarteaz zabalitzen, edo
denok sinets dezagun beste
irtenbide hori badagoela,
orain arte saiatu ez edo be-
hintzat nahiko saiatu ez de-
na. Baina horrekin lortzen
da gizarteak ideia hori edu-
kitzea. Ez dakit, hortik au-
rrera, gizarteak zenbaterai-
no bultza ditzakeen botere
publikoak hori erdiestera.
Ez dut uste horretarako in-
dar handirik daukanik.

Gainera, gizarteak jaso-
tzen dituen ideiak oso kon-
trakoak dira zenbaitetan.
Adibidez, talde hauek zer
dioten garbi dago, eta poli-
tikari askok ere esaten dute
polizi-ekintza ez dela irten-
bidea. Baina gero, kargu pu-
blikoak dauzkatenek hitz
egiten dutenean beste mezu
bat banatzen dute. Askotan
ez dakit politikariak, hitz
egiten dutenean, zein neu-
rritan ari diren benetan min-
tzatzen.

**Euskara eta epaileez
mintzatu da, bain justu,
politikari bat, Xabier Ar-
zalluz, gaia barrotuz.
Euskarak nahikoa de-
fentsa badu epaitegie-
tan?**

Ez, une honetan herritarren
hizkuntz eskubideak epai-
tegien aurrean bermatzeko
oztopo asko daude. Hots,
euskaraz mintza zaitezke
epaitegian, baina ez nor-
maltasun osoz. Ez bakarrik
hori, ez da normala gerta-
tzen den egoera. Atzerape-

nak, itzultzaileak... disfun-
tzioak gertatzen dira, eta
inork ez ditu horrelako dis-
funtzioak zertan jasan.
Egoera ez da normalizatua
eta euskarak ez du nahiko
defentsarik. Oztopo asko
daude euskaldunen hiz-
kuntz eskubideak aurrera
eraman ahal izateko, eta hori
larria da.

Larria, gainera, 1996an
gaudelarik, urte asko pasa
direlako eta instituzioek ez
dutelako gaia seriotan hartu.
Hemen ez da inolako plan-
gintzarik osatu EAEko justizi-
administrazioa euskaldun-
tzeko, beste batzuetan egin
den legez.

**Epaileak ere sartuko li-
rateke horrelako plan-
gintza batean?**

Horrelako plangintzak de-
nak hartu behar ditu kon-
tuan. Euskara oraingoz me-
ritua da epaile izateko or-
duan, ez lanpostua betetze-
ko baldintza. Pixkanaka, or-
dea, lor dezakegu.

Bestalde, epaileei esfor-
tzu bat egin dezaten eskatu
behar zaie. Herritarrekiko
harremanak ez dira berdi-
nak euren hizkuntza ez ba-
duzu hitz egiten.

Euskaraz hitz egitea es-
kubidea da, eta une honetan
euskalduna epaitegietan
diskriminatua dago. Eskubi-
deak errespetatu ez edo oz-
topatzen direnean, admi-
nistrazio publiko batean,
hori diskriminazioa da. Are
gehiago hori konpontzeko
neurriak hartu ez badira, eta
gurean oraingoz oso lan
gutxi egin da. Ia ezer ez.

MIKEL ELORZA

La Casa del Café

— Juan Irujo de S. A. —
D O N O S T I A

Ximun Haran eta Almandoz: Ipar Burukideen borroka

EAJ-PNB 1981ean, «Ager» agerkaria plazaratzearekin, ezagutarazi zen. Hamar urte geroago eratu zen Ipar Buru Batzarra. Ximun Haran ekimen jeltzalearen atzean 15 urtez izan ostean, orain Fernando Almandozek lortu du IBBko lehendakaritza.

Ximun Haran, Xabier Arzalluzen ezkerrera, aurtengo Aberri Egunean. (Argazkia: Bob Edme).

EAJ-PNB-REN aro baten amaiera eta beste baten hasiera igarri du «Ager» aldizkariak azken alean. Orain arte EAJko agerkari ofizial izandakoak jukutriatzat jo du IBB berriak egin duena. Sei urtez IBBko presidente kargua bete duen Ximun Haranen iritziz, IBB berriak —Almandoz buru duela— ez du garbi jokatu. «*Nik emandako konfiantzaz baliatu dira. Hegoaldeko zenbaitek maniobratu du be-*

men: Gorka Agirrek eta Jose Maria Moyuak, kasu. EBBk eurei eman die alderdiaren gidaritzza Iparraldean. Fernando Almandoz urruarrak, aitzitik, IBBra bozketa demokratikoz iritsi dela dio, eta EBBk onetsi baino ez duela egin aurretik Iparraldean erabakitakoa.

Hala ere, Haranek ez du aferra nolanahi pasatzen utzi nahi izan, eta bere ustez

partziala izan den erabakiaren aurka borrokatu du. Esperientzia politikorik gabea eta Iparraldeko errealtate sozio-politikotik urrun kontsideratzen du IBB berria zuzendaritza zaharrak. Gainera, «errefuxiatuak» direla aurpegiaratu diete. Fernando Almandoz ez zaizkio hitzok gustatu: «*Errefuxiatuen semeak garela eta espaniar pasaportea dugula*

diote. Zuzendaritza berriko partaide gebienok, jatorria Hegoaldean izanagatik, bemengoak gara. Zer axola du pertsonen jatorriak?».

Ximun Haran kexu da, Euzkadi Buru Batzarraren jokaerarekin batik bat. IBB eratu zutenetik sustengu gehiago eskatu izan diote alderdiari, baina bitarteko gutxirekin egin behar izan dute aitzina. Orain, berriz,

Almandozen taldeak egoitza berria irekitzeko laguntza ekonomikoa izan du. Haranen iritziz, egundo izan ez duen sustengua du oraingo IBBk: *«Maitasun kontua izan da, bestela ez dut ulertzen»*. Haranek 1991n lehen IBB eratu zuenean, ez zen EBBko inor etorri. Alderdi jeltzaleak Baionan ireki duen egoitzaren azaroaren 22ko inauguraziora, berriz, Xabier Arzalluz azaldu zen. Horrek mindu egin du Haran. Almandozek garrantzia kendu dio gertaerari, eta berarentzat Hegoaldekoak orain arte Iparraldeko anaia-arrebekin ez direla gogoratu errateak ez du funtsik: *«Alderdia gu laguntzeko prest dago»*.

Egoitza berria Baionan

EHUNTA hogeit hamar pertsonak hartu zuten parte inaugurazioan; berrogei bat Hegoaldekoak ziren. Iparraldekoen artean, besteak beste, Jean Jacques Lasserre Hautetsien Kontseiluko presidentea eta Ramuntxo Kanblong Garapen Kontseiluko presidentea. Haran, ordea, ez zen azaldu. Bere ustez, Iparraldeko barne krisia estali nahi izan dute ekimen berri honenkin. Baina Haranek badu tresna garrantzitsu bat bere esku: «Ager». Aldizkariaren jarraikortasuna Haranen taldearen esku dago. *«Gurekin kontatu beharko dute, edo bestelako aldizkari bat plazaratu. Eta hori ez dut aise ikusten»*, dio Haranek.

Uneon, bi aldeak kazeta nola bideratu eztabaidatzen ari dira. Haranen taldea prest agertu da «Ager» egiten jarraitzeko, baldin eta IBB berriarekin akordiora iristen badira. Bestela gertatzen bada, iritzi-korronte bat sor-

Aurreko IBB ez bezala, Fernando Almandoz eta bere taldea EArengana hurbiltzearen aldekoa da. (A.: Garikoitz Garaialde).

tzeko aukera ez dute alboratu. Almandozek, berriz, «Ager» argitaratzen jarraitzea nahi du: *«Gure buletin ofiziala izatea nahi dugu. Ximun Haran alderdiko gizon inportantea izan da, oraindik bada eta izanen da. Bere laguntzarekin kontatzen dut»*.

Aurreneko IBBri zaila eta funtsik gabeko ekimena irudi izan zaio Eusko Alkartasunarengana hurbiltzea, bi alderdiek bat eginik ere, hauteskundeetan hautetsirik erdiesteko aski indarririk ez dutelako. IBB berriak, ordea, bestela pentsatzen du. Badakite ez dela ekimen samurra izanen, baina non-baitetik hastekotan hortik omen bidea. EAjren eta EAren arteko zatiketa izan

zenean, Iparraldean ez zen alderdia organikoki eraturik; IBBrik ez zegoen. Beraz, ez zen Hegoaldean izandako liskarrik ezagutu bertan. Horrek asko balio lezake harremanak garatzerakoan. *«Ideologia bera dugu, eta funtsean xede beretsuak. Euskal nazionalismoak batasuna behar du, eta hautetsiren bat erdiesteko horixe da bide bakarra»*, nabarmendu du Almandozek. Gainera, batasun horrek jende gehiago bereganatzeko aukera ekarriko lukeela iritzi dio: *«Hautetsi demokrata-kristau andana euskal nazionalismo moderatutik burbil dago. EA eta EAj batuko bagina, ziur zenbaitek errazago egingen lukeela gure alde»*.

Iparraldean lau urterako izan da hautatua. Hauteskundeei begira, euskal tradizionalisten indarrak batu eta euskal kausarekin sinpatizatzen dutenak ekarrarazi nahi ditu. Xede horretan, herri-batzorde berriak osatu nahi dituzte. Hendaia, Donibane Lohizuneko eta Baionako eratu ondoren, barnealdera zuzendu dituzte euren ahaleginak. Barrualdean dute erronkarik zailena. Lau urteren buruan, hamar bat batzorde izatea dute helburu. Gainera, gazteriarengan konfiantza jarria dute. *«Bi urte dira EGI lanean ari dela Iparraldean. Lau urte barru jende berriak gure lekua hartzea seinale ona litzateke»*, zehaztu digu IBBko lehendakariak.

Historikoki, baina, EAJk ez du eragin eta leku nabarmenik izan Iparraldean. Militante historikoak ere urri eta hauek, Ximun Haran buru izan den bitartean, beti kexu agertu izan dira, ez baitute deus ordezkatzen alderdi barruan. Artean, exekutiboan lanak militanteen lanari aurre hartu diola diote IBBko lehenengo kargudunek. Militante lana sustatzeko laguntza eskatu izan diote hauek EBBri behin eta berriz, EAJk Hegoaldean duen indarra ez duela Iparraldera aski proiektatu argudiatuz. Baieztapen honek kontraesana dagoela uste du EBBk, baita IBB berria osatu dutenek ere. Hauen aburuz, sustrairik ez duen alderdi batek sustraiak bota behar ditu lehendabizi, eta horretarako eremua landu. Hogeit hamar urte eta gero, ahalegin horretan jarraitu nahi du oraindik IBB berriak.

MIKEL ASURMENDI

Donibane Lohizuneko Jai-alai

liburu azoka

DONIBANE LOHIZUNEKO EUSKAL KULTUR EGUNA

**Abenduaren
14an
larunbata**

Foire aux livres, disques,
C.D, video et jeux,
en Euskara,
le 14 décembre 1996

au Jai-Alai de
Saint-Jean-de-Luz

goizeko 10'00:

AZOKAREN HASTAPENA /
Overture de la foire

arratsaldeko 4'00:

TAKOLO PIRRITX eta PORROTX
haurrei eskeinia.
Spectacle offert aux enfants.

arratsaldeko 8'00:

Afari herrikoia ALAITZ eta
MAIDERREK alaiturik.
Repas populaire animé par
Alaitz eta Maider.

**ANTOLATZAILEAK
ORGANISATEURS**

Donibaneko Ikasleak

aek

Ereinta Bil

**GYRE
IRRATIA**

**IRYLEGIKO
IRRATIA**

Egunkaria

egin
FMX 103.0

Ekaitza

XIBEROKO BOTZA

egin

ARGIA

kutxa fundazioa
fundación

Errusiako Federazioan dagoen herri kaukasiar honek burujabetza aldarrikatu du

Balkariak ere bere kasako bideari ekin nahi dio

K abartarrek beren anaiekin, txerkesiarrakin, osatu nahi dute herria; balkarrek, berriz, karatxaiekin bizi nahi dute, Malqarstan errepublika eratuz; eta denak Kabardino-Balkarian bizi dira, Errusiako Federazioan, gogoz kontra eta elkar ezin ikusirik, Euskal Herria baino tikiagoa den herri menditsuan, Ipar Kaukasoan.

BORIS Jeltsinen osasunaren gorabeherak, Txetxeniako hauteskunde kanpaina eta Errusiako Armadaren erretiratzea, Bielorrusiako krisia... iragan egunotan ere etorri da berririk Sobiet Batasuna zenekotik. Inork gutxik erreparatu bide dio, ordea, Euskal Herriaren azaleraren erdia eta biztanle kopurua- ren laurdena dituen herri tiki batetik etorritakoari. Kalbardino-Balkariaz ari gara. Kaukaso aldeko errepublika, Errusiako Federazioaren baitakoa da, orain- goz. Zeren eta Balkariak be- re kasako bideari ekiteko asmoa azaldu du. Kabardi- norekin ez dute loturarik nahi balkarrek, ez derrigo-

rezkorik behintzat.

Azaroaren 20an erabaki zuen Balkar Herriaren Batzarrak Balkaria errepublika burujabetzat aldarrikatzea, Errusiako Federazioaren barruan. Aldarrikapenaz aparte, bestelako urratsik ere eman zuten: estatu kontseilua, gobernua eta barne ministeritza sortu, Balkaria- ren subiranotasunerako erakundeak alegia. Mosku- ren erreakzioa justizia mi- nistroaren, Valentin Kova- lioven ahotik heldu zen: «Errusiako Konstituzioak agintzen duenez, Kabardi- no-Balkaria gure Federa- zioaren zatia da, eta izango ere».

Balkarian ezer gertatuko

Karatxai-Txerkisia eta Ipar Osetiaren artean dago Kabardino-Balkaria errepublika autonomoa.

ez bailitzan ari dira Moskun. Kremlinako bozeramaileak, S. Yastrzhembskik, ironiaz

esan berria du: «Komunika- bideak esajertzen ari dira; Kabardino-Balkarian ez da

aparteko gertakariarik izan». Baikortasun edo itsukeria ofizialari kontrajarri dio «Kommersant Daily» egunkari errusiarrek beste honako hau: «Dirudienez, odol isurketa hasten denean jabetuko dira Moskun egoe-raren larritasunaz». Kabardino-Balkariako presidenteak, berriz, Valeri Kokovek, botereari eta lurralde batasunari tinko eutsiko diela abertitu du. Kabardinoa da Kokov.

Denak elkarri ekiteko prest

TIRO hotsik ez da entzun oraindik ez Naltxik hiriburuan ez gainerako hirietan, baina prest dira ordena zaharren eta berriaren aldekoak elkarri ekiteko. Balkariako Estatu Kontseiluko buru izendatu berriak, Sufian Bepayev teniente jene-

Stalinek erbestera, Siberiara bidali zituen milaka baltar 1943an, Alemaniako Armadari laguntzearen aitzakiapean.

ral ohiak emana du defentsa batzordeak sortzeko agindua. Kokov presidenteak, aldiz, esana du «bakearen eta elkar-bizitzaren aurkako ekimena» dela baltarren, Konstituzioaren aurkakoa. Eta, jakina, hartu beharreko

neurriak hartuko dituela iragarri du.

Geroak zer ekarriko duen igartzea ez da erraza, baina Errusiako tradizioak lehen-goan segitzekotan, pentsatzekoa da Balkariakoa ere ez dela bakebidez konpondu-

ko. Txetxeniarrak etxekonekoak dituzte baltarren eta elkarrekin borrokatu izan dute sarritan Errusiaren aurka. Azkeneko gerran ere, amaitu berria den horretan, baltar asko aritu dira txetxeniarren alde. Batzuei zein besteei tratu berbera eman izan baitie Moskuk aspaldidanik: sarraskiak, deportazioak, genozidioak.

Kabardinoak edo kabardeak Moskuren aliatuak izan dira XVI. mendea ezkerroztik. Mendialdeko baltarren, aldiz, errusiarren eraso-ei eutsi egin izan diete. Iraultza Sobietarraren ostean, 1921ean, Kabardinia-ko eskualde autonomoa sortu zuen Moskuk. Urtebete beranduago Balkaria erantsi zioten, Kabardino-Balkaria sortuz, eta errepublika autonomo bilakatu 1936an. Bigarren Mundu

ETXANIZ

Juan Arana 1 eta 3
Tel. eta Faxe: (943) 61 17 67
20302 IRUN

Ez bakarrik saldu, zure bainua berritzeko edo apaintzeko behar duzun guziaz kolokatu ere bai:

- D SANITARIOAK**
- D GRIFERIAK**
- D MUEBLEAK**
- D MANPARAK**
- D PREZIO GUZITAKO OSAGARRIAK**

ITURGINTZA LANAK EGITEN DITUGU

■ 1956an itzuli ahal izan ziren baltarrak erbestetik sorterrira, ordurako kabartarren esku ziren beren lurak

Gerran Alemaniako Armadaren alde aritu izana leporatu zien baltarrei Stalinekin, Txetxeniarri eta beste zenbait herriri bezalaxe. 'Herri traïdoreak' omen, historiak gerrora besterik dioen arren.

Siberiarako bidean milaka baltar jarri zituen Stalinekin 1943an, naziekin kolaboratu izanaren aitzakiapean. Georgiaren menpe geratu zen Baltaria eta Kabardinia izena jarri zioten lurraldeari. Hamahiru urte pasata itzuli ahal izan ziren erbestetik beren sorterrira, bizirik suertatu zirenak bederen. Baina ordurako kabartarren esku ziren baltarren lurak. 1957an Kabardino-Baltaria errepublika autonomoa berrezarri zen. Hila zen Stalin ordurako, baina konpontzeke lurraldetasunaren auzia eta beste zenbait arazo.

Etnia eta herri nahasketa

BALKANETAKOA bezain konplexua baita Kabardino-Baltariako auzia, ingurune tikiagoan bada ere. Lurralde zabaleraz 12.500 kilometro karratukoa dute hor bizi diren 770.000 herritarrek. Hauetatik % 49 kebertei edo kabartar etniakoak dira; errusiarrak, % 32; malkarli edo baltarrak % 11 besterik ez. Eta hor dira, baita ere, nogaiak, djuhur edo 'mendiko juduak' eta beste zenbait. Erlijioari dagokionez, musulman sunitak dira gehienak. Jainko beraren aurrean belaunikatzeak ez ditu, ordea, elkarrengana hurbiltzen herri guztiok eta etengabeko

mesfidantza giroan bizi dira.

Kabardarrek badituzte herkieak Turkian eta Ipar Osetian (adigeiak) eta denak dira txerkesiar herriaren abarrak. XVI. mendean islam dardutako herria da; XIX.ean ezin izan zioten eutsi Errusiaren enbatarri eta otomandar inperiora ihes egin zuten gehienek. Egun, kabardeek beste herri txerkesiarrekin batera bizi nahi dute, errusiartzeko prozesuari aurre egin ahal izateko.

Baltarrek edo malkartarrek, berriz, beren errepublika (Malkarstan) sortu nahi dute, karatxaitarrekin (beren etnikideekin) batera. Stalinekin erbestera bidali zituenean galdutako lurak ere berreskuratu nahi dituzte. Eta errusiarrak, jakina, ez dute beren borondatez aldegiteko asmorik. Ruandan, Burundin, Zairen, Balkanetan, Errusiako paraje askotan eta beste nonahi gertatzen dena ageri zaigu Kabardino-Baltarian ere: estatuen eta herrien eraketak ez datoz bat. Inperio zahar eta berriek jendea harat honat ibilarazigatik ere, askok ez dute ahazten asaba zaharren baratza beste batzuek lantzen dutela; beste herri, hizkuntza edo erlijioaren bat duten jendeek. Eta zail izaten da horrelakoetan auzolanean lantzea baratza. Normalean behintzat, tiroka eta odola erruz isuriz 'konpondu' izan dira gisa honetako auziak. Kabardino-Baltariakoak ez du, ezertan, itxura hobeagorik.

XABIER ARANBURU

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

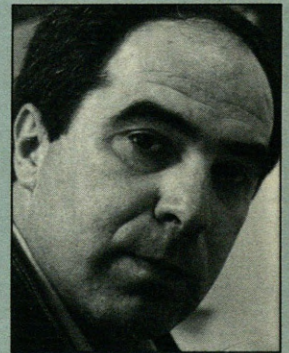
Aznarrek fitxa mugitu; Fidelek, jan

ARRAZOI ideologiko eta politikoen (baita diru-arrazoien ere) bultzatu dute Jose Maria Aznar Fidel Castoren aurkako gurutzada zapuztuari ekitera. Espainiako gobernu buruak Kubako erregimenari egin dizkion esijentziak ez dira metropolitik kolonietara aginduen bidaltzen dituenaren bapateko zalapartak izan, horren kutsurik ere baduten arren. Bestelakoa da kontua: Estatu Batuek ezarritako bahitura edo enbargo ekonomikoa sendotzea, Mas Canosa anitz-milioidunak Miamitik gidatzen duen lobbyaren laguntza dela medio.

HONENBESTEZ, Abel Matutes atzerri ministroak egin duen bahituraren salaketa hitzekoa besterik ez da. Kuban inbertsioak dituzten Espainiako enpresa jabeek behartuta egindakoa. Enpresari hauen iritziz burugabekeria izugarria da Espainiako eskuinaren jarrera aldaketa Kubarekiko harremanetan. Izan ere, Europatik kapital handiak ari dira Kubaratzen. Frantziatik, adibidez, Pernod-Ricard konpainia buru dutela.

Aznarren eskariak, bada, ez dira urrutiratsiko. Europar Batasunak atzera bota du bere esijentzia zerrenda eta beste bat eratu, askoz ere apalagoa. Ez Frantzia edo Italiako gobernuak Castorekin bat datozelako, askoz ere pragmatikoagoak direlako baizik. Kuban atzera egitea EEBBtako konpainiei bidea libre uztea bailitzateke, bahiturari 'esker' horren merkatu bikaina galtzen ari diren konpainiei hain justu.

BESTALDE, aski frogatua da Kubako Alderdi Komunistaren nagusigoak sustrai sendoak dituela, iraultza kubatarrek eurek egin baitzuten. Eta Fidel da nazioaren ordezkari nagusia. Horrek, eta iraultzak ekarri dituen aurrerakuntza sozialek lortu dute egungo kohesio sozial nabarmena. Espainiak La Habanan duen enbaxadoreari onespenekin ez eman izanak adierazten du, beste ezerk baino hobeto, baduela Fidelek kubatar gehienek babesa bereganatzeko itxaropenik. Fidelek ez du fitxarik mugitu; Aznarrena jan du.

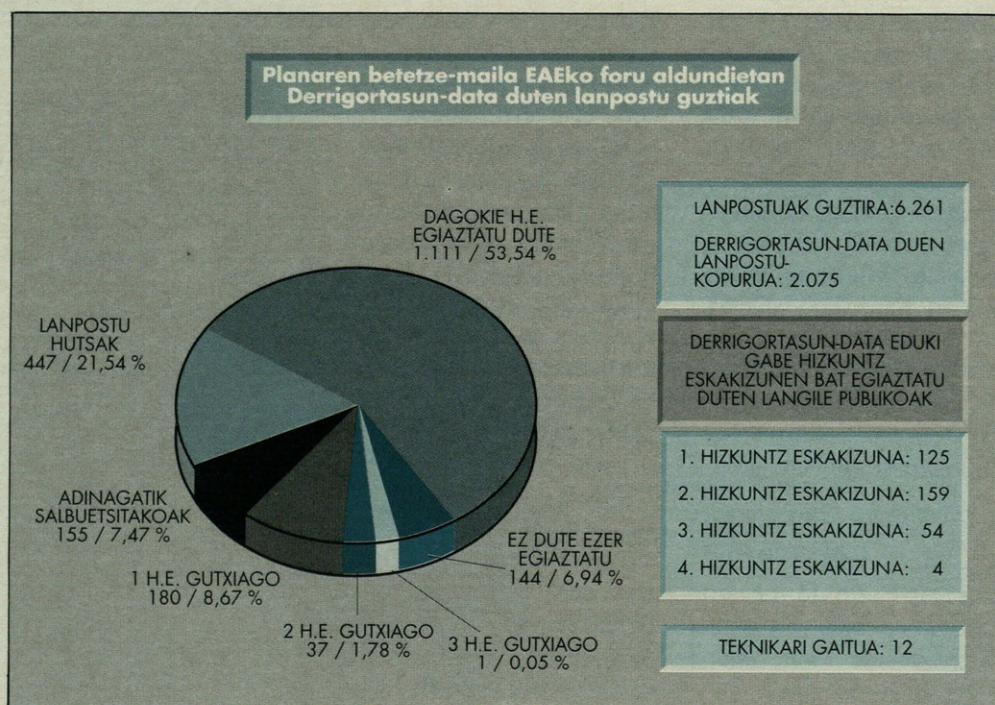

JOSU PERALES
Analista politikoa

Hiru aldundietako langileen % 53,54k egiaztatu du dagokion hizkuntz eskakizuna

ALDUNDIEN HIZKUNTZA

EAeko administrazioa euskalduntzeko lehen plangintzaldiak eman dituen emaitzak aztertuz, hiru foru aldundietako langileen euskalduntze kopuruak ekarri ditugu. Bigarren plangintzaldia-
ren abiapuntua,

EAE-KO administrazioa euskalduntzeko bigarren plangintzaldia onartu berri denean, lehenengoak utzi duen arrastoari jarraitu dio. Udaletan lehen plangintzaldiak izan zuen gauzapena eta betetze-mailak azaldu genituen orriotan. Bete beharreko helburuak erdiraino ere ez direla iritsi ondorioztatu genuen orduan. Emaitza hauek ikusita, badirudi lehen plangintzaldirako aurreikusitako helburuak berriro landu be-

harko direla bigarren. Herri administrazioarekin egin bezala, EAEko Aldundietako langileen hizkuntz eskakizunak zein neurritan bete diren azalduko dugu.

Hiru erakundeotan 6.261 lanpostu daude guztira. Hauetatik, 2.075 lanpostuk dute hizkuntz eskakizuna

egiaztatzeko derrigortasun-data ezarria. Epe zehatz horretan eskatutako euskara maila aurkeztu beharrekoen artean, % 53,44ak egiaztatu du bere maila, hots, 1.111 langilek. Hau bete gabe geratu direnak berriz, 447 izan dira, % 21,54a. Adinagatik salbuetsita dauden ko-

purua % 7,47koa izan da. Bestalde, derrigortasun-data eduki baina hizkuntz eskakizun bajuagoa dutenak % 10,5 izan dira.

Arabak 267.557 biztanle ditu. Hauetatik % 8, 59a da euskalduna, % 20,02 ia euskalduna eta % 71,38 erdalduna. Bertako Foru Aldundian 829 lanpostu daude guztira. Hauetatik 129k zuten derrigortasun-data. 74k egiaztatu dute beren perfila; 17k ez. 26 adinagatik salbuetsita geratu dira eta 12

■ Derrigortasun-data zuten 6.153 langiletik 2.040k egiaztatu dute dagokien hizkuntz perfila

dira beren perfila baino ba-
juagoa aurkeztu dutenak.

Bizkaiak 1.136.358 biz-
tanle ditu eta % 18,94a eus-
kalduna da, %20,52a ia eus-
kalduna eta erdaldunak
%60,53a. Bizkaiko Foru Al-
dundian dauden langileak,
berriz, 2.895 dira. Hauetatik
762 ziren derrigortasun-data
zutenak. 496k lortu dute be-
ren hizkuntz eskakizuna;
63k ez dute lortu; 12 adina-
gatik salbuetsita daude eta
95k beren perfila baino ba-
juagoa duten hizkuntz es-
kakizuna agertu dute.

Gipuzkoak, azkenik,
665.012 biztanle ditu.
% 45,92a euskalduna,
% 18,6 ia euskalduna eta
% 35,47a erdalduna. Aldun-
dian 1.757 langilek lan egi-
ten dute, eta hauetako 978k
zuten derrigortasun-data.
Hauetatik 402k egiaztatu
dute beren maila; 55k ez;
114 adina bide dela salbue-
tsita geratu dira eta 97, be-
rriz, ez dira iritsi eskatutako
profilera, beherago geratu
dira.

Eperik gabeko lanpostuak

DERRIGORTASUN-DATA
ez duten hizkuntz eskaki-
zunen artean, Arabako Foru
Aldundian 7 langilek egiaz-
tatu dute lehen perfila; 3k
bigarrena; 3k hirugarrena
eta batek teknikari gaituena.
Lagarren perfila inork ez
du egiaztatu. Bizkaian 54k
lehena; 92k bigarrena; 35k
hirugarrena eta 4k teknikari
gaituena. Hemen ere lauga-
rren perfila ez du inork
egiaztatu. Azkenik, Gipuz-
koan 45ek lehena aurkeztu
dute; 45k ere bigarrena; 7k
hirugarrena; 4k laugarrena
eta 7 langilek teknikari gai-
tuena.

IDOIA TORREGARAI

IRENE LOPEZ-GOÑI

Nafarroako Ikastolen Elkarteko kidea

**Pasa den azaroan hizkuntz eztabaidari
buruzko soziologia jardunaldietan
hizlariak aztertu duten Nafarroako
euskarazko irakaskuntzaren egoera**

horretatik, zer azpimarratuko zenuke?

JOSE MARI AIZPURUA

Nafarroako Unibertsitate Publikoko ekonomia irakaslea

Nafarroan egunetik egunera euskararen
egoera segitzen eta egunero euskararen alde
lanean aritzen den jende asko eta talde oso
interesgarri eta dinamikoak daude. Lanean
dagoen jendea eta gobernuaren erabakiak
ñahardura guztiekin aztertzen duten pertso-
nak lana aurrera joango dela bermeak dira.

Hala eta guzti ere, gobernuak hartu be-
harko lituzke hartzen ez duen ekimen ba-
tzuk. Aipatu diren euskal curriculumen eza
gure ikastoletan eta eskola publikoetan gra-
bea iruditzen zait. Gure eskola guztietan,
gure historia, geografia, kultura, musika, li-
teratura eta abar erakutsi beharko lirateke.
Hau egiten ez bada, bi azalpen besterik ez
daude: gobernuak gizarte bizi bat garela si-
nesten ez duelako edo gai horiek erakusteko

testu eta liburuak ez
daudelako. Biga-
rren arrazoi honek
ezin du azalpen
bakarra izan, lan
ugari eta medioak
jarriz gero oso epe
motzean konponduko baitzen.

Iniziatiba eza hori unibertsitatean ere
ikusten dut, egin dituen baino askoz gauza
gehiago exijitu behar zaio. Iniziatiba duen
unibertsitate bat bere magisteritza progra-
man orain aipatutako hutsuneak osatzen
hasia izango zen. Baina hau sintoma bat
besterik ez da, momentu honetan uniber-
tsitateak gizartearen eta bere ikasleen aurre-
tik joan beharko luke bere eskaintzak egiten.

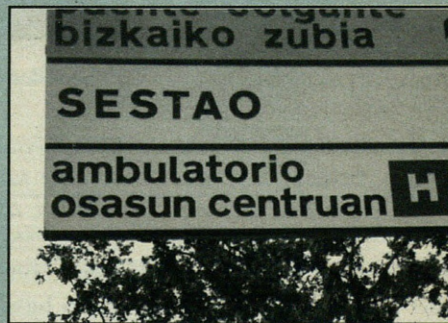

U R R E A

● «Laguntaldeak euskal tokia» sortu berri
da Pasaian, jai giroan. Gazteen artean
euskara sustatzea du helburu eta Amasa
Euskara elkarte, AEK, Udala eta Gazte
asanbladak hartu dute parte bertan.

G O R O T Z A

● Portugaleten aurkitu dugu bide-sei-
nale hau. Bertako euskaldunek osasun
«centroan» non dagoen jakingo dute, kan-
pokoek agian ez. Zentroa aurkituko luke-
te, ordea.

Sektorea arautzen duen dekretuaz kexu dira belardendak, «gure kalterako» baita

SENDABELARRAK ERE ARAUTU

A

raba, Bizkaia eta Gipuzkoako belardendetako jabeak ez daude lar pozik. Diotenez, ustez helburu sanitarioa duten produktu eta zerbitzuen publizitatea arautzeko Erret Dekretu berriak diskriminatu egiten ditu farmazien aldean.

Belardendatako produktuak ezin dute publizitaterik egin. (Argazkia: Marisol Ramirez).

FARMAZIETAKO arduradunek, berriz, ez dute uste horrela denik; beren aburuz, dekretua beharrezkoa zen kaotiko bilakatzen hasia zen sektorea arautzeko eta, gainera, arategia gogortu beharko dela uste dute. Hala ere, batzuek zein bestiek elkarri mokoka dabiltzanik ukatu egiten dute.

«Abuztuko Erret Dekretuak, arautu baino, debekatu egiten du, kontsumitzaile ororen oinarritzko es-

kubide bat bortxatuz: informazioa jasotzeko duen eskubidea, alegia». Kepa Hormaetxe, Sendie elkarteko prentsa-bulegoko ordezkariaren hitzak dira. Hain zuzen ere, ustez balio terapeutikoa duen edozein produktu edo metodo eta beren publizitatea debekatzen dituen abuztuko dekretuaz ari da.

Sendie Euskal Autonomi

Elkarteko 150 belardenda eta dietetika —sektorearen erdia— biltzen dituen erakundea da. 1995ean eratu zen, zenbait helburu argirekin: alde batetik, bezeroei informazio egokia eskaintzea eta, bestetik, saltzaile gisa dauzkaten eskubideak onar diezazkietela. Esaterako, sektorea arautzen duen legedia egiteko garaian, negoziazioetan parte hartu

ahal izatea eskatzen dute elkartekoek.

Hormaetxeak dioenez, «belardenda batean zerbait erosten duenak ezin izango du jakin erosi berri duen horrek zertarako balio duen, debekatua baitago gure produktuak nola erabili behar diren edota zein gaitz senda dezaketan idatziz adieraztea». Belardendatako jabeen ezadostas-

«Kamomila liseriketarako mesedegarria dela aipatzea ere debekatzen digute, nork ez daki hori?» KEPA HORMAETXE

na, ordea, nabardura jakin batean dagoela azpimarratu du: farmazia batean gauza bera, ezer gehitu edo kendu gabe, erabilera-argibide eta guzti sal daiteke. Adibide bat eman digu: «Debekatzen digute kamomila liseriketarako mesedegarria dela aipatzea ere. Baina nork ez daki hori?».

Dekretuaren helburua «produktu miragarri» deitutakoen bat-bateko eta kontrolik gabeko boomari aurre egitea da. Sendieko ordezkariak onartzen du era honetako produktuen inguruan merkatuan diren iruzurren aurka «zerbait egin beharra», baina, beren ustez, «produktu miragarrien auzia aprobetxatu nahi izan dute guztia debekatzeko. Gu ez gaude arautzearen kontra, baina, kasu honetan, soilik farmazien multinazionalen onurarako diren neurri diskriminatzaileak ezarri dituzte, belardendak diskriminatzeko».

Dekretu honekiko jarrerak alderatu egin ditu belardenda eta farmazietako arduradunak: «Ez gaude farmazeutikoen aurka, nork bere esparrua dauka-eta», argitzen du Hormaetxek, baina gehitzen du: «Dena den, ez gaude prest erretaririk gabeko produktuen monopolioa berengana dezaten, Europako beste be-

Zure kamomila ere zaintzen du Europak

Abuztuko Erret Dekretuak orain arte arautu gabe zegoen sektorearen arauketa ekarri du, baina Europar aurrerapenez bete zuen legeriak esparru hau. Europako Batasuneko legeriak behartu egiten du sektore hau arautzera. Europako Batasuneko arautzeari buruz, baina, ikuspegi kontrajarria dute belarsaltzaileek eta botikariek.

Guenetxek dioenez, eta Europako legeriak Erret Dekretuak zehazten duenarekin dituen ezberdintasunei helduta, «Europako gainontzeko herrial-

deetan belardenden jabeek beziketa jasotzen dute aurretik. Beren eginkizunak zehazki mugatuta daude eta ezin daitezke muga horietatik atera, baina titulazioa daukate profesionalki aritzeko».

Hemen, baina, ez da inolaz ere horrelakorik gertatzen Bizkaiko Farmazilarien Elkargo Ofizialeko presidenteordearen ustez, «eta noizbait arautu beharko da, hala exijitzen baitu Europako Batasunak».

Bestalde, bereizi beharreko bi esparru daude

Inazio Guenetxeak nabarmendu duenez: «Ez baitira berdinak nolabaiteko balioaren bat izan dezaketen eta tradizioz era batera edo bestera onartuak diren landu gabeko landareak, eta eragin-kortasuna eta toxikotasuna frogatuta dituztenak». Azken hauek, bere iritziz, medikamentuak dira edo, behintzat, horren antzeko zerbait, eta «ondo arautu behar da nork erabil ditzakeen eta nork ez. Belardenden funtzioa, hau guztia dela eta, hobeto zehaztu behar da farmazilariaren aburuz».

rialdeetan ez baita horrelakorik gertatzen».

Farmazeutikoak, dekretuarekin bat

BESTELAKOA da farmazien jabeen iritzia. Hasteko, beren burua auzi honetatik at ikusten dute. «Izugarritzko eztabaida dago, baina guk ez dugu zeresanik. Belardenden eta Osasun Ministerioaren arteko arazoa da», diosku Inazio Guenetxea Bizkaiko Farmazilarien Elkargo Ofizialeko presidenteordeak. Izan ere, Guenetxeak begi onez ikusten du dekretu berria. «Arautzea beharrezkoa da ematen den iruzurra ikusita; zentzu honetan, dekretua aurrerapausotzat jotzen dute».

Botikarien bozeramaileak ez du belardenden jokaera gustuko: «Ez zait iruditzen lebia komertzial bat dagoenik, beraiek aditzaera eman nahi duten legez». Batzuk eta besteak bereizten dituen aldea zein den argi utzi nahi

Farmazietako arduradunek baikortzat jo dute dekretua. Arautzea beharrezkotzat baitute. (Arg.: G. Garaialde).

du: farmazeutikoak lizentziatuak dira eta «belarsaltzaileak, ordea, ez dute inolako ikasketarik. Dakitena beren kabuz ikasi dute. Edozeinek zabal dezake belardenda bat bihar bertan».

Dekretua onartzeko nahikoa arrazoi ez omen dago, halaxe adierazi digute beren belardendatako arduradunek.

UNAI BREA

«Gure belaunaldikoak modaz pasata gaude, eta hori seinale ona da»

Euskal kulturaren aldeko edozein ekitalditan aurkituko duzu, karguaz gain pentsakerak ere horretara eramanda. Bere belaunaldiari uko egin gabe gazteen artean lan egitera moldatu den bertsolarien lehendakaria da Imanol Lazkano. «Gaztelu»ko sukaldetik fabrikaz beterik ageri da duela gutxi soro ederrak zituen Landeta. Parean dago lantoki berriak eraikitzeko egunotan lurreratu behar duten Antzibar, Imanolen jaiotetxea.

Hasteko, zure baurtzaroko Azpeitia nolakoa zen jakin nahi genuke.

Garai hartan Azpeitia euskaldun bezain apustuzalea zen, euskaraz ez zekiten bakarrak dozena erdi Guardia

Zibil eta jueza izango ziren, eta Euskal Herriko apustu korredore gehienak bertakoak ziren. Herri kirol munduan ere, ez geneukan arriorik. Garai hartako apustu garrantzitsuenak bertako zezen plazan jokatu ziren.

apustuez gain, bertso saio

asko antolatzen ziren; orduko bertsolari onenek —Baserrik, Uztapidek, Zepaik...— urtean behin gutxienez abesten zuten herrian. apustuak eta bertsoak nolabaiteko lotura zeukaten, azken batean bertsoa ere norgehiagoka baita, «hi-

tzaren kirol nazionala». Amurizak esan zuen bezala. Santa Ageda eskean koadrila bakoitzak bertsolari bat eramaten zuen, eta jendea zain egoten zen ate atzean, bertsolarien koplak entzuteko prest. Hurrengo asteko esamesa, bertsolarien jarduna izaten zen: «Honek halako kantatu ziguk...».

«Landetako unibertsitatea» aipatu izan da, Joxe Lizasoren taberna tartean zela.

Ez dakit zenbateraino esan daitekeen Landetako unibertsitatearena. Lizasok bertan taberna hartu zuen —gaur ez dago, erre egin zen—, eta orduan bera punta-puntako bertsolaria zen. Tabernatik kilometro batera bizi nintzen eta nere lehenengo etxea bihurtu zela esan daiteke: bertso munduan hasi berria nintzen eta bertsolari giro on eta berezia zegoen Lizasoren tabernan. Telebistarik ez zegoen eta ilunabarretan mahaian eseri eta hor aritzen ginen bata besteari adarra jotzen. Bertsotan ez genuen gehiegi egiten baina kantu zaharrak erruz abesten genituen.

Eta bortik, bertsotara. Oso gazterik.

Nere gisa, hamar bat urte

NORTASUN AGIRIA

1936ko urtarrilaren 12an sortu zen ●

Azaroaren 25ean hil zaio ama, Maria Uranga ●

Hamar senide, gurasoak eta aiton-amonak ●

bizi ziren laster botako duten Antzibarrena ●

base- rrian ● Arantxa Odriozolarekin batera ●

lau alaba ditu: Arantxa, Leire, Ainara eta Itsaso ●

«Gaztelu» ezizena ipini zioten gaztetan, ●

Joxe Lizaso «Txirrita» eta Joxe Agirre «Udarregi»rekin hirukotea ●

osatzen zuela ● Txapelketak Ordizian estreinatu zituen, 1960an, ●

Kaxiano, Lazkao-Txiki eta Lexotirekin kantatuz ●

Eraikuntzan ari da mutikotatik, orain bere enpresaren jabe da ●

nituela hasi nintzen. Lagunak Santa Ageda eskean ibiltzen ziren; ordurako, ordea, baneukan harrokeri puntu bat eta nik argi neukan halako batean koplari hasi behar nuela. Lagunak bertsoak buruz ikasi eta horrela ateratzen ziren, eta niri hori ez zitzaidan gustatzen.

Hamabi urte nituela lagunei esan nien beraiekin joan behar nuela. Egun batean, etxerako bidean, lagun batek kopla idatziak eskuratu zizkidan eta muturren aurrean txikitu nizkion guztiak. Bere haserre baretzeko, bi puntuan, hamabost kopla abestu nizkien. Beraienezako izugarritzko nobedadea izan zen eta harrituta geratu ziren. Orduz geroztik, soldaduskako urtean ezik, ezkondu arte ibili nintzen Santa Ageda eskean.

Gogoan izango duzu plazan bertsoan atera zinen lehenbiziko eguna.

Martirietan izan zen, hemendik hurbil, hemezortzi urte nituela. 1954an. Binaka egiten zen orduan eta nirekin batera ari zena bertso munduan ezaguna zen: Egi-leor. Bakoitzak leiho batetik abesten zuen, lehian, bata bestearen aurka, ahariak bezala. Etxe hartako leiho estuan, han negoen dardarka: nik, astoak putzu aurrean bezala, atzera egiten nuen, eta eraman ninduten lagunek bultza egiten zidaten atzetik, burua atera nezana.

Gai jartzailearen sorre-ra ezagutu duzu, beraz.

Bai, bai. Hirurogeigarren urteko txapelketarekin batera hasi zen gai jartzailea. Aurretik, bertsoan binaka egiten zen, hirunako akaso, eta gero txapelketen kopiak egiten hasi ziren. Aurretik ere, Santo Tomas egun ba-

Lazkanoren ustez, «herriz herri ibiltzeko bertsolari oso ona Sebastian Lizaso da. Tekniko bezala hiru 'munstro' dauzkagu: Egaña, Euzkitze eta Sarasua...». (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

tean Azpeitian Xalbador, Mattin, Basarri eta Uztapide ikusi nituen, gaiak Patxi Iturzaetak jartzen zizkiela.

60ko hamarkadako txapelketan entzuleak oihuka entzuten dira, giro oso beroa...

Lehen jendea askoz ere fanatikoagoa zen. Entzuleak bertsoak izugarri eskertzen zituen. Oraingo entzuleak adituagoa diren bezala, lehen beroagoak ziren; bertso on bat entzun eta txamarrak zerura botatzeko gai ziren. Gaur bertsoetara ohituta gaude, saioak ez dira nobedade. Eta entzulearen maila dago gero: zenbat eta kultura maila handiagoa, orduan eta hotzagoa da jendea.

Entzule haien falta gaur

nabari al duzu?

Ez: horiek pasatako kontuak dira. Dena dela, gaur ere entzuleen artean diferentziak badira. Bertsolariak badaki herri batera edo bestera doanean jendearen erantzuna nolakoa izango den. Herri batzutan nahiz eta txalo zaparrada ugari ez jaso, badakigu entzulea teknikoagoa dela. Eta alderantziz, zenbait herri txalo errezeokoak dira. Adituen txaloak entzutea gehiago kostatzen da.

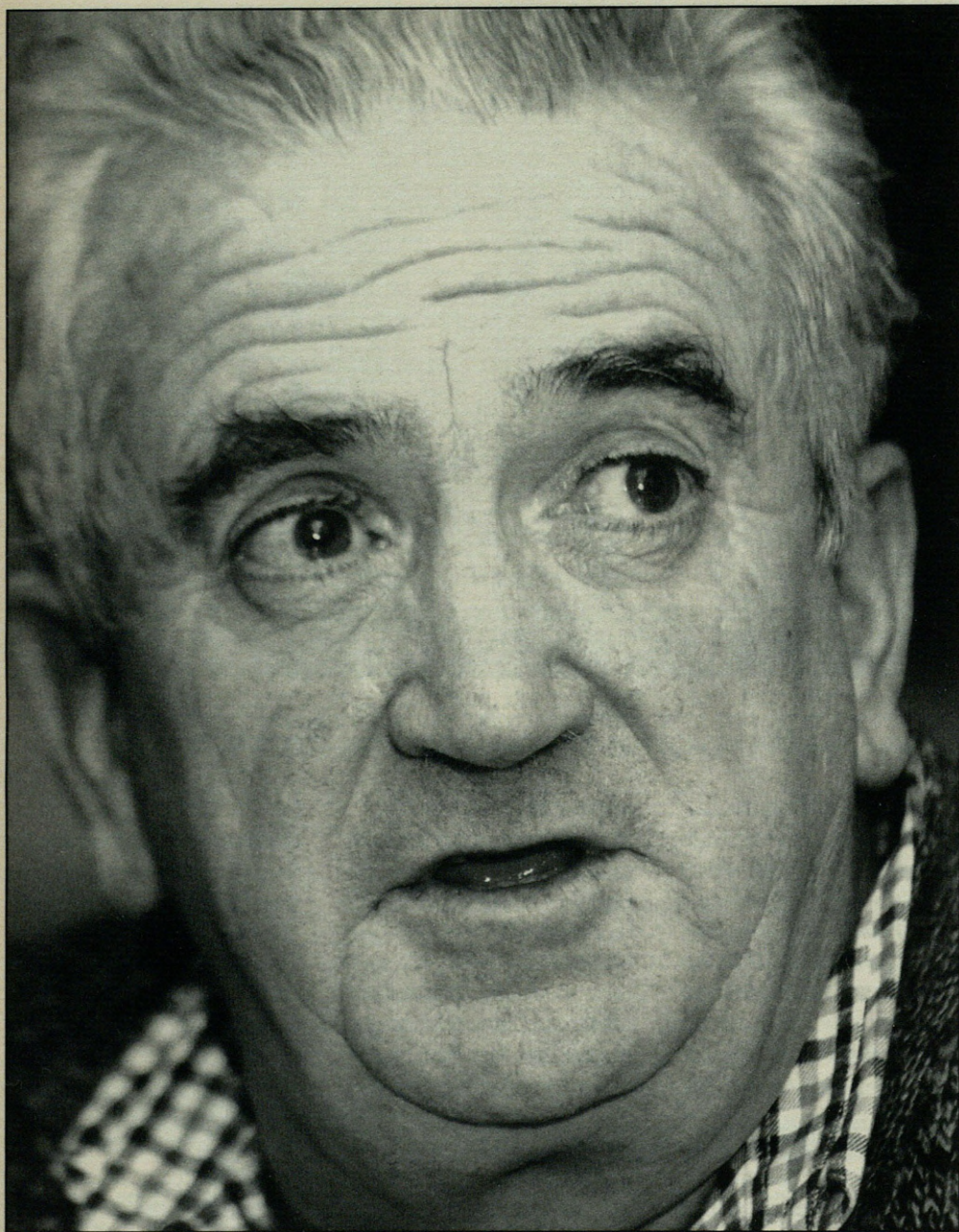
Honen arira, bertsoetara joaten zen jende bati gaurko saioek eta oro har bertsoek atzera eragin diotela ere esan da.

Nere denboran bigarren aldiz ezagutu dut bertsolari-tzak entzule aldetik goia jo

eta berriro atzera egiten. 60ko hamarkadan —Azpilla eta Lopategi espetxetik pasa zirenean— izugarritzko iraultza gertatu zen eta bertsolarien ingurura jende asko hurbildu zen. Adierazpen askatasuna oso mugatuta zegoen eta bertsolariak ginen gauzak esateko aukera geneukan bakarrak. Abertzaletasun sentimendu horren inguruan izugarritzko jendetza inguratu zen. Askori ordea, bertsolaritza baino bertan esaten genituen gauzak interesatzen zitzaizkion. Eta prentsak indarra hartu zuen heinean, jende pila hori desagertzen joan zen eta zaletasuna zutenak geratu ziren bakarrik. Jarraitzaile haiek ez ziren bertsozaleak

Orain gertatu denak, berdina ez izan arren, zerikusia badu 60eko hamarkadakoarekin. Moda bat izan da; Sarasua, Egaña, Euskitze... unibertsitate inguruko jende

“Hemezortzi urte nituela kantatu nuen lehenengoz plazan, Egileorrekina; orduan bakoitzak leiho batetik abesten zuen”

«Dirua ez galtzeko berrogei saio egin behar dira gutxienez eta hortik gora eginez gero mekaniko soil batek ordu extratan eskuratzen duena baino gehiago ez da irabazten. Bi edo hiruk egiten dute ehun plazatik gora».

(Argazkia: G. Garaialde).

hau hurbildu zenean hasi zen gorakada. Baina bertsoa apreziatzen ez dakienarentzako azkenean guztiak berdinak iruditzen zaizkio eta aspertu egiten da. Bertsoa ezagutzen ez duen jendea ibili da. Orain daukagun ikuslea bertsoa dastatzeko gai da. Gure apustua horrelako jende gehiago sortzea da, eta baikorra naiz alde horretatik. Bertsozaleen Elkartean lan horretan ari gara.

Euskitzek bertsolaritzan

beldurra dagoela dio, Amatiñok HBk bereganatu duela, Iriondoren-tzat bertso saioak mitinak dira...

Elkartea barrutik ez ezagutzearen ondorioa da hori guztia. Eta ezkerreko begiarekin begiratura, edonon mamuak ikusten dira. Alde hortatik, ez diet iritzi horiei duteña baino garrantzia handiagoa eman nahi.

Amatiñoren artikulua irakurritakoan bertso bat izan

«Bi aldiz ezagutu dut bertsolaritza goia jo eta berriz atzera egiten, baina bertsoa apreziatzen ez dakiena azkenean aspertu egiten da»

zitekeenaren azken bi puntuak etorri zitzaizkidan burura: «...lehenago ere zuri begira pentsatua det askotan/ ilea baino zerbaiz gehiago falta dela buru hortan». Horretan utziko nuke.

Iriondorenak pena handiagoa ematen dit. 60ko hamarkadan hasi eta hogeita bost urtetan, bertsolari ez den beste inork baino gehiago egin zuen. Loiolako txapelketatik hasi, bilerak, gai-jartzeak, belaunaldi ezberdinekin egindako lana... Hori guztia onartu beharra zaio, eta Elkartek ez dio inolako mesprezurik egin. 1985. urtean, Euskaltzaindiarekin apurketa egon zenean, Iriondo tartean zen, eta Elkartetik finala aurkezteko aukera eskaini zitzaion: bera baitzen orduan onena. Eta 89an ohorezko bazkide egiteko puntuan egon zen.

Iriondori nik gomendio bat emango nioke, adiskidetasunez: argi edukitzeko bertsolari munduan non kokatu behar duen. Iriondo, Azpillaga, Agirre, Lopategi eta ni belaunaldi berekoak gara. Gu modaz pasata gaudе. Eta hori ona da gainera: atzetik jendea indartsu dator eta bidea utzi behar zaie. Guk modan segitzea litzateke kezkarria. Bertsotan, irakaskuntzan eta abar segituz modaz pasa bagara, zenbat gehiago urteotan mundu horretatik aparte dagoen gi-

zon bat.

ETBrekiko dituzuen gorabeherak zenbateraino daude gai bauen atzean?

ETBekin izandako liskarra gaizki-ulertu baten ondorioa izan da; ez dakit guk ez ditugun gauzak ondo adierazi ala beraiek ez duten ondo ulertu, baina argi dagoena zera da: telebista egiten ETBk guk baino gehiago dakien bezala, bertsolaritzaren inguruan gabiltzanok badakigu bertsolaritza nola eskaini behar zaion jendeari. Bertsolaritzak izan dezala guk daukagun ikuspegitik tratu egokia, hori da nahi dugun bakarra. Gainera, bitariko batzordea jartzen bada, elkarrekin konponduko genituzke sor litezkeen arazoak. Guk ez dugu ETBz baliatu nahi.

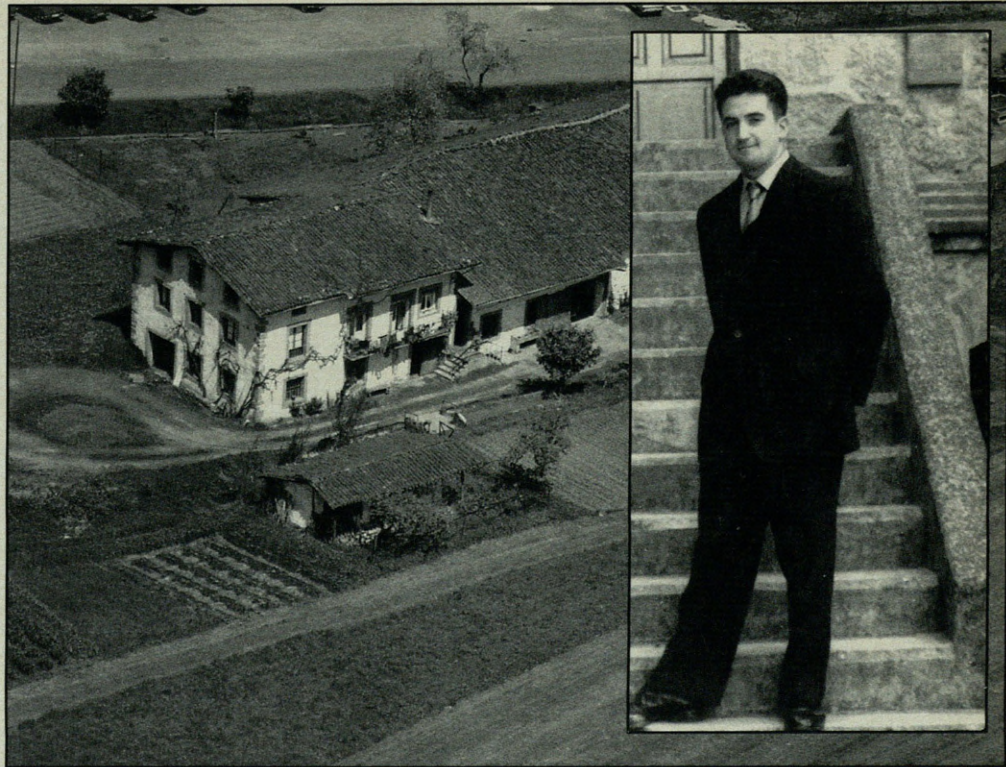
Hamaika urte Elkartearen buru, esaizkiguzuzuen bertute eta akats nagusiak.

Bertsolari eta bertsozaleak denak batera ibiltzen garela eta denen iritzia entzuteko gai garela, hori dugu altxor nagusia. Zoritxarrez gutxi elkartzen gera baina hor ez dago desberdintasunik. Inork ez dio inori galdetu botoa zeini ematen dion edo zein koloretakoa den. Pertsonen arteko harremana ona baldin bada, gainontzekoak ez du axola.

Akats bat aipatzeko, bertsolariak zabarregiak garela. Ez gara sekula oihutu lanera; indomable samarrak gara. Eskerrak Elkartean langile porrokatu horiek ditugula.

Hiztegi entziklopediko batean irakurri dugu, zutaz: «Bertsolari umoretsu eta segurua».

Umoretsua naizen, besteek esan beharko dute. Baina umorea maite dut, lagunartean bezala etxean. Segu-

Ezkerretan Antzibarrena baserria, Imanol Lazkanoren jaiotetxea, Landetako soroen erdian. Eskuinean, bertsolarien lehendakariaren gaztetako argazkia.

rua? Kanpora begira segurtasun irudia ematen baldin badut ere, nere barrenean segurantza gutxi ibiltzen dut. Plazari beldur izugarria diot, oraindik ez naiz sekula gustura hasi bertsotan jende aurrean, publikoari beldur handia diot. Hori bai, behin hasiz gero, askotan gozatu izan dut bertsotan.

Azpeitia aldeko bertsolarien umore eta ironia berezia dutela diote.

Ez da bertsolarien kasua bakarrik. Adar jotze eta ironia izugarri landu dira hemenn. Azpeitira ez etorri adarra jotzera gero! Orain galtzen ari da, baina hori izan da gure arma urte askotan: tripa festa, tripa bete eta datorre-

nari adarra jo. Azkoitian —beti hala esan izan da— seietan lana bukatu, *abarke-ta txurixek* jantzieta txikiteora. Azpeitian zortzi t'erdia arte ordu estrak sartu eta gero elkarera joaten zen jendea afaltzera. Eta bertan adarra jotzea, elkarri kristorenak esatea, tripa betetzea bezain inportantea zen. Giro hori bertsolaritzara transmititu da. Azkoitia eta Azpeitia herri oso ezberdinak dira. Azkoitiarrak nobleagoak, sanoagoak, naturalagoak dira eta guk beti barre egin diogu beraien naturaltasun horri. Azpeitian burlosoagoak eta bromatsuagoak gara. Kokapen aldetik ere toki berezian dago Azpeiti,

inguruko herri guztien eskuera.

Bertsolaritzan beste gauzekin batera umorea ere aldatuko zen.

Eguneroko bizitzaren aldaketan arabera doa hori. Gaur egungo umorea ezberdina da bertsolarien artean, baina esaidazu zenbat gazte elkartzen dira taberna batean ardo botila baten aurrean. Guk gauzak horrela transmititu ditugu, mahaian jarrita. Zoaz gaur ilunabarrean tabernetara, eta edo inor ez dabil edo dabilenean ez daukazu albokoarekin hitz egiterik. Beste mundu bat da hori, garai batean istorioak entzun eta gustoko izanez gero jendeak bildu egiten zituen, nork egiten du hori orain?

Hogei-bogetabost urteko bertsolari gazteak nola ikusten dituzu bertsotan eta umorean?

Bertsotan gu baino gehiago

“Uztapideren gatz, haren freskotasuna eta ateraldiak, beste inorengan ez ditut ikusi; eta horien arrastorik ez da gelditu”

«Lehen entzulea fanatikoagoa zen, eta bertsoak izugarri eskertzen zituen. Orain aldiz hotzagoa da, kultura handiagokoa». (Arg.: G. G.).

direla ez dago zalantzarik, bai kalitate eta baita teknika aldetik ere. Umorea, berriz, nik uste gizarte osoak galdu duela eta azken finean bertsolaria herrian jaio da eta umore eza ez da bertsolariaren errua, belaunaldi oso baten arazoa baizik. Presaka dabilen gizarte honetan farrere egiten ez daki jendeak.

Seguru izan duzula bertsolari bat eredutzat eduki duzuna, edo pare baten konbinazioa.

Basarri zen nire gazte denboran bertsolariarik onena baina entzuteko eta eskaintzen zuen irudiaren aldetik Uztapide. Biak oso desberdinak ziren, biak oso onak. Basarrik, teknika aldetik «superra» izateaz gain, belaunaldi bati sekulako aldaketa eman zion, nik ezagutu dudana bertsolari onena izan

da. Baina Uztapide, beste modu batera, kristorena izan da. Pena da Uztapidegandik gelditzen diren guztiak hondakinak izatea. Bere liburuak eta, hondatuta zegoen garaikoak dira. Baina Uztapideren gatzia, haren freskotasuna eta ateraldiak, beste inorenengan ez ditut ikusi. Eta horien arrastorik ez da gelditu ez liburu eta ez grabazioetan.

Gaurkoen artean ere eredurik ikusiko duzu...

Herriz herri ibiltzeko bertsolari oso ona Sebastian Lizaso da. Tekniko bezala hiru 'munstro' dauzkagu: Egaña, Euzkitze eta Sarasua. Egañaren ironia eta bertsokera oso bereziak dira. Sarasua inork uste ez duen tokitik ateratzen da eta bera bezain sakonik ez dago. Euzkitzeren perfekzioa berriz, ez du

inork lortzen. Gainerakoan ere bertsolari onak asko eta oso onak dabilta plazetan.

Bertsolari batzuk urtean bainbeste plaza egiten eta beste on askok bain gutxiarekin konformatu behar...

Saioak antolatzen dituztenek eskubide osoa daukate gustatzen zaizkien bertsolariak aukeratzeko. Gogoz kontra ezin da bertsolariarik eraman, eta antolatzaileek beste bat nahita bete-lana egitera baldin bazoaz ez duzu zure neurria emango. Nik ere, lehen ehun plazatik gora egiten nituen, aurtur hirurogei egin ditut eta behar bada datorren urtean gutxiago... bizitzaren legea da.

Bertsolari batzuk ARGIAN bertsoak mugitzen duen diruaz egindako

erreportaia ilustratzeko egindako marrazkiarekin baserretu egi ziren.

Ez dakit jolas moduan egin zenuten baina gustu txarreko broma izan zen. Bertsolariak diru asko darabiltela pentsatzen dutenak ez doaz bide zuzenetik. Bertsolariak miseria bat irabazten du. Hasi kontatzen bidaia —bataz beste 100 kilometro—, otordua, galtzen dituzun orduak, debaldeko saioak... Dirua ez galtzeko berrogei saio egin behar dira gutxienez eta hortik gora eginez gero mekaniko soil batek ordu extratan eskuratzen duena baino gehiago ez da irabazten. Eta ehun plazatik gora aurtur bi edo hiruk egingo zituzten.

AITOR AZKONOBETA
PELLO ZUBIRIA

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

DURANGOKO AZOKA

1.603. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1996ko abenduak 8

Gure argitalpenak aterpe berrian

Idazle askoren nahi eta ezin

gogorarazten duen azoka

Luma gazteen ihintza eta izarr

distira San Nikolasetan elkarre

«Musika festa preparatzen c

egin zaidazu bisita...»

Saguaren isatsari jarraituz

gizarte telematikorantz

INPRIMAKETA:
ANTZA S.A.L.

TESTUAK:
ANDER USABIAGA
JON ABRIL
JON ODRIUZOLA
IXIAR ROZAS

ARGAZKIAK:
GARIKOITZ GARAIALDE
ARTXIBOA

INFOGRAFIA:
AITZOL GOIKOETXEA

Durango: idazle askoren nahi eta ezina gogorarazten dituen azoka

Durangoko standetan liburu ugari egongo dira salgai; ez, ordea, aurten Euskal Herrian idatzi diren guztiak: asko ez dira kalera atera, eta ezta aterako ere, argitaletxeek albo batera uztea erabaki dutelako. Kasurik onenean, argitaletxe handi horien zain gelditu gabe, autoekoizpenaren bideari jarrai diezaioke idazleak; okerrenean, etsi.

ARGITARATZEA ez da erraza: idazlan bat izan, eta kaleratu nahi izatea bide mingotsa bihur daiteke askorentzat, behin baino gehiagotan etsipen gordinean eta berriro ez idazteko erabaki sendoan amaitzen dena. Donostiako idazle gazte honi borrokatzeko nahia ez zaio ahaitu baina etsita dago. Bere buruari publizidaderik eman nahi ez, eta uko egin dio izena emateari. «*Hiruzpalau argitaletxetan -Elkar, Erein...- saiatu naiz, baina ez didate lana bartu; filosofiako gaiekin lan egiten duen Iralkara jo eta han ere ezezkoa jaso dut. Azkenik, banuen nire kabuz argitara emateko aukera, baina ez dut bartu.*»

Platonen «Sokratesen apologia» liburuaren itzulpena egin du grekerako irakasle honek: «*Lan hau interesgarria da oso; liburu bonetaz bazegoen euskarazko itzulpen bat, baina nirea batuaz egindako lehendabizikoa da. Honexegatik, argitaletxeek nire lana bartu ez izanak asko mindu nau.*»

Argitaletxeen erabaki horren arrazoiak galdetzen hasita, erantzunik ere ez du jaso batzuegandik. Bes-

teek, berriz, erantzun dute, baina gustuko ez dituen azalpenak emanez: «*Argitaletxetara joan aurretik, lagun batek esan zidan itzulpenean akatsak bazirela. Dena den, argitaletxeetako arduradunek ez didate hori aipatu ere egin. Euskal irakurleek bonelako lanak ez dituztela eskatzen arrazoi-tu dute. Ez dut borrela pentsatzen.*»

«Sokratesen Apologia» itzuli dut euskara batura, ez zen orain arte, baina argitaletxeek esan zidaten euskal irakurleak ez dituztela bonelako lanak eskatzen; erosotasuna bilatzen dute argitaletxeek, saltzea besterik ez zaie axola»

Argitaletxeetako literatur arduradunek badute hemen zeresanik. Zein irizpide erabiltzen da lan batzuk hartu eta besteak bazterrean uzteko? Kalitatea, aipatzen dute, baina liburuak merkaturatzeko erraztasuna ahaztu gabe: orekari eutsi eta bideragarritasun ekonomikoari ere erreperatu behar zaio la erantsiz.

«Kalitatea bilatzen da. Hala ere, bizkuntz narratibo kaskarra izan baina gai erakargarriak, diberti-

garriak, jorratzen dituzten liburuak ere kaleratu behar ditugu», dio Gorka Arrese Susa argitaletxeko literatur arduradunak. Xabier Mendiguren Elkarren liburuen hautaketa egiten duenaren esanetan, «argitaletxe gebienetan irizpide bera da: idazlan ona ala txarra izatea da argitaratzera ala bere egileari itzultzerara garamatzen arrazoi nagusia».

Literatur arduradun zenbaitzuk, iritzirik ez eman izanak haserretu egin du idazle donostiarrak: «*Nire idazlanaren kritika eskatzen nien, besterik ez.*» Susan saiatzen dira idazleei gomendioak ematen. Hala esan du Gorka Arresek: «*Bidaltzen dizkiguten idazlanei buruz iritzia ematen duen irakurle talde bat dugu; egileei gomendioak ere egiten dizkie.*»

Komertzialtasunaren bila ibiltzea leporatu zaie asko-

tan argitaletxeei. Grekerako irakaslea ere iritzi honetako da: «*erosoak dira; euren belburua saltzea da, eta euskaraz, batik bat, haur eta gazteek irakurtzen dutenez, horixe da gebien argitaratzen dena.*»

Salaketa hau ukatu egin dute. «*Hori ez da egia*» —dio Xabier Mendigurenek— «*bala balitz, ez zatekeen poesia edota belduen literaturarik kaleratuko, eta bai guk, bai beste argitaletxeek, mota hauetako liburu asko eskaintzen dugu.*»

Itaki Aldekoa Ereineko literatur arduradunak hari berari tira dio, «*merkaturatze zaila baina interesgarriak diren liburuak ere argitaratu obi ditugu; hori bai, komertzialtasun gutxi-ko lanak salgarriagoak diren beste batzuekin batera kaleratzen abalgintzen gara.*»

Dena dela, liburu baten komertzialtasunaren eta kalitatearen arteko aldea txikia omen da praktikan: «*Zenbat liburu onek dute merkaturatzeko zailtasunik? Gu txiki,*» dio Xabier Mendigurenek.

Idazlan bat argitara detzen irizpideak gora eta behera, «Sokratesen apologia»-ren itzultzaileak

«Esperimentuak norberaren diruarekin egin behar dira»

Argitaletxeen munduan ez duzula sartu nahi adierazi duzu hainbate-tan. Zer dela eta?

Autoekoizpenaren aldeko izan naiz beti. Norberaren lanak, esperimentuak, etxean, norberaren diruaz, egin behar direla uste dut; argitaletxeen presiorik gabe.

Honela eginez gero, nire lagunek eta nik neuk modu hobean balora dezakegu lan hori. Dena dela, gutxienezko maila eta konfidantza lortuta, argitaletxeetara jo daiteke:

jauzi hori neronek ere egin beharko dut.

Autoekoizpen esperientzia bat izan zenuen...

Bai, poesia maketa bat «Ane (gutun galdua)» argitaratu nuen zenbait emanalditan lorturiko diruari esker; 300 bat ale banatu nituen. Horrek idazle lana ezezik, ekoizpena eta banaketa ere ezagutzeko aukera eman zidan. Hau ez

da literatura produktu bat kaleratzeko modu erraza, baina komeni da berau ezagutzea.

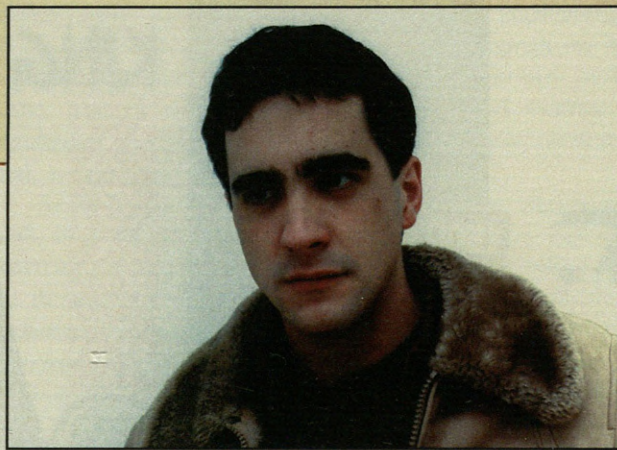
Zer iritzi duzu argitaletxeen jokaeraz?

Argitaletxeetan merkatuaren ikuspuntua da nagusi: liburu batetaz egin dezaketen *marketingaz* gehiegi arduratzen dira. Honez gain, zentsura nahia ere bada.

Literaturgintzak ez du behar bezala funtzionatzen, gauza asko daude ustelduta, baina, zoritxarrez, ez dakit zein den irtenbidea.

Argitaletxeek onuragarria den lan bat ere eginguten dute...

Dudarik gabe; liburu asko ari dira kaleratzen, gehiegi, agian. Hori argitaletxeek duten beste arazo bat da: Euskal Herria leku txikia da, irakurle gutxi daude, eta argitalpenak, berriz, barra-barra datoz.

Asier Serrano cibartarraren iritziz, argitaletxeetara ez da jo behar gutxienezko konfidantza izan gabe. (Arg.: G. Garaialde).

beste saio bat egin nahi du; oraingo hobetan beste lan batekin bada ere: «*Ipuin batzuk idatzi nituen duela urte pare bat eta hauek ere ez zizkidaten hartu. Orain, arabieratik itzulpen bat egin dut, literatur idazlan bat da. Ezin dut pista gehiagorik eman*». Argitaletxeetarako bideari ekin beharko dio oster, beraz. Baina, zein aukera izango du bere liburuja jende artera zabaltzeko?

Erantzuna zaila da. Inazio Mujika Iraola Alberdaniako literatur arduradunaren

esanetan, «*urtean argitaratu adina liburu uzten dugu bazterrean, hamabi ingurur*». Beste argitaletxeetan ere antzeko kopurua eman dute, nahiz eta Gorka Arresen

hitzetan, «*ez gaude idazlan asko alboratzeko baldintzetan; argitaletxe asko gara, eta eskuratzen ditugun liburuak ez dira gehiegi*».

Idazleen nekearen fruitu

diren lan asko geratu dira Durangoko azokako ganbaran, kutxetan gordeta. Kalitatea zer den zehaztearen zailtasuna aitortuta, idazlan horien artean liburu onak eta txarrak egongo dira, kalean bezala.

Salgai daudenak denon eskura daude, denoi dago-kigu «*epaitzea*»; argia ikusi ez dutenak, berriz, ez dugu nolakoak diren jakiterik izango.

Baina, ezin denak kalean izan; oraingoz, behintzat. Etorkizunean... batek daki. Utopia polita da.

AUÑAMENDI ARGITALETXEAN

ENCICLOPEDIA GENERAL ILUSTRADA DEL PAIS VASCO

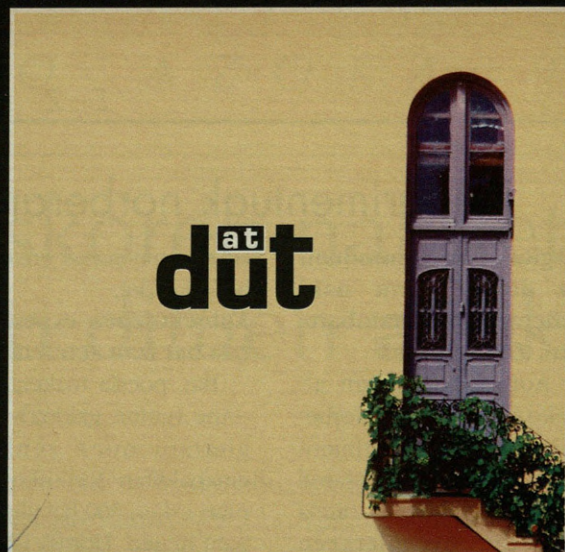
Diccionario Enciclopédico Vasco

Euskal Hiztegi Entziklopedikoaren barne, XLIII alea aterako dugu
SAMA - SANDI hizkiak hartzen dituena.

Secundino Esnaola, 13
Tel. eta Faxa: (943) 27 65 66
20001 DONOSTIA

NEGU GORRIAK: Salam, agur (CD-MC)

DUT: At (CD-MC)

1500 MC 2200 CD
BAINO GEHIAGO
EZ ORDAINDU

Π L.T. (CD-MC)

King Mafrundi (CD-MC)

ETSIAIAK:
1987-1997 Hamar urte
(VHS)

BAP!!:
...ta bestela ondo?
(VHS)

MC 1000 CD 1500

ESAN OZENKI RECORDS

Pilar kalea, 1 bis. 20.304 IRUN Tel: 943 - 633137 Fx: 943 - 633130

<http://www.eusnet.org> / partaide / esan_ozenki

E-mail: esan_ozenki@eusnet.org

Luma gazteen ihintza eta izarren distira San Nikolasetan elkarrekin

Ez da erraza idazle hasi berri batentzat bere lehen lana klean ikustea. Horregatik, akaso, gehiegi eskatzen ez duen irakurleari begira, haurrentzat, hasten da gau-mahaiko ofizioan. Aurten Durangoko azokan lehendabiziko aldiz liburua kaleratuko dute hamaika idazlek, freskotasuna dakarte eta San Nikolasetan dute izar handiekin batera egoteko aukera.

ZAILTASUN hauetaz jabeturik zenbait idazle gaztek argitaletxe propioa sortu dute euren lanak eta beste zenbait idazle gazterenak ere argitaratzeko. Kaiero argitaletxearen atzean Lubaki Bandatik etorritako sei gazte ari dira: Harkaitz Cano, Xabier Aldai, Manex Mujika, Iñigo Iruretagoiena, Ibon Iribarren eta Garikoitz Berasaluze. Azken honen liburuekin ekin dio bideari argitaletxeak: «Azaro urrunetako intifadak». Lubaki Bandaren jarraipena izango da, aurrerapausua: «argitaletxeak ez zigutela kasurik egiten esaka jarduten genuen eta tranpolin moduan funtzionatuko zuen taldea osatzea bururatu zitzaigun. Orain Elkarrek azpiegitura eskaini digu, nahiz eta modu autonomoan ari tuko garen, guk geuk erabakiko dugu zer argitaratu», azaldu du Garikoitz Berasaluzek.

Idazle gazteei emango diete lehentasuna, «zerbait alternatiboa izateko aukera badi», erantsi du Berasaluzek. Hiru urterako sortutako proiektua da Kaiero. «Hamabi liburu argitaratzeko asmoa dugu eta jarraituko dugun edo ez orduan erabakiko dugu», dio 21 urteko

zarauztar honek.

Euskal Herrian egiten denaz gain, Katalunia eta Galiziako idazle gazteen antologia ere euskaratu nahi dute, gazteek euren lanak itzultzeko dituzten zailtasunak aintzat hartuz.

«Azaro urrunetako intifadak» liburuan, maitasun eta borroka poemak elkartu ditu Berasaluzek: «Irakurketa bikoitza eskaintzen du liburua. Euskal Herriari zein neskalagunari idatzi-

tako poemak bezala uler daitezke». Josu Muguruza-ren heriotzak idazlearengan izan zuen eraginak eta neskalaguna azaroan bertan ezagutu izanak eraman du liburua horrela izenburutza.

Salaketa ere agertu nahi du orri horietan Berasaluzek: «Euskal gaztediak duen berezko protestarako indar bori, ez da ia literaturara bideratu eta berri baten sua ez da barrikadetan soilik

pizten, kulturarekin ere bere liteke».

Irakurleen artean poesiak prosak baino harrera eskasagoa izanik, Garikoitz Berasaluzeri poesia idaztearen zergatia galdetu dio: «Gazteok, hasi berritan, errazago jotzen dugu poesiara, nahiz eta irakas-kuntza ertainean alor bauer gutxi landu».

Bide arinagoei heltzen die idazle askok lehen liburua kaleratzeko orduan. Eleberririk baino poesiak eta haur literaturak idazle berri gehiago dituzte eurekin.

LUMA BERRIAK ZERRENDETAN

EREINEK hiru idazle berri aurkeztuko ditu Durangoko azokan, nahiz eta biren izenak lehenagotik ezagunak izan: Ana Isabel Moralesen «Esnea etorriko zaizu», Enkarni Genuaren «Eman eta gero» eta Jabier Muguruza-ren «Bizitza pusketak». Lehen biak umeentzako liburua dira eta hirugarrena, helduentzako ipuin bilduma. Ana Isabel Moralesek Gasteizko Udalak antolatzen duen «Ignacio Aldekoa» ipuin sariketa irabazi zuen lan honekin.

Enkarni Genua lehendik

Gazteen idazlanak kaleratzeko asmoarekin sortu da Kaiero argitaletxea. Garikoitz Berasaluzeren «Azaro urrunetako intifadak» da argitaletxearen lehen liburua. (Arg.: G. Garaialde).

Luma berriei haurren istorioak darizkie

IDAZTEN hasterakoan errazago izan ohi da ibilbideari haur edota gazteei bideratutako literaturarekin ekitea. Hainbeste eskatzen ez duen irakurlea eta beraz, idazkera samurra izanik, izena lortzeko bidezidorra izan daiteke.

Horren lekuko da Jabier Muguruza. Hirugarren liburua aurkeztuko du Durangon Ereinen eskutik: «Bizitza pusketak», hel-

duentzako idazten duen lehendabizikoa da, hala ere. Aurreko biak, «Sei lagun, sei sekretu» (1994) eta «Gabon Guanito» (1995) ipuin liburuak ziren. Aldaketaz mintzatu zaigu Jabier:

Idazle asko haurrentzako literatura idazten hasten zarete helduei zuzendurikoari ekin aurretik. Idazlearen garapenaren ondorio al da?

Aldi berean hasi nintzen ni haurrentzako eta helduentzako idazten. Samurragoa da haurrei idaztea. Lan handiagoa du besteak. Liburuak bukatu ahala argitaratu ditut, ez hasi naizen ordenaren arabera. Horregatik ateraziren lehenago «Sei lagun, sei sekretu» eta

«Gabon Guanito». Kronologikoki horrela izanik, kanpotik garapena izan dela dirudi, baina barruan ez da horrelakorik gertatu. 1993 hasieran ekin nion «Bizitza pusketak» idazteari eta duela bi hilabete bukatu nuelako kaleratu da orain.

Batetik besterako jautzian zer egin zaizu astunena?

Erreflexio kontuan nabaritu dut gehien aldaketa. Denbora asko kendu dit «Bizitza pusketak» idazteak, nahiz eta ez izan oso mardula. Hiru urtez aritu naiz liburu hau idazten. Haurrentzako liburu horiek azkarrago amaitu nituen.

Idazkeran ere aldeak nabaritzen dira, istorioak nori dihoazkion kontuan hartzen delako, baina aldaketa hau errazagoa da.

ere komikietako gidolari gisa aritua da, Txontxongilo taldeak egindako ipuinen gidoiak berak idatzi baititu. Liburu hau, aldiz, bere lehen narrazio lana da.

Jabier Muguruza, lehendabizi musikari bezala eta haurrentzako ipuin idazle bezala eman zen ezagutzera gero. Orain, lehen aldiz helduentzako ipuinekin dator.

Haur eta gazte literaturan egin du apusturik handiena

Billboko Desclee de Brouwer argitaletxeak. Bi idazle berri aurkeztuko ditu Durangon: Jon Suarez eta Antton Irusta. Jon Suarez orain arte itzultzaile lanetan aritua, «Kaixo Mirna»-rekin dator, Sarajevo haur baten gutunak kontatuz.

Argitaletxe berak Antton Irusta ipuin kontalariaren «Kontalaria» kaleratuko du. Ahozko emanaldietan kontatzen dituen hamabi ipuin bildu ditu. «Kontatzen nituen ipuinak argitaratu behar nituela esaten zidaten etengabe eta Descleek borondatea erakutsi zuenez aurrera egin nuen», azaldu du Irustak. Zailtasunik handienak erregistro batetik bestera iragatean aurkitu ditu Usansoloko idazleak, Euskal Herriko zein kanpoko ipuinak baitakartza. «Batzuk nik sortuak dira, beste batzuk amamak kontatuak, badira Hego Amerikako kontalari batek jakinarazitakoak eta baita Berbere eta Indiakoak ere».

Alberdaniak Maite Gonzalez Esnalen «Mari Marieta» gaztetxoentzako liburua aurkeztuko du, Osinberde sailean. Mariren istorio eta abenturak aaltzen dira bertan, lirismoz beteak. Gonzalez Esnalen bigarren liburua bat ere, «Lapitz baten

Jabier Muguruzak helduentzako literaturari ekin dio «Bizitza pusketak» lanarekin. Zortzi ipuin biltzen ditu; bederatzi pertsonaia nagusiren istorioekin. (Arg.: Jagoba Manterola).

ANJEL LERTXUNDI

Ezinbesteko lanabesa
Irakurtzeko oparia

Letrak kalekantoitik

HITZEN IBILERAK,
ESAPIDEEN ABENTURAK,
ESAEREN SEKRETUAK:
ALTXORRAREN GILTZAK

ibilerak», Ereinen eskutik Durangorako zen baina atzeratu egingo da.

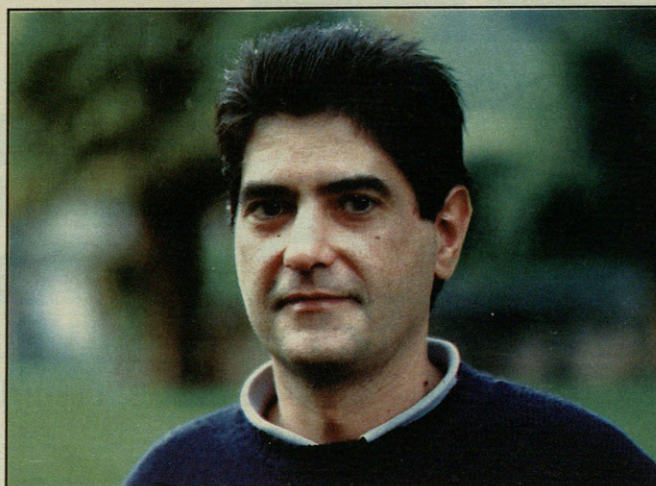
Kirmen Uribe eta Jon Elordi filologoen «Lizardi eta erotismoa» kaleratuko dute Alberdaniarekin baita ere. Saiakera liburua da eta bertan Lizardiren poesik duen erotismoa azertu dute.

Itzi Frieraren «Izaroko altxorra» gaztetxoei bideratutako liburua da Ibaizabalak idazle berrien artean aurkeztuko duen bakarra. Argitaletxe honek indarririk handienak itzulpenetan eta haur literaturan jarri ohi ditu.

Susak udazken hasieran aurkeztutako «Hemen gauak lau ertz ditu» darama Durangora, hasi berriei dagokienean. Mikel Ibarguren zestoarrak Fresnesko espetxean idatzitako poema liburua da.

Elkarrek, Patxi Iturregiaren «Haize kontra» aurkeztuko du. Audioko idazle honek euskal literaturan ezer gutxi jorratutako gaia landu du: marina merkantea. «Euskal idazleek garai batean itsasoaren inguruan idazteko obitura zuten. Iparraldean hasi zen hau lantzen, Etxeberri Ziburukoaren eskutik. Tradizioa eten zen eta berriro ekin zitzaion XIX. mendearen bukaeran eta XX.aren hasieran bizkaitarren eskutik: Txomin Agirre, Agustín Zubikarai...», azaldu du Iturregi. «Baina nire liburua, itsasontzi handiak datozen, urruneko gertaerak kontatzen dira», erantsi du. Gaia ongi menperatzen du Iturregi, Audioko udal euskaltegian irakasle hasi aurretik marina merkante lanean jardun baitzuen, nautika ikasketak amaitu ondoren.

Argitaletxeek, hala ere,

«Eroso sentitzen naizen gaia aukeratu dut 'Haize kontra' idazteko orduan, eta horrek erraztasunak ematen ditu», aipatu du Patxi Iturregi. (Argazkia: Joseba Olalde).

izena duten idazleen aldeko apustua egin ohi dute. Guztiek daramate irakurlea erakartzeko idazlerik.

Elkarrek Aingeru Epaltzaren «Tigre ehizan», Joan Mari Irigoienaren «Kalamidadeen liburua» eta Bernard Lavielleren «Irena... hitzema» eleberriak aurkeztuko ditu; Klaudio Sagartzazu «Satarka»-ren «Ezti kantak» poesia liburua; Jon Arretxeren «Tuparen semeak» eta Joxean Agirreren «Hitza hitz, Txillardegiarekin solasean».

ANBOTO ALDEAN BETI DISTIRA

BERNARDO Atxagaren izena ezin falta euskal liburu azokan. Pamielaren eskutik, «Sara izeneko gizona» kaleratuko da.

Ereinek, Ramon Saizarbitorien «Bihotz Bi, Gerrako Kronikak» eleberria eramango du Durangora, eta baita Migel Angel Mintegiren «Esker mila Marlowe» eleberri beltza. Poesian, Pako Aristiren «Castletown» izango da argitaletxe honen liburu bakarra. Saiakeran,

Luis Zabalen «Galdutako arte»; Itxaro Bordaren «Amorezko pena baño»; Pablo Sastren «Itzalaren ertzean»; Juanjo Olasagarrek idatzitako «Bizi puskak» eta Koldo Izagirrek euskal zinemagintza idatzitako «Gure zinemaren historia petrala».

Patxi Zabaletaren «Ukoreka»-ekin hasiera eman zion trilogiaren azken liburua kaleratu du, «Arian ari», Txalapartaren eskutik. Argitaletxe honek, Piarres Larzabalen «Anai artean» eta Irantzu Larrañaga taldearen «Internet Solidaria. Azken iraultza» kaleratuko ditu.

Alberdaniak Anjel Lertxundi izango du Durangon izarrik ditziratsuen, «Letren kale-kantoitik» liburuarekin. Juan Ramon Madariagaren poesia Durangoko erakusmahaitan egongo da, «Argia sortzen den izartegia» lana-ekin.

AZKEN NOBEDADEAK:

ANTTON IRUSTA: **Kontalaria**

GALSAN TSCHINAG: **Zeru urdina**

SEVE CALLEJA: **Ester erreginaren barauak**

BOILEAU-NAKCEJAC: **Ezkutuko erasotzailea**

JON SUAREZ: **Kaixo Mirna**

JEAN C. GEORGE: **Ibai arratoiak, S.A.**

YOLANDA ARRIETA: **Nola bizi, zazpi bizi**

BILDUMAKO BESTE ZENBAIT IZENBURU:

MEHDI CHAREF: **Arkimederen hareneko te hura**

FELIPE JUARISTI: **Sagitario**

JAVI CILLERO: **Norena da Virginia City?**

desclée

Mundu zabaleko literatura
irakurtzeko laketa

HITZARRO

Larunbatero, arratsaldeko ordu biak eta laurdenetan ETB1ean

54. zenb.
Hizkuntza
Politikarako
Sailordetza
1996.eko azaroa

euskararen BERRIPAPERA

Erabilera planak

1 1990-95 plangintzaldian administrazioetako langileak euskalduntzen egindako ahaleginari ahalik eta erabilera etekinik handiena ateratzea izango da 1997-2002 plangintzaldiaren helburu nagusia. Hau da, langileek lortutako hizkuntz gaitasuna lana euskaraz egiteko benetako gaitasun bihurtzea. Hizkuntz ezagutza hutsak, berez, ezin duenez bermatu, inolako arlotan, hizkuntz erabilera, euskararen erabilera areagotzeko plan zehatza jarriko dira abian administrazio erakunde guztietan, horietan erabilera planak zehatzak eta erabilera planak zehatzak.

keztuko dio, haren onspena jaso dezan. Planak helburu jakinak lortzera zuzenduko dira, horretarako erakundearen jardunaren azterketa zehatza egingo da. Bere jarduna, hots, espediente eta tramitazioen urrats guztiak, zehatzaz egiaztatuz gero, errazago jakingo baita euskararen erabilera tramitazioaren zein puntutan dituen oztonak.

tzuolako udaletan 1995-96 bitartean. Mikroplan horien ardurak udalek eurek eta Eusko Jaurlaritzako HABEK, HAEK eta Hizkuntza Politikarako Sailordetzak dute. Hiru urterako plan hauen azken balorazioa urriaren 7an egin da Bergarako Jarraipen Batzordean. Hona labur-labur balorazio txosterra:

eurok kon...

bide j...

1 Erabilera planak
2 Laburrak
Gozategi
Kontuan hartzeko
3 Euskara aztergai Ameriketako Kultur EL Eira

Euskararen
inguruko
albisteak
hilero

Harpidetzak doan:
Eusko Jaurlaritza

Hizkuntza Politikarako Sailordetza

Wellingtongo Dukea, 2. 01010 Vitoria-Gasteiz.

Tlf: 945-18 80 98

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

KULTURA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailordetza

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Viceconsejería de Política Lingüística

«Musika festa preparatzen dut, egin zaidazu bisita...»

Kantu kantari datorkigu aurten ere Durango. Trikiti doinu alaiak, *heavy*aren zalaparta, abesbatzen ahots goxoak, rock-aren martxa, pop-aren grazia, folk-aren xarma, salsaren beroa... hainbat joera, euskal labelaz. Doazen taldeei Durangon besarkada, hasi berriei lehen bostekoa eta diosala zabala gainerakoei. Xenpelarrek zioen bezala, «musika festa preparatzen det egin zaidazu bisita».

Kaki Arkarazo:

«Lekua behar duten musika berri asko daude»

1989tik musikagintzan ere ez du euri gutxi egin.

Zazpi urte baina hitz gutxitan, esperientzia berri bat. Azpimarratzekoa da, musika sormenean egin ditugun esperimentuak, orain arte hemen erabili gabeko teknikekin. Eta horrekin batera, *rap*-era egin dugun hurbilketa, gure laguntzaz Euskal Herrian ezagutaraziz.

Sorrerako apustuan asmatu genuen. Ez genuen ohiko taldeen egiturarekin zerikusirik izan nahi; egunero hara eta hona jotzen ibili gabe, geuk antolatu ditugu jaialdiak. Eta geure zigilua sortzeak ere independentzia eman digu.

Negu Gorriaken sekretua, sinesgarritasuna, komunikazioa eta lana al da?

Hori gako bat izan daiteke. Bestea, espero izan gabe atzerrira atera eta ospea lortzea. Hasiera batean, Europan kontzertu mailan, Kortatuk bide asko ireki zizkigun. *Booma* ez da soilik Europan izan,

baita Ameriketara ere. Japonian 5.000 ale saldu ziren «Gure jarrera» rekin. Hala ere, eguneroko jarduna da sekretu adierazgarriena.

«Euskadin rock and roll-ak ez du dirurik emanen; inon baino alaiagoa izanen da»

Hemen inor ez da euskarazko rock and rolla jotzen aberastu. Jende alai, berriz, barra-barra.

Taldeakideok, hasieratik erabaki genuen bizimodu musikan oinarritzea baina ez talde honetatik. Askatasun osoa eman diogu norberak nahi duena egiteari.

Zuek eta Sorotan Belek adio esan duzue; BAP ere momentuz eten da. Euskal musika herren gelditu da?

Gauza berriei lekua egin behar zaie eta Euskal Herrian leku handirik ez dagoela jakinik, zenbait taldek abesteari uzteak, beste zenbaitzuri gunea sortu diezaieke. Lekua behar duten gauza berri asko

daude.

Zuen banaketa zerk eragin du?

Denetarik izan da: ziklo bat osatzea, gauza berriak egin nahi izatea... Ez diot banaketari garrantzi handirik ematen. Orain, bakoitzak, beste alor batzuetan gehiago egingo du. Proiektu asko ditugu. Beste urte pare batean jarrai genezakeen baina orain iruditu zaigu une egokia, nahiz eta erabakia aspaldikoa izan.

Azokan izango den «Salam agur»ekin agurra...

Eta «Herrera de la Mancha» bideoaren berrargitalpenarekin. Azken diskorako, 15 kantu unibertsal, oso ezagunak, aukeratu eta euren bertsioak euskaraz egin ditugu, baina, itzulpenean hitzak errespetatuz.

SOROTAN Bele talde bidasoarrak, 1991. urte amaiera aldera ekin zion abesteari. Lagunartean entzuteko maketa Euskadi Gazteko lehiaketara bidali, eta saria poltsikoratu zuten. Ordutik aurrera, ospea, diskoak, kontzertuak... «*Disko bakoitzean geneukan onena eman dugu; hasieran, freskotasan eta erraztasuna barra-barra, egun, zailtasunen berri jakin dugu*», dio Mikel Errazkinek.

1993an, folk erritmoetan oinarritutako, «Sorotan Bele» lanak, ustekabeko sona lortu zuen, 30.000 ale salduz. Ondoren, 1994an, «Mundu hegian» eta 1996an, «Jonen kezka» alde rockero, eta pop-amerikarrez hornituri-ko doinuekin.

Mikelek ez du dudarik: oso berezia da euskal musikagintzaren mundua «*bat-batean, gu bezalako talde bat agertu eta arrapaladan disko mordoa saldu ditzake, baina euskal entzulea, oro har, oso tradizionala da, ez dago aldaketetara obitua*».

Talde honen agurraren beste arrazoiatariko bat, zuzeneko emanaldien egoera larria izan da. Erromerietan, plazataldeek, osasun hobia daukatela us-te du Errazkinek, «*bala ere,*

kexatzeko ez dugu aitzakiarik, iragan udan lanik izan baitugu. Baina jakina da, hemen kontzertuetatik soilik inolaz ere ezin daitekeela bizi; irauteko, sormen handia behar da edota talde ugartan jardun».

Uztailerako ia erabakia eta hitz eginda zeukaten banatzearena. Ostean eginiko zenbait kontzertu zuzpergarri izan baziren ere, azkenean uztea erabaki dute, «ez da inolako ika mikarik izan, ezta gutxiagorik ere! Hasierako sarma galdu bada ere, ez da tragikoa izan», azpimarratu du Errazkinek.

Bidasoaldeko beleeek, batzuk bederen, lan berriak ari dira prestatzen euren kabuz. Mikel Errazkin bera bakarkako bigarren diskoa prestatzen ari da eta horretaz gain, irailetik Fab taldean ere ari da (teklatuan) eta duela bi urte inguru sortutako Aixa taldea datorren urtean hasiko dira kontzertuak jotzen. Urbil Artola ere Aixan ari da gi-

Hankaz gora du Iparralde Saiberri taldeak

Sarako bederatzikoteak, kaleratu berri duen «Eraiki» lanarekin, ia 1.000 ale saldu ditu astebetean, musikari handien antzera. Bide batez, Iparraldeko patxada hankaz gora jarritz.

Xabi Pery, Itoiz taldeko gitarrak jole ohiaren disketxean (Miarritzeko Laguna Studios) eginiko lanak oihartzun ikaraga-

ria izan du. Hamabi urte zituela, jo zuen lehen aldiz Peryk talde honekin, beti ezaugarri izan duten lagunarteko giroan. Orduetik, hogeitaz igaro dira.

Lau urtez, euren kabuz kantuak sortzen jardun ostean, diskoa grabatzea bururatu zitzaion. Hamaika kantuz osatua dago: zortzi berriak eta hiru, Gorka Knörr, Antton Valverde eta Beñat Etxeparerenak.

Guztia primeran irten dadin, kantuak entseatzeko, astero

Zuraideko trinketeen biltzen dira saratar hauek.

Saiberri taldean, hiru ahotsetan abesten duten sei abeslari apart eta hiru musikari ari dira. «*Prest nago plazarik plaza kantalditan abesten ibiltzeko*», dio Saiberriko Josep Aranburu kantariak. Besteak beste, Euskal Herriari buruzkoak, gazteen aldekoak... dira «Eraiki» diskoko kantuen hitzak. Xabi Peryren aburuz, «*euskal musika tradizional berria lantzen ari dira*».

rotan Bele zuzenean izeneko bideoarekin adio esanez.

Musikagintzan, hamahiru urte daramatzan BAP talde andoaindarrak, bere aldetik, lanak ekarri dizkion bideoa azokaratuko du. Lehendik eginak zituzten bost bideo-klip-ak bildu, eta zortzi zu-

zeneko emanaldietatik grabaturiko kontzertuekin, «...ta bestela ondo?» osatu dute.

Andoaindarrak, beti, leialak izan dira euren musikagintzari, kalitateari, kantitateari baino garrantzi handiagoa emanaz; plazaratutako hiru diskoak eta Europatik zehar eginiko bi birak lekuko. «*Talde nabiko minoritarioa izan bagara ere, orain, jende gehiagorengana iristen bazi gara, eta horrek, aurrera jarraitzeko izugarritzko bizia eman digu*», dio Enekok Abrego kantariak.

Geroarte! bat da BAPena: «*izen berarekin ez bada ere jotzen jarraitzeko asmoa dugu*». Musikagintzatik desagertu diren zurrumurruak, gezurtatu ditu honela Abregok.

Agurra ezezik, bizitzaren legearen harian, ongi etorriak ere badira. Rock lanak nagusi, baina folkak, abesbatzek, jazz eta abesti tradizionalak eremu zabala hartu dute.

Martxoso, Ilusio fal-

tarra jotzen; Ritxi Salaberriak (baxua) Zaldibobon bigarren diskoan parte hartu du.

Bakoitza berean eta guztiak osera Durangon, «So-

Iparragirre anai-arrebak Mariri keinuka

Koldo eta Arantxa Iparragirre beasaingarrek «Murumendiko Mari» plazaratuko dute azokarako. Entzule kopuru zabalenera iritsi asmoz, ohiko trikiti piezez gain, doinu berriagoak ere ekarri dituzte: fandango, valsa, pop-a... «*Hamaika erromeri eta tabernetan entzuteko lana izateaz gain, disko sakona denez, benetako zukua dastatzeko, behin eta berriz entzun beharra dago*», erantsi du Koldok.

Kantuen hitzetan,

puntako bertsolari diren Lizaso, Lasarte, Mendizabal eta Sarriegi lagun izan ditugu. Beste hainbeste musikoekin: Pascal Gaigane, Karlos Jimenez...

Hainbat txape-la jantziak dituzte (14) trikiti lehiaketetan. Diskoa, ordea, lehena dute. «*Helburu nagusienetarikoa zen, arrebak jotzeari uzteko asmoa baitzeukan. Orain, ordea, jarraitzekotan da*.

Orain arte, anai-arrebok ari ginen baina aurretzean bateria eta baxu baten laguntzaz, talde moduan jardungo gara.

tsuak taldea, «Itxoiten eta ikusten» (IZ) lehen lanarekin agertuko da. Pop-rocka egiten duen laukote errenteriarra 1993. urtean jaio bazen ere, ez dira gaur goizekoak musikagintzan; aurretik, beste talde batzutan ibiliak baitira.

HEMEN GAUDE... TA POZTUTZEN NAIZ

LATZEN, laukote txantxi-kuarrak ere, estraineko diskoa du. «Heriotzari deika» maketarekin Euskadi Gazteko saria jaso ostean, «Kontzientzi ala infernua» (Oihuka) CDa salgai egongo da Durangon. Gitarra indartsuen laguntzaz, *metal* eta *heavy* eritmoekin, maitasunezko eta gizarteareko arazoekin zerikusia duten hainbat kantu dakartzate.

Musika mota honetan, aipatzekoa da Nahi ta nahi ez (Oihuka) Sakanako taldearen «Azken orrua» bigarren diskoa eta baita, Lau behi donostiarren «Lau behi bi» (IZ).

Dut eta Negu Gorriak talde ezagunen lan berriei batera, rocka eta egungo joerak nahasten dituen OST Bermeoko laukoteak, «Hitzak Hotsak» (Gor) disko

Kantugintzako handiak EHeren diskoan

Euskal Herrian Euskerazko ez dute Azokan azken putz gelditu nahi izan. Iazko azaroan ekin dako egitasmoak fruituak eman ditu.

«Euskal Herriak izan behar du euskalduna eta librea» musika lanaren baitan, euskal abeslari tropel ezaguna dator; guztia CD eta kaseteen salgai. Asmoak eguzki errainuak ikus zitzan, duela urtebete, EHEekoek zenbait abeslari edo talderi abesti berri bana eskatu zien.

«Euskaraz bizi» disketxean erdituta, hamahiru musikari ezagunen laguntzaz, lan berri hau entzuteko abagunea baita.

Besteak beste, Iparraldeko Anje Duhalde, Guk eta Txakun taldeak; Nafarroako, Balerdi-Balerdi eta Bittor Aiape; Arabako, Bizkar Hezurra eta Gari; Exkixu bizkaitarrak eta Benito Lertxundi, Txomin Artola, Negu Gorriak, Deabruak Teilatuetan eta Mikel Laboa giputxen kantuek daude.

Mikel Laboak izan ezik, gainerakoek, bereziki egitasmo honetarako egin dituzte kantuak. Izan ere, donostiarraren ahotan, gazta zaharraren antzera, inoiz zahartzen ez den «Herria eta hizkuntza» kantu ezaguna izango da entzungai.

indartsua grabatu berri du eta Pasaia Urtz taldearen, «Hain Urrun» hirugarren diskoarekin (Gor) batera, izango da salgai.

Uda garaian etxekoak bihurtu diren Skunk hendaia-rrak, *ska* musikaren ildotik, «Eh be zer pasatzen da» (ZTK); Kapten Egurak, «Hirira» (R Dizka) disko rockeroa, eta rock-bluesa oinarri duen Niko Etxarten «Gili-Gilikatzen haut» (Kilikas), dira beste batzuk.

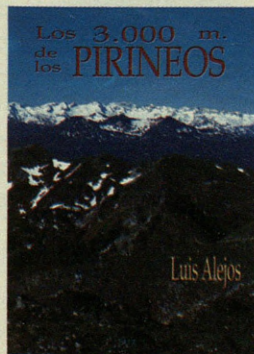
Ia 20 urteren ostean, Mirren Aranburuk, «Etorkizunaren memoria» (IZ) bigarren diskoa egin berri du.

Euskaraz abesturiko jazz entzuteko abagune aproposa. Bide batez, *funky-jazza* egiten duen Mo' Mau (TX) talde donostiarra estrainekoz datorkigu. Josetxo Goya, aldiz, Nafarroako dantza tradizioarekin oinarritutako jazzarekin izango duzu entzungai «Añamendi» (TX) diskoan.

Folk doinuak entzuteko aukeren bila dabilenak ez du bide zaila. Oskorraren «25 urtekin» hasi, Otxalderen «Hazia» (Agorila) eta Etxeberri ahizpen (Agorila) eta Fran Lasuen & Eskuadra Zarraz lanetatik barrena, Juan

Mari Beltranen «Euskal Herriko soinu tresnak» bideoraino lan asko eta apartak topa ditzakegu.

Folka eta musika berriak nahasten dituen Joxan Goikoetxea hernaniarraren «Goazen laguna» lan berri-tzailea ere ezin dugu ahan-tzi, CD-ROMean entzuteko aukera izanik. Musika berri horiei jarraiki, No-CD Records disketeak Luis Carmonaren «In Illo Tempore» eta Pascal Gaigneren «Solisterrae» aterako ditu.

Pirinioetako HIRU MILAko mendiei buruzko LEHENENGO GIDA-LIBURUA

☐ Kontrarrenbolto ordaintzeko hurrengo liburuak nahi dut: 3.000 m. de los Pirineos
SALNEURRIA: 5.000 PZT.

IZEN-DEITURAK _____

KALEA _____ ZBKIA _____ SOLAIRUA _____

HERRIA _____ HERRIALDEA _____ POSTA KODEA _____

SUA EDIZIOAK - Somera, 45. 48005 - BILBO.

Tfnoa: 416 94 30 - FAX: 416 36 10

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura eta Euskara Departamentua

Euskararen Normalkuntzako Zuzendaritza Nagusia

Kultura eta Euskara urte osoan

AN¹/₂A

Idazkaritza Teknikoa
Euskararen Normalkuntza
Kulturaren Sustapena eta Hedapena
Liburutegia - Koldo Mitxelena
Ondare Historiko - Artistikoa, Agiritegiak eta Museoak
Gipuzkoako Agiritegi Orokorra
Protokoloen Agiritegi Historikoa
Arteleku
Untzi Museoa
Zumalakarregi Museoa
Agorregi Parke Historiko Monumentala (Enara Taldea)

48 28 89
48 23 94
48 28 91
48 27 60
48 28 99
65 08 68
78 12 05
45 36 62
43 00 51
88 99 00
42 88 43

Saguaren isatsari jarraituz gizarte telematikorantz

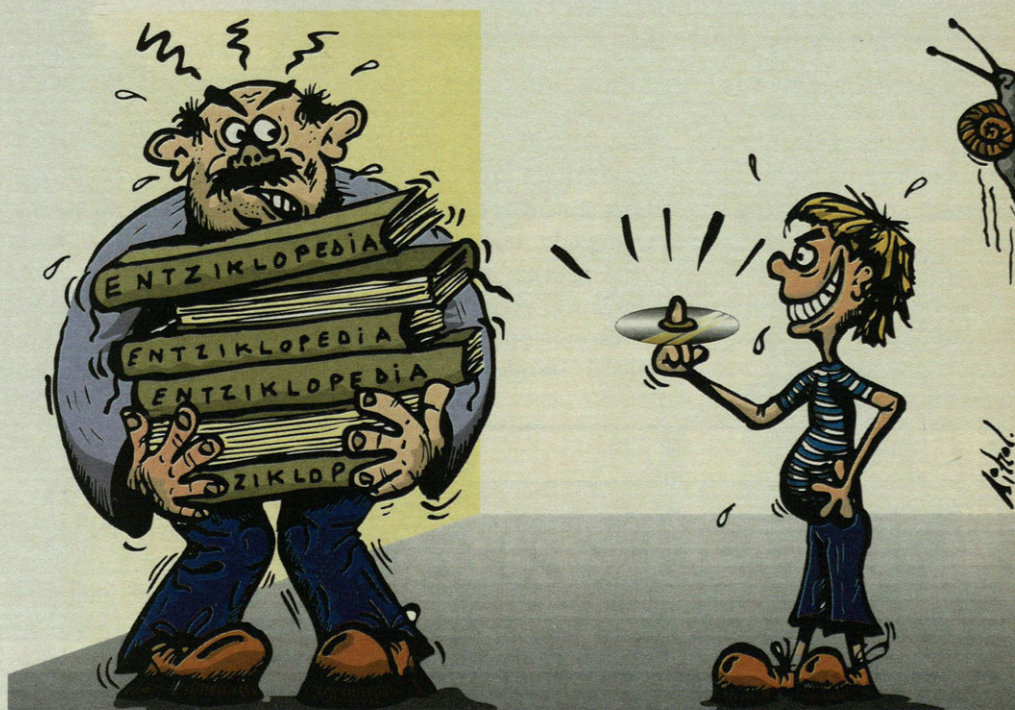
Azoka plazara alferrik zoaz aurten Durangon; Urkiola inguruetan karpa berezia jarriko dute, 3.300 metro karratukoa eta horietatik 200 CD-ROMentzat dira. Bereizitako lekua eskatzen baitute multimedia produktuek. Geroz eta arlo gehiago dira haien inguruan, entziklopedigintza, hizkuntzen ikasketa edota musika. Sagua, traba egingo dion arterik gabe dabil non-nahi.

AURTENGO berrikuntzen artean dira, besteak beste, Eskoriatzako Eskolak presatutako «Irakaslea 1» eta «Printze zorionsua» haurrentzako ipuina, Elhuyarren «Hiztegi Entziklopedikoa» eta Aurten Bai Fundazioak euskal musikagintzan estraineko aldiz ekoiztu duen CD-PLUSa, Fran Lasuen eta Joxan Goikoetxearen azken doinuekin.

«Ez esan ordu erdi eman dudala euskara ikasten eta ez naizela enteratu, hau ingelesa bezain erraza da eta!», esan zuen madrildar batek ordenadorearen sagua eskuan, «Irakaslea 1», euskara ikasteko metodoan klik eta klik zebilela.

Erabilera erraza izatea, horixe litzateke edozein CD-ROMen oinarritzko baldintza. Urrutirago jo nahi izan duenik ere bada: Eskoriatzako Irakasle Eskolako Multimedia taldearen euskara metodo berriak adibidez, ikasleari bere ahotsa grabatzeko aukera ematen dio, ikasketa prozesua ahalik eta eraginkorrena izan dadin.

Didaktiker taldeak beste talde, «Benetan euskaraz» 7. eta 8. programak prest ditu euskarri informatikoan, baina urte amaiera arte itxaron

beharko dugu euskaltegi eta Eusko Jaurlaritzako sailetan hain arrakastatsua izan den programa CD-ROMean aurkitzeko.

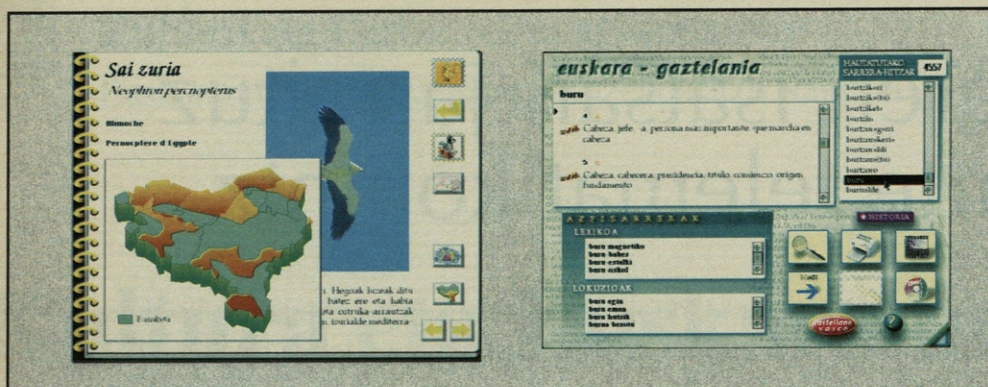
IPUIN AKTIBOAK

INFORMATIKA helduentzat soilik? Aspaldi ahanziak dira kontu horiek. Haurrek ere irakurketa aktiboa egiteko aukera izango dute «Printze Zorionsua» eta «Enperadorearen traje berria» CD-ROM formatoan aurki kaleratuko diren ipui-

netan. Eskoriatzako Taldeak «Moebius Iberica» eta «Europa» sariak jaso berri ditu azken bi lan hauengatik, eta horiei esker, umeez euren ipuinak diseina ditzakete. «Harrigarria da biru eta lau urteko haurrak ordenadorea eta Cda erabiltzeko duten iaotasuna», azaldu

digu Mikel Usabiagak, Eskolako Multimedia Produktuen arduradunak. Bi ipuinak Anaya argitaletxearekin elkarlanean osatu dituzte. Deba Garaiko informazio turistikoa eta Olleriasoko Zeramika Museoari buruzko beste diskete bana ere prest ditu talde goierritarrak.

«Printze Zorionsua» eta «Enperadorearen traje berria» ipuinak CD-ROM formatoan aurki kaleratuko ditu Eskoriatzako Irakasle Eskolak

Elhuyarren azken lanean, Euskal Herriko ugaztun, hegazti, narrasti, eta anfibio espezie arruntenei buruzko fitxa bana izango da; 128 txoriren kantuak ere grabatu dituzte.

Elhuyarrek «Euskara-Gaztelera hiztegia» ren osagarri izango den CD-ROMa aurkeztuko du Azokan. Pili Lizaso, Elhuyarko Informatika Taldeko arduradunak dioskunez, «diskoak hiztegiaren aukerak are hobekak bilakatu ditu. Kontsulta azkarrekoa izateko multimedia lana osatu dugu, iru-

di eta guzti. Dena den, garrantzi handiagoa eman nahi izan diogu, beti ere, testuari». Adorez taldeak ere, «Hiztegia 3000» CD-ROMean argitaratu berri du.

Bestalde, eta Durangora eramango ez duen arren, Elhuyarrek prest izan nahi du datorren urte hasierarako «Euskal Herriko eta Euro-

pako Ornodunak» euskarri informatikoan. «Obra hone-tan»-adierazi digu Genevieve Salek- «Euskal Herriko ugaztun, hegazti, narrasti eta anfibio espezie arruntenei buruzko fitxa bana izango da, testuz eta irudiz osatua». Bitxikeria modura, 128 txoriren kantuak grabatu dituztela aurreratu digu lanaren arduradunak.

Aztarna disketxeak Joxan Goikoetxea eta Fran Lasuenen doinuak bilduz, bi CD-PLUS kaleratuko ditu, ordenadore nahiz Compact Diskean erabiltzeko

saltzera iritsiko gara eta bori amets bat da hemengo merkatuan». Mikel Usabiagak, berriz, «Enzikloklik»-en menuak ingelesez agertzea kritikatu du: «Nabiko baserre nago; izan ere iaz 'Euskara, atzo eta gaur' Eusko Jaurlaritzarako prestatu genuen CD-ROM formatoan; 'Acrobat' programa itzuli genuen orduan. Programa bori, beraz, euskaraz egon badago».

Joxerra Aizpuruak azaldu digu arazoaren mamia: «Duela ia urte t'erdia hasi ginen programa prestatzen eta aukera gutxi genuen orduan. Oso ondo iruditzen zait programa itzuli izana, balio handia du, baina nire ustez Eusko Jaurlaritzak itzulpen standar bat onartu beharko luke».

Josu Landak Txalaparta argitaletxean egin zuen «Euskal Herria y la libertad»

ENTZIKLOPEDIA MUSIKADUNAK

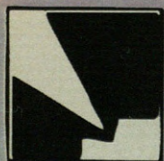
EUSENORREK egindako «Entzikloklik» CD-ROMak badaramatza hilabete batzu kalean eta balantzea egiteko ordua da. Joxerra Aizpuruaren gerentearen ustez, «Kutxarekin batera hasiko dugun kanpainarekin 2000 ale

**Kafe
ANTZOKIA**

San Vicente 2
48001 BILBO
TEL.: 94-424 46 25

MUSIKA
DANTZA
ANTZERKIA
KULTUR ARETOA
•
KAFFE JANTOKIA
•
EUSKAL TOPAGUNEA

MAIZPIDE
euskaltegia
LAZKAO

Urte osoan, **EUSKARA IKASIZ**
EUSKARAZ BIZI

BARNETEGIAN NAHIZ KANPO - IKASTAROETAN
MAILA GUZTIAK

ESKATU INFORMAZIO GEHIAGO

HABEren dirulaguntzaz

Tel.: 88 92 31 / 32
Faxa: 88 92 32

20210 LAZKAO
GIPUZKOA

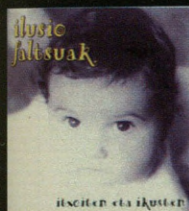
JOSE INAZIO
ANSORENA
"Gipuzkoako soinu
zaharrak"

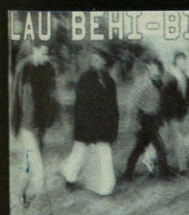
KANTA CANTEMUS
KOROA
"Javier Busto: musika"

GIPUZKOAKO
GAZTEEN ABESBATZA
"Tolosa 95"

ILUSIO FALTSUAK
"Itxolten eta ikusten"

LAU BEHI-BI

TXIRRI, MIRRI ETA
TXIRIBITON
"Gure abestiak"

IZ DISKETXEA

Paseo de los arbustos 2 - 6

20009 DONOSTIA

Tel: 21 90 63 / 21 75 43

Faxa: 21 93 22

MIREN ARANBURU
"Etorkizunaren memoria"

27. TOLOSAKO
ABESBATZ
LEHIAKETA

TXATANUGA FUNTZ
BAND
"Hau dok umoria!"

EUSKAL HERRIKO
SOINU TRESNAK

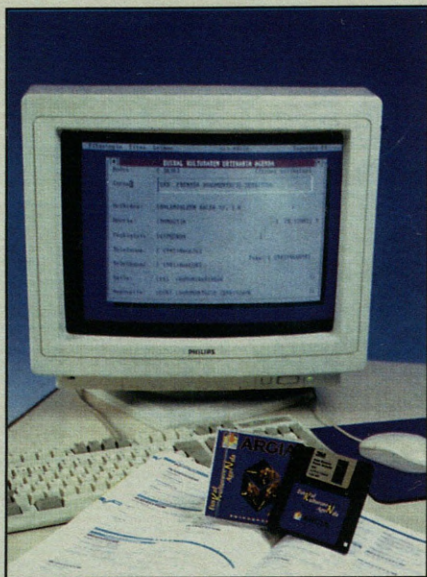
TXIRRI, MIRRI ETA
TXIRIBITON
"Txirri, Mirri eta Txiribiton
ilargira"
"Xaguxarroski kontea"

ketxea Disketxea Disketxea

CD-ROMak, bien bitartean, harrera ona izan du. Kalitateak bederen. Kantitateari dagokionez, «*txikia da oraindik merkatua, baina jendeak gero eta CD-ROM gebiago erabiliko du*», argitu digu Joxe Mari Esparzak, Txalapartako arduradunak. Argialetxe nafarrak «Internet solidario: azken iraultza gida alternatiboa» eramango du azokara, baita euskarri informatikoan ere. «*Izan ere arrisku handia dago Internet erabiltzen dutenen eta ez dutenen artean lubakia zabaltzeko*».

Multimedia lanen artean azpimagarriak dira Aztarna disketxe berriaren —Aurten Bai Fundazioa du akziodun nagusia— azken bi nobedadeak, CD-PLUSak biak: Joxan Goikoetxea eta Fran Lasuenen azken lanak. Fundazioaren lehendakariak, Andoni Urzalok azaldu

ARGIAk euskal kulturaren elkargune den Agenda digitalizatua eramango du, 15.000 pezetaren truke, bazkideentzat 10.000.

digunez, «*Itxuraz konpakto normalak dira eta ordena-dorean nabiz konpaktoan erabil daitezke, eta disko arruntan prezioan izango*

dira salgai». Honako erronka du aztarnak sorrera beretik: bi hilabetero CD-PLUS bat kaleratzea.

Orain arte aipatutako lan guztiok CD-ROMgintzaren bilakaeraren erakusgarri dira. Izan ere, eta lehenbizikoz, euskara aurretik edo behintzat besteen parean dabilela esan daiteke puntako teknologia honetako argitalpenetan. Mikel Usabiagaren iritziz, «*euskara ez da inolaz ere atzean gelditu. Gero eta aldizkari gehiago aurkezten dira formato honetan*».

Udaberritik aurrera prest izango da 1963.a ezkerotzik

ARGIAren argitaratutako elkarrizketa guztien bilduma CD-ROMean; eta datorren urtetik aurrera erabiltzaile guztiek ARGIAko base dokumentala kontsulta ahal izango dute. Iaz bezala, euskal kulturaren elkargune den Agenda digitalizatua ere Durangon izango da 15.000 pezetan (600 libera inguru) eta bazkideentzat prezio berezian: 10.000 pezetan.

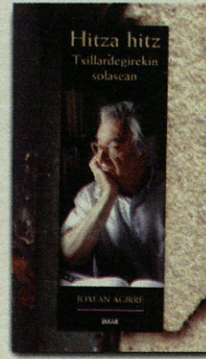
Argitalpen berri asko, beraz, aurtengo uztak. Adituen iritziz, dena den, CD-ROMak ez ditu aldizkariak eta liburuak desagertaraziko oraingoz, ohiturak ez baitira hain azkar aldatzen. Eta oraindik ez dago, adibidez, autobus edo komunetan ordenadorerik jarri duenik. Telematika nagusi izango den gizarterako ibilera geldiezina da, hala eta guztiz. CD-ROMa dugu trantsizio horren lekukoetakoa.

Joan Mari Irigoien

Patxi Iturregi

Joxean Agirre

Jon Arretxe

Aingeru Epaltza

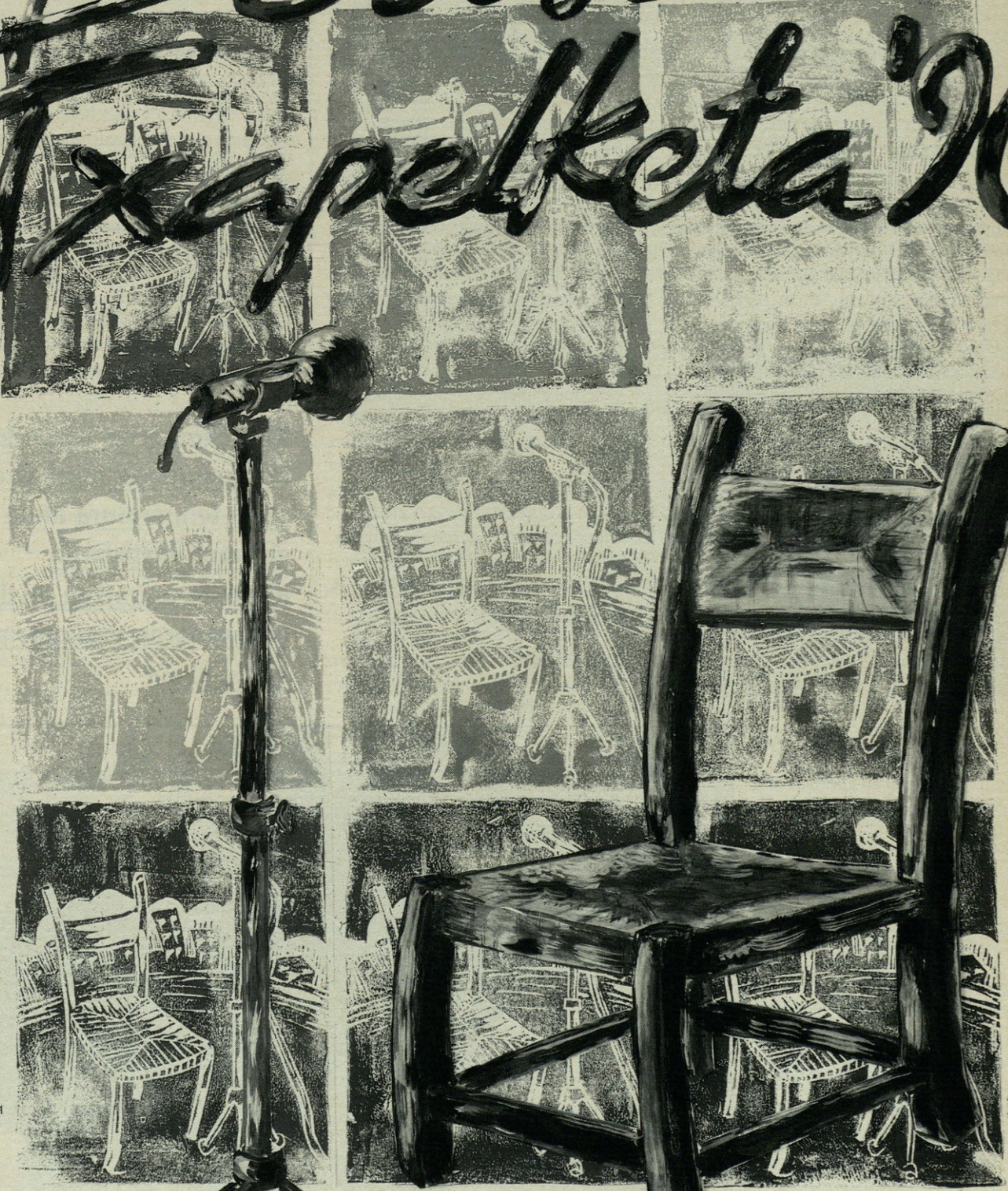

IGARA BIDEA, 88 BIS
TEL.: 943 / 31 02 67
FAXA.: 943 / 31 02 16
20009 - DONOSTIA

Iritsi zaigu Eguberri
eta honekin batera...
bost liburu berri

ARABAK eta BIZKAIA

Bertsolari Txapelketa '96

BABESLEA

Bizkaiko Foru
Aldundia

Diputación Foral
de Bizkaia

ANTOLATZAILEA

LEGUTIOtik-BILBOra

URRIAREN 27tik - ABENDUAREN 22ra

Sukarretan

RONALDOK ondotxo daki egiten: baloia lortu eta zazpi-zortzi ukitutan gola. Arzalluzek ere, bere erara, badaki: laupabost esaldi borobil josi eta gola. Sukarrietan esan zituen azkenak, politikagintzaren harmailak dar-dar batean utziz. EAEn jarduten duten epaileen zelaira euskararen bandatik hurbildu eta egindako errematea ere -'ez badakite joan daitezela'- ikusgarria oso: epaileen defentsa zonaldean -euskaraz lan egiteko gai diren hiru baino ez daude- zirrikitu gehiegi eta atezaina -EAEko Epaitegi Gorena- beste aldera begira. Baloia sareetara bultzatzea besterik ez, beraz.

Zaratotsak berehala: jokoz kanpo, jokoz kanpo... Jokaldiaren errepikapenean Arzalluz berak aipatu zuen baloia 'joan daitezela' erara ukituz egin omen zuela zioten errematea ez zela berez horrela izan. Kamarek jokaldia bere osoan jaso izan balute argi ikusiko zela baloia epaileen zelaira eraman aurretik EAJre-

nean ere ibili zuela, euskaren defentsan dituzten hutsunez jabeturik, hots, hasi eta bukatu garbi aritu dela, baloia alderdiaren goi lerroetatik abiatuta eramaten duela beste muturreraino.

Kapitain jeltzalea entzutetsu egin duten hainbat ezaugarri antzeman daitezke jokaldi gloriatsu honetan: eritmo aldaketarako duen gaitasuna, baloia oinetan hartu eta zirt-zart eramatekoa; gerrien mugimendu zabala, aurrean duena ziplo uzteko modukoa; eta ezein bandatan aritzeko abilezia aparta. Golak ordea, ez du txalorik merezi, txistukada luzea baizik: EAEn plaza duten 150 epaile eta magistraturen artetik hiru dira epaiketak euskaraz burutzeko gaitasuna dutenak, eta Justizia Sailak dohainik eskaintzen dituen ikastaroetan berriz, zortzi epailek soilik eman dute izena aurtan.

ZELAIGUNE berean eta elkarren osagarri behar luketenak aurrez-aurre,

beraz: epaileak versus euskara. Kiniela asmatzen erraza: Bat. Hizkuntz eskubideen harmailetan berriz, erabat deseroso eta erdararen zaparradak harrapatuta daudenek pankarta eta eskaera zahar bat dute aspaldion zintzilik, Justiziaren esparrua euskalduntzeko aldarria eginez. Eusko Jaurlaritzako ordezkariez osaturiko tribuna nagusian hala ere, oharkabearen edo axolagabearen jarrera na-

Gertaeron inguruko termometroak markatzen duen tenperatura altua euskara Justiziaren alorrean pairatzen ari den eritasunaren ezaugarria baino ez da

Leon Bilbao eta Maurizia Aldaiturriaga trikitilariek omenaldia jaso zuten pasa den igandean Arteagan, egungo hainbat musikariren doinuen harira. Tartean, Ibon Koteron eta Kepa Junkerak «Leonen Orroak» diskoa taularatu zuten. Jaialdiaz gain, argazkian ageri den omenezko eskultura zabaldu zuten udaletxearen atzealdean (Argazkia: Josu Etxebarrioste).

gusi. Errekurtsoak behin eta berriz atzera. Partiduaren emaitza aldatzeko modurik ez: euskara zero.

Arzalluzen jokaldiak irakiten zegoen auzia su bizitan jartzea lortu badu ere, lapikoari tapa Bizkaiko Bazkuneko abokatu euskaldunek kendu diote. Joan den astean bertan behera utzi zituzten 14 jarduera judizial euskara erabiltzea ezinezkoa gertatu zitzaielako, eta erantzun gehiago iragarri dituzte Justizian «*nagusi den kolonialismo espainolaria*» erantzun amoz. Gipuzkoako Abokatuen Elkarte Euskara Batzordeak bestalde, Maria Gloria Gonzalez Melon epailearen aurkako kereila kriminala aurkeztu du, Urko Aiarza abokatuari euskarazko akta sinatzeko eskubidea ukatu eta hautsi egin zuelako akusaziopean.

Gertaeron inguruko termometroak markatzen duen tenperatura altua euskara Justiziaren alorrean pairatzen ari den eritasunaren ezaugarria baino ez da. Sukarrieta eta gero sukarretan. Sendabideak falta dira. Epaileak euskalduntzeko egitasmoa. Ramon Jauregik aipatu duenez, Justizia Estatu mailako organoa denez ezin liteke egitasmo bateraturik egin. Zenbat denbora jarraitu behar dugu honelako sententziak entzuten?

ARZALLUZEN *dribling* dialektiko ikusgarriez gain, joko eskasa erakusten du ordea, alderdi jeltzaleak euskararen alorrean. Sukarrietatik Leitzarako bidea horren adibide: 'Udalerri euskaldunak bizirik' lelopean Udalerri Euskaldunen Mankomunitateak buruturiko jardunaldi bizkar eman die EAJk, «*izaera politiko argi bateko erakundea*» bilakatzen ari dela argudiatu eta bertatik irteteko aukera aztertzen ari direla zabalduz. Euskararen zelai txikian baloia elkarrekin jokatuz irabazi diren metroak ahaztu eta zer *dribling* egin nahi ote du EAJk?

J.J. PETRIKORENA

Nor gaituzue?

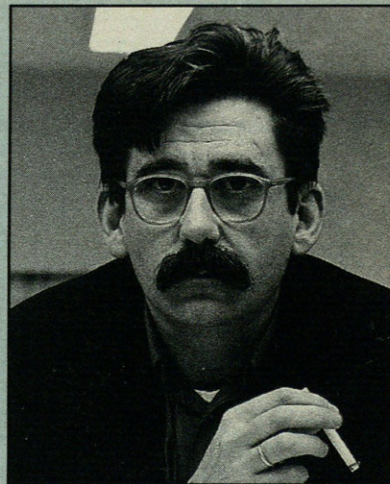
GURE arteko zenbait musikagile Madrilen, España madarikatu ala goraipatu honetako hiriburuan izan berri da. Ez dugu berri txarrik jaso. Zorion! Nahi nuke behintzat madrildarrei eta horien oihartzun izan duten guztiei atsegin izatea. Nahi nuke musikagileen hara joatea gure kultura hedatu asmokoa izatea eta ez beharrezko ez ditugun homologazio ukatu eta errefusatu horietako baten joko-mokoa izatea. Artea gorputza eta intelijentzia da eta ulertuko didazu... dena libre.

Egun beretsuetan Españaiko Literatur Sari Nazionalak ere izendatu dira. Euskarazko gaien artean gure artean izen handiko idazle bat geneukan batere, gure artean hau ere, oihartzunik izan ez duen nobelarekin. Ez da posible izan izango. Hurrengo baterako norbaitek esan beharko lieke gure idazleei galegoek baino hobeto, gutxienez, idazteko edo gure arteko aukera egiten dutenei hobeto aukeratzeko.

TOTAL nik ez dakidala Atxagaz aparte Españaiko eta Frantziako bertakoak bakarrik aipatzeagatik, erdal herrietan euskaraz ezer egiten duen inor ezagutzen duten. Ez dakidan bezala inor ezagutzea interesatzen zaien edo inor ezagutaraztea interesatzen zaigun. Lehenengoa bigarrenaren ondorio jotzen dudanez hau bihurtzen dut galdera, interesatzen al zaigu inor ezagutaraztea?

Lehenbizi herri oso bat gaudela aldarrikatu eta gero gure herritarrak aurkeztu behar dizkiogu munduari edo alderantziz egin behar dugu? Lehenbizi gure herritarrak eta beren ekintzak erakutsi eta haiek izan daitezela herri hau osotasunean ezagutzeko jakinminaren pizgarri gero datorrena etortzeko. Berrito, bigarren aukera egiten dut.

EGOKIAGO iruditzen zait Madrilen eta Parisen, eta adibide hutsa denez ez izenez izen hartu, Saizarbitoria, Benito Lertxundi, aipatuei izena jartzeagatik, eta burura dakigukun abarrik luzeena ezagutaraztea eta zerrenda horrekiko atxekimenduak lantzea. Honek berez ekarriko baitluka beren ingurumaria den Euskal Herriaren, sotiltasuna ala konplexotasuna ere, ezagutzera ematea. Baina oraingoz hau ezinezko bilakarazten ari garela esango nuke. Euskal Herria etiketa besterik ez dutelako hedatu eta aditzera eman, eta etiketa hori Iglesias Zamora, Aldaia, Delclaux, Lasa eta Zabala, Segundo Marey, Garcia Damborenea, Urralburu, Arzalluz eta gisakoekin identifikatzen saiatu eta saiatzen direlako. Asto turkiarraren pentsamenduak biltzen nau: *Nere aberriko gizonek atzerrian aintzakotza eta aitortza lortu dute bere lanagatik... Gure herrian bori edozein astok lortzen du...*

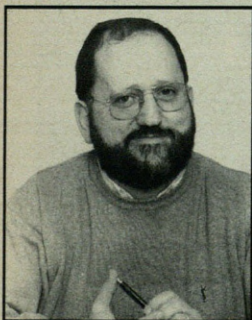
RAMON ETXEZARRETA

TXUTXU - MUTXUKA

EUSKARA INSTITUTUA HURRENGO URTERAKO PREST

Idazleak eta euskaltzaleak bildu nahi ditu Euskara institutuak bere sorreran. Irakasle elebidunak prestatzeko aholkularitza eskainiko du halaber, aipatu erakundeak. Datorren urtean martxan jarriko den institutuak terminologiari buruzko ikerkuntzaz, testugintza lantzeaz, datu base informatikoa sortzeaz, hizkuntzaren aplikazio praktikoa burutzeaz eta ikertzaileei laguntzeaz arduratuko da. Unibertsitatearen antzerako egitura izango du eta unibertsitateko irakasleek, administrazioko langileek eta zerbitzuetako pertsonalak osatuko dute institutua.

NOR - NORI - NOR K

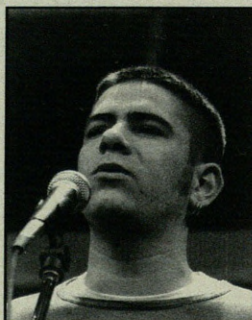
PATXI GOENAGA

Euskaltzaindiako idazkari berria izango da hurrengo bi urteetan. Endrike Knörren lekua hartuko du, eta honek aldi berean, Juan Mari Lekuonak utzi duen buruordetza. Bilbon azaroaren 29an egindako bozketetan Jean Haritxelar euskaltzainburu gisa berretsi zuten, baita Jose Antonio Arana Martija diruzaina ere. 1979an euskaltzain urgazle izendatu zuten eta iazko urtarilean euskaltzain oso ●

MARIASUN LANDARI

frantsesera itzuli dizkiote hiru liburu. Suitzako «La joie de lire» argitaletxea arduratu da kaleratzeaz eta Luzien Etxezaharretak egin ditu itzulpenak. Orain bi urte ipuin berak gaztelerara eta katalanera itzuli eta kaleratu zituen Bartzelonako Edebe argitaletxeak, hiru ipuinak liburu bakar batean bildurik. «Iholdi», «Alex» eta «La petite tante» Suitzan, Frantzia eta Belgikan zabalduko dira ●

UNAI ITURRIAGAK

orain bi urte eskuratutako txapela defendatuko du hilaren 22an Bilbon. Bermeon igandean, hilaren 1ean, egindako final aurrekoan durangarrak erdietsi zuen puntuaziorik altuena. Berak lortu du jokoan zegoen zuzeneko txartel bakarra. Atzetik, Jon Enbeita, Asier Otamendi eta Kepa Intxausti gelditu ziren. Hilaren 6an Abadiñon banatuko dira Arriagarako azken txartelak ●

TEILAK

■ HERRI LITERATURA JARDUNALDIAK

Abenduaren 6 eta 7an Durangoko Arte eta Historia Museoa bilduko da Euskaltzaindia. IV. Herri Literatura Jardunaldiak egingo dira bertan eta aurreko atsotitzak eta errefracuak aztertuko dituzte. Bi urtez behin bil-tzen da batzordea eta aurreko hiru ekitaldietan kontrapoesia, herri narratiba eta ahozketasuna jorratu zituzten.

Asko aztertutako gaia da hau euskal literaturaren barruan eta ikuspegia zabaltzeko kanpoko adituak etorriko dira. Julia Sevilla Madrilgo Complutenseko irakaslea, Karoly Morvay Budapesteko Eotvos Lorand Unibertsitateko irakaslea eta Louis Combet Lyongo Unibertsitateko irakaslea mintzatuko dira Durangon. Euskal Herritik, Gotzon Garate, Alfontso Irigoien, Txomin Peillen, Juan Mari Lekuona, Patxi Juaristi, Anjel Lertxundi eta Juan Manuel Etxebarria ariko dira.

ATXURIATIK

LARUNERAT KULTURALDIA

Iparaldeko eta hegoaldeko herrien arteko harremanak sendotzeko hilabete kulturala antolatu dute Azkaingo Altxa Lili, Berako Gure Txokoa, Sarako Gaztetxea eta Zugarramurdiko Akelarrea elkarteek.

Mendia ardatza dela ekintza ugari izango dira abenduaren 29a arte astebururo. Lau herriotan hitzaldiak, antzerkia, diapositiba emanaldiak, dantza garai-kidea, arte erakusketa, musika kontzertuak eta ipuin lehiaketa ikusi ahal izango dira.

Marijose Irizar eta Jose Mari Sors Euskalgintza Elkarlanean Fundazioko ordezkariak

«Orain ez dago atzera bueltarik: gure ondasunak kulturarentzat dira»

Euska
kulturgintzako
talde pribatu
indartsuena
—Elkar
argitaletxea,
Zabaltzen
banatzailea eta
Bilintx denda
kateak osatua—
Fundazio
bihurtu dira.
Bere helburuez
galdetu diegu
nagusiei.

Fundazioaren organigrama

Mari Jose Irizar da Fundazioko lehendakaria; lehendakariordea, aldiz, Joxe Azurmendi. Idazkaria Jon Jaka da, Joseba zenaren anaia. Patronatua osatzen dutenak berriz, Jose Mari Sors, Santi Jaka, Goio Jaka, Jose Mariren anaia den Iñaki Sors, Jokin Arratibel, Jose Inazio Leizarraga eta Peio Ospital.

«Enpresa eramaten genuenak zazpi ginen, Jakatarrak lau, Sorstarrak bi eta Jose Inazio Leizarraga. Jende horrek segitzen du, Joxe Azurmendi eta lehendakaria gehituta. Ipar Euskal Herriatik Zabal mundutik Jokin Apalategi eta kantarien mundutik Peio Ospital», azaldu du Jose Mari Sorsek. Patronatuak Fundazioaren administrazio kontseiluaren funtzioa beteko du, Fundazioa gidatuko baitu. Hori bai, borondatez egindako lanean oinarritutako kontseilua izango da. «Guk legez gutxienezkoa dena jarri dugu partaide bezala, hiru (lehendakaria, lehendakariordea eta idazkaria) eta gehienezkoa zebaztuta ez dagoenez, beste hamar partaide aukeratu ditugu, beste bost ere izango diren asmoarekin». Jende gehiago ere txertatu nahi baitute.

bideratu zitekeen; orain Fundazioarekin itzulerarik gabeko bidea da. Fundazioarekin bermatzen dena da enpresa horiek sortuko dituzten etekinak, baldin eta badaude, Fundaziora igarotzea. Fundazioa aurrera eramango duena Patronatua da. Argi duguna zera da: Patronatuan partikularrek hartu behar dutela parte. Bestalde, idatzita dago estatutoetan Patronatu kide izateko, politikatik at egon behar dutela.

Fundazioa aurrekontu zebatz batekin bazi da martxan? Oinarri fisikorik badu?

Fundazioak duen kapitala enpresa guztien jabe izatea da. Hasierakoan kopuru bat jarri da baina enpresen garapenaren arabera kapital handiagoa ala txikiagoa izango du. Kontua da ondasun horiek edukinez bete behar direla.

Fundazioa abiatu da baina Patronaturako 15 kargu sortu eta 10 bete dituzue. Proiektua garrantzen ari da oraindik?

Jaso dugun mezua da 20 urte igaro direla eta bai Joseba Jakaren ikuspegitik eta baita Elkar osatzen duzuenon ikuspegitik, ibilbidea Fundazioan jaso nahi izan dela...

Gurea fundazio osoa da, ondasun guztiak igaro dira Fundazioaren eskutara: enpresaren akzio guztiak... Argi utzi behar da, hala ere,

enpresak ez direla horregatik desagertuko. Elkarrek jarraituko du, Zabaltzenek jarraituko du, Bilintxek... Enpresa horiek orain arte jabe batzuk zituzten, izen propioak. Orain Fundazioa da jabea. Eite juridiko hori eman zaio.

Zergatik ikusi da eite juridiko horren beharra?

Orain arte borondate kontua izan da enpresak gure izean egon arren, horiek sor zitzaketen ondasunak euskal kulturaren mesedetan uztea. Baina borondatea al dakorra da eta norbait des-

«Elkarrek berea defendatu eta Fundazioak zabalagoa izan behar du». (Arg.: G. Garaialde).

Ez du esan nahi, derrigorrez 15 horiek bete behar direnik. Leiho bat zabalduta utzi nahi dugu, beti errezeloak sortu ohi dituen elkarlan hori praktikara eraman ahal izateko. Fundazioak egin beharko du elkarlana beste fundazio batzurekin, beste enpresa batzurekin, argitaletxeekin...

Fundazioaren esku garatuko den kapital hori zertan mamituko da?

Fundazioak berak hainbat proiektu garatuko ditu, ari gara literatur mailan zerbait prestatzen. Horretaz gain, Fundaziora hainbat eskaintza iritsiko dira. Fundazioa normalean administratzailea da. Guk uste dugu dinamikoak izan behar duela erabat. Bultzatu litezke, errentabilitaterik ez dutelako beste inork sortuko ez dituen proiektuak... Ez dira egin behar soilik errentagarriak diren gauzak, baina ez dira egin behar guztiak errentagarriak ez direnak. Uztartzea

bilatu behar da. Euskal kultura da peajeko kultura bat: lagundu egin beharko zaio eta dirulaguntzak beharko dira. Eusko Jaurlaritzak dirua banatu beharko du baina kulturaren garapenerako zerbait bilatu beharko da.

Jendeak izan dezakeen ustea da fundazioa zerbait publikoa, zabala, edonorentzat dela. Jendeak entzuten du elkar-gune, euskaltzalen topagune... Baina nola bideratu daiteke abalegina, Fundazioa pribatua bada? Ba al dago mezenasgo asmorik?

Pribatua sortzez da, orain jende bat dago baina guk espero dugu Fundazioa luzarorako izatea. Fundazio publikoak diru publikotik estaltzen dira. Herri honetan

proiektu asko dago. Josebak askotan esaten zuen lehia-kortasuna oso ondo datorrela. Musikan, esaterako, momentu batean egon ziren Elkar, IZ eta Soinuak. Ondoren sortu ziren, Gor, Esan Ozenki, ... Eta hor daude. Momentu batzuetan hausturak daude eta isuria sortzen da.

Non gelditzen da hor elkarlana?

Fundazioa zerbait bizia izan dadin nahi dugu; ezin gara fundazio erraldoi bihurtu baina proiektu interesgarriak izanik ikusi beharko da nola lagundu, argitaletxeren batekin aurrera egin behar den. Elkarlana esaten dugu, gaur egun gizartean dauden beste hainbat talderekin eta horrek ez du esan nahi erakundeekin ez dela kolabo-

ratu behar. Baina ez da dirulaguntzetatik bizi behar. Herri honetan frankotirtzaileak beharrezkoak dira, horiei esker zuzperten da kultura.

Zer alde egon liteke proiektu batekin Elkarrrera jo edo Fundaziora jo, ezezkoa jasotzeari dagokionez?

Elkarrek berea defendatu beharko du eta Fundazioak askoz ere zabalagoa izan behar du. Baina nik beste galdera bat botako dut. Merezi al du kulturalki proiektu hori aurrera ateratzeak? Merezi badu Elkarrek akaso ezingo du lagundu baina Fundazioak bai. Noski, etortzen den jende guztia kultura egiten duela esanez dator, baina produktua atera eta bi ale saltzen direnean, ez du merezi... Kulturalki merezi al du? Hori da galde-tu beharrekoa.

Elkar, argitaletxe mailan, proiektu erraldoi batean sartuta dago, Euseñor taldean, sekula euskaraz egin den entziklopedia handiena egiteko helburuarekin. Horrek izan dezake lotura Fundazioarekin? Hori bideratzeko modu zabalagoa izan liteke?

Ez du zertan. Euseñor dago, honek lau partaide ditu, bakoitzak hor sartu zenean bazekien zertan ari zen. Agian pentsatu behar da Euseñor gehiago zabaldu behar den ala ez. Euseñorren gainetik Harluxet dago. Eta honek izan beharko luke gai proiektua aurrera ateratzeko. Desberdintasuna da Harluxet sortuta dagoela Euseñorren bitartez entziklopedia egiteko, biltegi entziklopedikoa izateko. Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren helburua as-

“Ez dugu inoren alternatiba izan nahi, ez politika gorabeherekin zerikusirik izan, eta ez dugu miseriak etxea izan nahi”

“Ez dugu esan nahi erakundeekin kolaboratu behar ez denik, baina ez dirulaguntzetatik bizi; euskal kultura frankotiratzailleek zuzpertzten dute”

koz ere zabalagoa da. Bidean akaso askotan gurutzatuko dira bi hauek baina baita beste egitasmo batzuekin ere.

AEK edo premia izan dezaketen beste erakundeen materiala argitaratzen lagun dezake? Fundazioaren helburutan dago herri mailako ekimen eta Eusko Jaurlaritzaren bitartekaritza egitea?

Ez dugu inoren alternatiba izan nahi. Fundazioak pribatua behar du, ez du politika gorabeheren arabera funtzionatu behar; ez dugu inor ordezkatu nahi eta ez dugu ezta miserikordi etxea izan nahi. Ez da leku bat, besterik gabe norbaitek dirua behar duelako laguntza emateko. Proiektuari beti bilatu beharko zaio helburu bat, subjektiboa izango da, baina saiaturako gara ahalik eta subjektibotasun gutxiena izaten. Erabakia patronatuaren esku egon arren, ahalik eta zabalen jokatzeko ahaileginduko gara.

Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren aurkezpenean izan zen Jose Mari Agirre Kultura Sailburuordea, Jaurlaritzak proiektua babesten duela pentsa daiteke?

Aurkezpena egin aurretik, saiatu ginen zenbait jenderi zuzenean gure proiektua aurkeztu. Deitu genituen

Kolore guztietako jendea biltzea da Fundazioaren helburuetako bat. (Arg.: Garikoitz Garaialde).

alderdi abertzale guztiak, sindikatu abertzaleak eta baita Jaurlaritzako jendea ere. Hartuemanak izan ditugu alderdi batzuekin, sindikatuarekin eta Jaurlaritzan ere hartu gintuzten. Aurkezpenean denetarik zegoen, batzuk bere alderdiaren izenean, beste batzuk norberaren izenean. Bilatu dugu ahalik eta zabaltasun handiena. Herri honetan askotan gertatzen da, jende bakoitzari etiketa bat jartzen saiaturen dela eta askotan erdibidean dagoenari muturrekoak ematen zaizkio alde batetik eta bestetik.

Joseba Jakak duela biru urte inguru ARGIAk egindako elkarriketan esan zuen liburu eta disko mailan krisia zegoela,

ez zela gebiegi arriskatzeko garaia. Zein da gaurko egoera?

Kultura pasiboa indartsuagoa da egunetik egunera. Beste produktu mota batzuk ari dira kaleratzen, interneta, CD—ROMak. Argitaratzea ere lehen gehiago kostatzen zen. Liburuaren bizitza aldi bakoitzean laburragoa da eta oso ondo pentsatu behar da zer argitaratu. Baina hau ez da soilik euskal liburuaren arazoa. Durangon ere hainbat liburu kaleratuko dira baina askok muturrekoak hartuko dute. Itzulpena garatu da baina orokorrean krisia dago. Erosketa sistema ere aldatzen doa; ohizko liburudendak desagertzen ari dira eta handien eskaintza liburu salduenena da.

Josebak esaten zuen, liburuetan herenarekin irabazi, batzuekin *parra* egin eta ehuneko 35arekin galdu egiten zela. Azkenean oreka batera iristea ezinbestekoa da. Musikan ere orokorrean krisia dago, hori Durangon sinistea kosta egiten da baina ulertu behar da Durango momentuko flasha dela.

Fundazioaren partaide aldetik kulturak eskatzen duen ikuspegi zabala beteta gelditzen al da, abolikularitza bermatzeko adina?

Azkenean talde batek hartuko du erabakia baina uztartze bat bilatu behar da; euskal kultura, Unibertsitatea. Elkarren 40 bazkide ginen. Elkar sortu Iparraldeko 20 kideekin sortu zen eta beste 20 Hegoaldeakoak sartu ginen. 20 urte beranduago 40 pertsona dira ondasunari uko egiten diotenak: kantariak, abokatuak, beste argitaletxeetakoak... Aholkulariak dira nolabait.

Iparraldeko abotsa sorreran bezala orain ere nabaria da...

Zabal eta Elkar ere hor dauka. Iparraldeak bere leku berezia izango du; ez soilik Peio Ospital eta Jokin Apatategiren bitartez, baizik eta lankide dugun jende guztiarekin.

Baditu Fundazioak epe motzerako aipa daitezkeen proiektuak?

Nahiago genuke momentuz eskuartean duguna ez azaleraztea, Joseba Jakaren izena erabiliko delako eta bere merezimenduak aipatu nahi dira, bere inguruan zerbait egin nahi da, baina gizarteratu egin nahi da, aurki aurkeztuko dugu.

**RITXI LIZARTZA
MAITE ARTOLA**

Zuzeneko ahozko komunikazioa aldarrikatzen dute gaurko ipuin kontalariak

Hautsazpiko ipuinen txinparta

Interneta, E-mail edo korreo elektronikoa indartuz doazen gizartean, ahozko komunikazioa aldarrikatzea ez da gutxi batzuren kontua. Istorioak eta ipuinak mingain askok dakartzate eta batzuk lanbidez. Heldu zein haurren gozamenarako, Erdi Aroko trobadoreen antzera, herriz herri dabilta gaurko ipuin kontalariak, «Internetak ez duelako bihotzik, bai aldiz ipuinek».

BEHIN batean, printzea espazio zibernetikoan bere autontzian hegan zihoala, beste ontzi batean abiada

biziz aurea hartu zion printzesaz maitemindu zen...». Horrelakoak entzungo al ditugu inoiz? Badaezpada,

ipuin kontalariak han eta hemen istorio berrien bila ari dira, adin guztietako jendeari kontatzeko.

Lamiak talde donostiarra, Joxemari Carrere —bakarka edo Mikel Markez eta Asier Serranorekin batera—, Arrate Leunda ordiziarra, Pello Añorga, Hika Antzerki Taldeko Agurtzane Intxaurrea edo Bizkaiako Kontu Kontari taldea dira izen eza-gunenak. Jakina, Koldo Ameztói, beteranoena, ahaztu gabe. Aipatutako gehienek maisutzat hartzen dute baxenabartarra.

Ipuinak kontatzearen garrantzia nabarmendu du Ameztóik: «*Jendearekiko burbiltasuna gero eta garrantzitsuagoa da, zuzeneko komunikaziorako ipuina aitzakia besterik ez da. Lau bitzekin jendearen irudimenean irudiak sortzeko gai gara*».

Pello Añorgak ere urte mordo egin ditu lanbide honetan: «*Ipuinak oihartzun berria sortzen du, barne begia. Komunikazioaren izenean esparru oparoa du ipuinak, barne begi hori edo bihotzaren begia ateratzen bada oso komunikazio aberatsa lor daiteke*». Ameriketako ipuin kontalariak sendagai modura erabiltzen hasiak dira, komunikazio arazoei aurre egiteko.

1990ean jaio zen Kontu Kontari taldea Bizkaian ipuingintza sustatzeko asmoz.

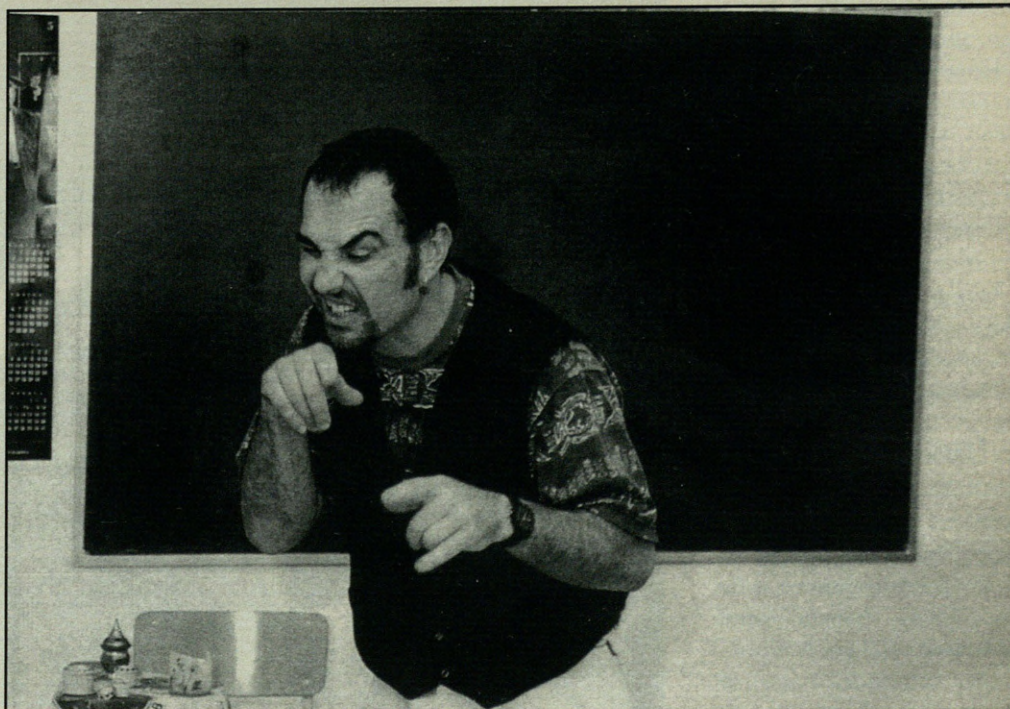
Koldo Ameztoik 14 urte daramatza herriz herri istorioak kontatzen; lanbidea horixe du eta argi erakutsi du 'kontuen kontura' bizi-zerik badagoela. «Apanize» da arrutarrak taularatu duen azken ikuskizuna. Udaberri-rako prest edukiko duen hurrengo lana ere aurkeztu digu: *«Bilintx' izanen du ize-na, itsasoaren inguruan arituko naiz; horretarako aurretik Hendaian eta Hondarribian ibili beharko dut materiala jasotzen»*.

Ameztoi eta Añorgaren kasuak apartekoak dira. Gainerako kontalariak kanpotik noiz deitu zain egon behar izaten baitute.

Gipuzkoan, «Ipuinaren ordua» antolatu zuen Eusko Jaurlaritzak duela sei urte Liburutegi Elkartearekin batera, haurrentzat liburutegietan zirkuitu bat osatuz. Donostiako liburutegietan dabil, adibidez, Lamiak taldea. Silvia Rodriguez, Mertxe Zabala eta Isabel Montese duela hiru urte osatu zuten taldea. Haur literaturaren katalogazioak ere egi-ten dituzte. Silvia Rodriguez taldeko kidearen aburuz, *«ipuinak zuzenagoak dira, haurren partehartzea errazten dute, ez dira umeak telebistaren aurrean bezala isolaturik geratzen. Haurrei ezagunak ez zaizkien ipuinak belarazten saiatzen gara»*.

Ordiziako Arrate Leunda ere liburutegien zirkuituan dabil eta bere esanetan harri-garria da haurrek nola bizi duten ipuina: *«Ezinbestekoak dira fantasiatzko mundua ez galtzeko»*. Ordiziarrak irakasle lana eta kontaketa tartekatzen ditu.

Agurtzane Intxaurreagak, Goenkale eta Hika taldeko antzezleak asko maite du

■ Joxemari Carrerek emakumeak protagonista dituen ipuinak jaso ditu azkenaldian.

haurrekin ibiltzea. Kontatzen dituen zenbait ipuin berak idatziak dira eta prestatzen duen saioa berezia: *«Umeek jarrera aktiboa izan behar dute nire saioetan; horretarako, pertsonaia modura aurkezten dut nire burua eta askotan herri batera joan aurretik haurrak nolakoak izango diren galdezka ibiltzen naiz»*.

Ipuin erotikoen laztana

SEXUAZ mintzatzea miraria omen, nonbait, Euskal Herrian. Horrela du hasiera Joxemari Carrere, Asier Serrano eta Mikel Markezen «Igurtzi nazazu berriro, laztana», ipuin, olerki eta musika ikuskizunak. Hirukotea herriz herri ari da ipuin, poema eta kantu erotikoe-

kin entzuleak berotu nahian. Imajinazioa askatasun osoan uztearen ondorioa da hiru artistek oholtza gainera ekarri digutena.

Emanaldia Carrerek hasten du, Eduardo Gleanoren «Maitasuna» ipuinarekin; ondoren Asier Serranoren «Sutzarra» olerkia dator eta tarteka Mikel Markezen gitarra eta ahotso sartzen dira. Ikusgarria da oso hirukoteak barnekoa kanporatu eta entzuleengana iristeko duen erraztasuna.

Joxemari Carrere, urteetan Intxisu taldean antzezle izan dena, bakarka ere ibiltzen da kontu kontari: *«Haur eta helduentzat, emakumeak protagonista dituzten ipuinak bildu eta eskaintzen ditut azkenaldian»*. Joxemari erakutsi nahi du

emakumeak ipuinetan duen papera beti ez dela zain dagoen printzesarena. *«Edurnezuri eta antzeko ipuinak erakutsi dizkigute beti eta nik bestelako ikuspegia azaldu nahi dut. Ez dira ipuin feministak, tradizio-tik jasotakoak baizik»*.

Joxemari Carreren irudikoz, ipuin kontalari izateko funtsezkoa da kontatzeko gogoia ezezik, kontatzen den ipuinean sinistea eta leku goxo batean eskaintzea: *«Kultur etxe, euskaltegi eta gaztetxeetan ibiltzen naiz; helduentzako ipuine-na esplotatu gabeko mundua da oraindik»*.

Ipuinak protagonista diren ez-ohiko saioetara ohituta gauzka Koldo Ameztoik. Egunotan, Jose Antonio Urbeltzekin batera udan estreinatuko den dantza eta ipuin ikuskizuna prestatzen ari da. Ipuinen gaia sinbolikoa, artzaren ingurukoa, izango da.

Telebista eta imajinaren

■ Ameriketako ipuin kontalariak sendagai modura erabiltzen hasiak dira, komunikazio arazoei aurre egiteko

indarra nagusi diren hone-
tan, gizarte informatiko eta
telematikoak gero eta ga-
rrantzi gehiago izango due-
nean, zuzeneko komunika-
zioa berreskuratu nahi dute
kontu kontalariak. «Gaurko
guraso gebienek ez dakite
ipuinak kontatzen eta askoz
errazagoa zaie telebista
piztu eta haurrak pantaila
aurrean txintxo-txintxo,
abo bete borts edukitzea».

Irudiaren mamua

MARIAN Santa Maria Gal-
dakaon duela zazpi urte
sortu zen Kontu Kontari tal-
deko pardaiteetako bat da.
Bere iritziz, «taldeko komu-
nikazioa ez da galtzen utzi
behar; tertuliak alegia.
Ipuinekin irakurtzeko zale-
tasuna pizten da gainera.
Bestalde, gaur egungo fa-
miliatan telebista jarri eta ez
da ezertaz hitzegiten». Kontu Kontari taldearen
helburua ipuinak mozorro
eta antzerkirik gabe helaraz-
tea da: «Mozorrotzean
umeei iruzur egiten diegu.
Soilik hitzarekin irudimena
zabalik uzten diozu eta ge-
hiago identifikatzen da
ipuinarekin. Mozorrorik
gabe ipuinak kontatzea
gauza errazena dela era-
kutsi nabi diegu gurasoei».

Ez dira gurasoak soilik,
baina, ipuinen ohitura galdu

Koldo Ameztoi baxenabartarra maisutzat hartzen dute gehienek. Arg.: Alberto Elozegi.

dutenak; gazteen artean ere
zaletasun txikia dago. Hone-
nbestez, etorkizuneko
kontalari izan daitezkeenak
prestatzen ditu Pello Añor-
gak, bai guraso edo liburu-
zaineentzat antolatutako tai-
ler modukoetan, baita Es-
koriatzako Magisteritza Es-
kolan ematen duen gaiaren
bitartez ere. Berak diosku-
nez, «Internetek ez du biho-
tzik; bai, ordea, ipuinek».

Horregatik omen oso ga-
rrantzitsua etorkizunean
irakasle izango direnek

ipuinak kontatzen ikastea.
Carrereren ustez, ipuinak ez
dira teknologia berriekin
inkompatibleak. Iritzi bere-
koa da Koldo Ameztoi, bien
artean oreka bilatu behar
dela esanez: «Telebista eta
informatika ez dira elka-
rren etsaiak, ongi erabiliz
gero. Dena den, haurrak
telebista asko ikusten badu
irudimena motzagoa izan-
go du, eta hori argi ikusten
da gure saioetan». Agurtza-
ne Intxaurreagaren ustez,
berriz, «euskarri informati-

koan ezin dira sentimen-
duak aurrez aurre eduki.
Gainera, ipuinarekin umea
taldean dago, ez dago iso-
latua, aktiboagoa da fi-
nean».

Ipuinak ere CD-ROMean
aurki daitezke merkatuan,
multimedialekin dituen baliabi-
de guztiekin. Batek baino
gehiagok gustura hartuko
luke ordea txokolate beroa,
sutondoan, aiton-amonak
kontu kontari dituela.

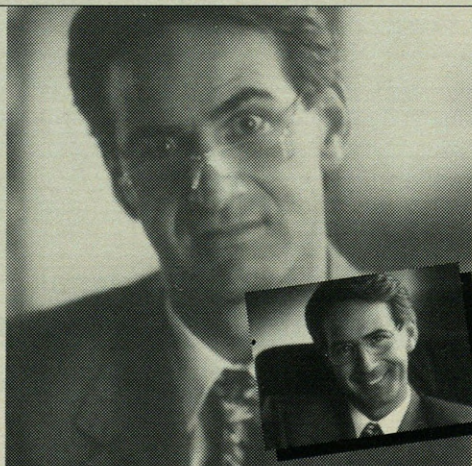
IXIAR ROZAS

Asma ezazu berehalaxe zertan gelditu den gizon hau atzean

Jakina. Oraindik ere betaurreko zaharkituak erabiltzen
ari da. Oraindik ere ez da konturatu MULTIOPTICASen
Indo Lente Progresiboak egokitzen dituztela. Hoberenak,
azkenak, distantzia guztietara bikain ikusteko
modukoak. Orain badakizu, zator MULTIOPTICASera
eta izan zaitez egunean.

MultiOpticas mailleu txartelarekin,
ordainketa atzeratua.

INDO LENTE
PROGRESIBO BERRIAK,
MULTIOPTICASen

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a

Hernani, 4 - DONOSTI

L I B U R U A K

«BIHOTZ BI-GERRAKO
KRONIKAK»
RAMON SAIZARBITORIA

EREIN, 283 or.

Iazko Durangoko azokan libururik salduenetakoa izan zen Ramon Saizarbitoriaren «Hamaika pauso». Urte bete beranduago «Bihotz bi-Gerrako kronikak» dakar; oraingoan ere salduenen artean egoteko asmoz. Helena Sotelok liburuan aipatzen du, Saizarbitoriak komikoki, samur, zoragarri idatzi duela. Bihotz barrutik datozen orriak aurkituko ditu irakurleak, bi bihotzetatik ateratako gerrako kronikak. Orain arte idatzitako liburuek aztarnarik utzi dute idazle honen ibilbidean, eta honek ere utziko du●

«JOSE JOAKIN
MITXELENA
BERTSOLARIA»

ANTTON KAZABON
AUSPOA SENDOA, 246 or.
1924ean jaio zen Mitxelena Oiartzunen eta 1988an hil zen. Gerrondoko bertsolarien zerrendan lekua behar zuela eta jaso ditu haren bertsopak Auspoa argitaletxeak. Lehen urratsak ematerakoan, Antonio Zabalaren laguntza izan zuten. Herriko jaietan, omenaldietan, ospakizunetan, lagunartean kantatutako bertsopak eta Bertsolari Txapelketa nagusietan egindako saioen testigantza aurki liteke. Oiartzungo Udalaren laguntzaz kaleratu du Auspoak Mitxelenaren bilduma●

JOSE LUIS OTAMENDIREN BEGIETAN

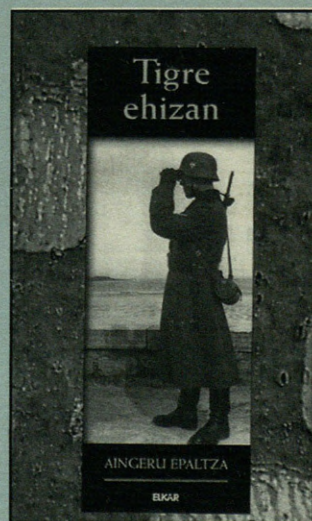
Tigrea buru barruan

BEHIN berriz, zein narratzaile indartsua eta trebea den erakusten dator Aingeru Epaltza eleberriz labur honekin. Abenturazko kontakizun errealistaren itxuraren pean, Hego Euskal Herriko ihesginak protagonista dituen drama ia-ia metafisiko baten aurrean jarriko gaitu. Ehizaldi bi ematen zaizkigu paraleloan garatuak. Martin aita, eta Martintxu semea ehiztari ibiliko ditugu zein bere bidetik. Urteak dira elkarren berri ez dutela, Espainiako Gerra Zibilak urrunditu. Aita Venezuelan dago, atzerriratu politikoa da; semea Lapurdin, Larresoron, familiarekin ihes eginda. Gertaerak 1944ko abuztuaren 7an jazotzen dira. Atlantikoaren alde banatan. Amets berdin batek lotu ditu aita-semeen gogoak: larri esnatu dira biak goizean, tigre baten erasoaren aurrean bata bestea babesik gabe ikusi duenean. Ametsa da, azken batean, semea eta aita ehizera behartu dituena, betiko elkar galtzea ekarriko lukeen oker handia gerta dakien ekiditeko.

Semearen ehizagaia, tigrea, suntsitu nahi duten armada alemanaren tanke bat da; ai-

tarena, berriz, gizon bat hil duen tigrea, jaugarra. Epaltzaren idazkera ederra bizkaierak ontzen du, batez ere, Venezuelako gertaerak diharduenean, eta lapurterak Larresoroko kontuez ari denean. Ehizaldi biak berez, orrialdez orrialde dira gozagarri, eta irakurlearen jakin-gose eta irrika bizia pizten asmatuko dute bete-betean. Tigrea tigre soila baino gehiago da, alegiazko dimentsioa hartzen du. Tigrea gerra izan liteke, erbestea, aita-semeak banantzen dituen, biak ala biak etxera ezinik dauzkana. Venezuelaren gudari ohiak deserrotze urragarriari eman nahi dio aurpegi tigreen atzetik dabilela, Lapurdin bizi den mutiko bizkaitarrak bere nongotasuna nahi du garbitu nolabait.

Azal atsegin eta mami konplexu eta aberatseko liburu baten aurrean gaude, oso doi egituratua. Neurri-neurrian emanak datoz narrazioaren elementu desberdinak, betegarririk gabe. Azken boladako euskal narratibaren, eta Epaltzaren esku helduaren lagin dotore bat.

«TIGRE EHIZAN»
AINGERU EPALTZA
ELKAR

«ERREGEAREN LEPOKOA»

OLINDA CORDUKES
EDEBE-GILTZA, 186 or.

Irakurtzeko ipuin mardul horietako bat da «Erregearen lepokoa». Baina mardula izanagatik, ez da aspergarria edota tristea. Alderantziz, abentura liluragarri bat dakar Olinda Cordukes australiarak.

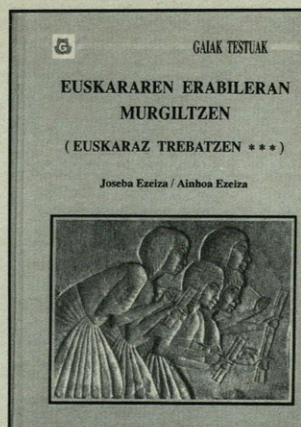
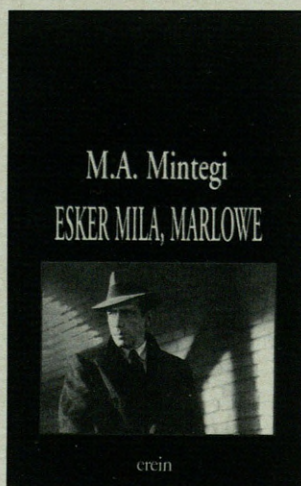
Bionkan uharte misterio-tsuan jazotzen dira istorioko gertakizunak. Keir gaztea sorgin-famako atso marmarti batek bahitu du. Giza odolez elikatzen diren foroi izaki beldurgarriei aurre egin beharrean aurkituko da gaztea. Bederatzi urtetik aurrerakoentzat irakurgai egokia izan liteke; hizkuntz ulerterrazez eta marrazkiez lagunduta dator liburua ●

«ESKER MILA, MARLOWE»

MIGUEL ANGEL MINTEGI
EREIN, 257 or.

Bigarren liburua kaleratu du Ereinen eskutik Mintegi ataundarrak. Euskaraz, sormeneko lanetan gutxitan irakur daiteken generoa dakar: nobela beltza. Azalean ere, Humphrey Bogart bera dakarkigu, Philip Marloweren itzalpean.

1949an Ataunen jaio eta Beasainen bizi den eleberrigilea da Mintegi. 1987an Donostia Hiria ipuin lehiaketa irabazi zuen eta 1991an «Udazkena» eleberriarekin Irun saria jaso zuen Mintegik. Luma fin horrekin intriga ederki lotzen du, istorioaren haria hasieratik bukaerara ●

«EUSKARAREN ERABILERAN MURGILTZEN»

JOSEBA EZEIZA/AINHOA EZEIZA
GAIK, 547 or.

Liburu mardula argitaratu dute Joseba eta Ainhoa Ezeiza neba-arrebek. Legazpi 6 euskaltegiko sortzaile eta irakasle dira urrenez-urren eta euskararen erabileran murgiltzeko ariketa zein arlo teorikoak landu dituzte.

Hamar arlotan esaldi barruko funtzioak, egituraketa, parrafoen egitura eta funtzioak, erregistroak, adierazpide formalak, denbora... eta bestelako ezaugarri asko garatu dituzte Gaiak argitaletxeak kaleratu duen liburuan, hizkuntzaren korapiloak askatzeko asmoz ●

«HITZAK-HOTSAK»

OST
GOR

Bermeoko talde honek doinu gogorak ekarri ditu bere lehen lanean. Hamaika kantu dira orotara. Musika OSTekoek egin dute eta hitz guztiak Joni Guarrotxena taldekidearenak dira. Laukote honetako kide dira Joni Garamendi (baxua), Jabi Guarrotxena (gitarra eta ahotsa), Jon Renteria (gitarra) eta Joni Gurarrotxena (bateria, ahots eta programazioa).

Euskal musikagintzako kide asko izan dituzte laguntzaile diskoa grabatzera koan. Abuztuan egin zuten Lorenzo Recordsen eta Durangon aurkeztekotan dira. «Hitzak-hotsak» jarri diote izenburua. Argitzen dute, hala ere, «ixiltasuna da agian, hots guztietatik indartsuena»; musikaren bidea hartu dute eurek ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«BASURDEAREN ORRUA»

NAHI TA NAHIEZ
OIHUKA

Musika eginez ongi pasatzea dute helburu. Nafarroa Oinezeko kantua egin ondoren kantu berriekekin datoz Jon Iribarren, Xabi Lizarraga, Aitor Goikoetxea eta Gorka Urbizu. Hamar abestik osatzen dute «Basurdearen orrua», eta «Sinestezina» eta «Olentz-ero» izan ezik kantu denak beraienak. Basurdea zai duzu edozein sasiren atzean, disko hau bezala●

Ez da ilusio faltsurik

ILUSIO Faltsuak taldeaz izan nuen lehen berria 1995. urtean Oreretako E.M.T.E-k (Errenteriako Musika Taldeen Elkarte) kaleratu zuen konpakto batetik dator. Hartan, Ilusio Faltsuak taldeaz gain, beste 14 talde ere agertzen ziren.

Konpaktoaren lehen kantuak ematen dio izena lanari, «Itxoiten eta ikusten». Era akustikoan hasten da, gitara, ahotsa, bongoak... Hasiera lasai horren ondoren, «Ezeren zai» kantua dator: indartsuagoa, lan osoaren antzera, gitarrek garrantzia handia hartzen dute. Armonikaren doinuez, segidan, «Bide luzea» dator; honek era berean «Azpijoko» izenekoari bidea utziz: estribillo errepikakor batez amodiozko istorio bat

dakarkigu, emakume baten koroek kantua benetan jantziz.

Taldearen hildoari ihesi datoz «Kortesia»: sarrera lasaia eta abesti nahiko iluna. «Gauetz datoz» azkarra da rockaren bideari jarraituz eta berriz ere gitarren presentzia nabarmena. «Eskamak kentzen» poperoagoa da agian baina ez du indarrik galtzen. «Beti lo-k koroak ditu politak. «Noiz arte ama» da EMTEko bilduman sartu zutena. Oraingoan indartsuagoa da eta nabari da taldeak sendotasuna hartu duela. «Une batez» kantuaren ostean CDko unerik onenetariko batera iristen gara, «Degradazioa» kantuan: niri gehien gustatu zaidana. Amaitzeko «Itxoiten eta ikusten II», lehenaren aldean elektrikoago.

«ITXOITEN ETA IKUSTEN»

ILUSIO FALTSUAK. IZ

ren aldean elektrikoago.

Pop rockaren eremuetara garamatza CD honek eta azpimarratzekoa disko osoan gitarrek duten garrantzia nabarmena. Eskertzekoa IZk talde berri bat kaleratzeko egin duen ahalegina.

«LAU BEHI-BI»

LAU BEHI
IZ

1994ean hasi zen Lau Behi taldea; taldearen izen bera erabili zuten donostiarrek euren lehen diskoan. Oraingo honetan, hitz jokoa eginez bigarrena dela erre-

ferentzia egin dute. Hamabi kantu dira, Txenan Calvok, Juanra Etxaburuak, Alberto Boschek eta Mikel Azpirozek idatzi eta konposatutakoak. Jazz doinuak nagusitzen dira laukote honen abesti fin eta landuetan. Aurreko lanaren ildo beretik

dator oraingo hau ere. Jazz doinuekin batera, rock & roll, rythm & blues eta funkya ere entzun daitezke. Zabalik dago taldea eragin mota guztietara. Azalaren barruko aldean, «disco hau bolumen altuan entzutea aholkatzen da»●

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

Pausoka eta Abraren «Pocahontas-2»k John Smith kapitainaren itzulera kontatzen du.

«Pocahontas» t'erdi Gabonetan

Gabonetan urtero marrazki bizidunek toki berezia izan ohi dute. Aurten ere ezin hutsik egin eta Pausoka eta Abra ekoiztetxeek egin duten «Pocahontas-2» eskainiko dute. Walt Disneyko marrazki bizidunak izan zuten amaiera hartu eta istorio berri bat eraiki dute. Ez da hau izango ordea Gabon hauetako «Pocahontas» bakarra, «Pocahontas-1» japoniarra ere iragarria baitago.

WALT Disneykoek ez zituzten nonbait guztiak gustura utzi «Pocahontas» marrazki bizidunen amaierarekin, ohituak gintuztenaren aurka amaiera 'ez perfektua' izan zen ordukoa. Batzuek John Smithen aldegite tristea ikusi zuten tokian, beste batzuek produktu berri bat egiteko aukera ikusi dute ordea. Pausoka eta Abra etxeak dira aukera hori ikusi dutenetako batzuk, bien artean

egin duten «Pocahontas-2» marrazki bizidunetan John Smith itzularazi dute Pocahontasen bila.

«Pocahontas»i ematen zaion amaiera irekia da, istorioa unibertsa denez guk hartu eta jarraipena ematea pentsatu genuen argudiatu du Manu Gilek, «Pocahontas-2»ren ardura-dunak. Pausokakoak gaineratzen duenez, «Video-home deritzon merkatu bat

bada. Etxeko bideoen merkatu horretan ia nagusi dira japoniarrak eta estatu batuarrek, guri ere interesgarria iruditu zitzaigun arlo horretan sartzea eta «Pocahontas»i heldu diogu.

Jada, kiosko eta dendetan salgai da bideo hau. Ez da haur euskaldunen merkatuari begira bakarrik eginiko produktua, gazteleraz eta ingelesez ere ekoiztu dute eta aurrerantzean duten

arrakastaren arabera frantzez eta japonieraz ere kaleratuko dute.

Pausokaren gidoiak, Abraren teknika, Dibulitoons etxearen marrazkiak batu dira lan honetan. Uda osoa behar izan dute 40-45 minututako marrazki bizidun hauek egiteko. Pausokan lehenago ere egin izan dituzte «Alex eta Alexis» eta «Maroons» marrazki bizidunak. «Marrazki bizidun gidoia egitea oso dibertigarria da, munduko gauza dibertigarriena. Gauza askoz gehiago egin ditzakete pertsonaiekin: abesten jarri, began egin... Mundu majikoagoa da benetan marrazki bizidunena».

Ez omen garestiegia horrelako produktua egitea: «Horrelako produktuek kostu nabiko orekatua dute. Bideoan eginga delako batetik, eta ordenadorez erabili delako bestetik. Ondorioz ez da behar zinerako egin obi den bezainbesteko marrazki garatua. Ordenadorez koloreak lauagoak dira, mugimendua ere ez da hain perfektua...». Urrun dira marrazki hauek Walt Disneykoengatik, Manu Gilek dioenez, «Ezin gara Walt Disneyrekin parekatu, ez baititugu baiekituzten baliabide berak».

Urtarrilaren 1ean Euskal Telebistan eskainiko dute Pausoka eta Abraren lana. Abenduaren 25ean «Pocahontas-2» honen *making off* deritzona, hau da, nola egin zuten eskainiko dute. Aurrez, egun berean «Pocahontas-1» izeneko marrazki bizidun japoniarrak eskainiko dituzte. «Pocahontas» nahi ez zuenak Pocahontas t'erdi du Gabon hauetan.

ARRITXU ZELAIA

Jon Anasagasti: «Urtero gainditzten da Gabonetako publizitate portzentaia»

Iaz ETB 1eko Urtezahar gauean 3,9 milioi pezetako publizitate inbertsioa izan zen, 7,9 milioitakoa ETB 2an. Aurtengoa zenbatekoa izango den ezkutuan gorde nahi izan du Jon Anasagastik, ETBko merkataritza kudeatzaile buruak.

Urtezahar gaueko iragarkien prezioa ez ei da ikus-entzule kopuruaren arabera.

Ez da datu hutsa bakarrik baloratzen. Bezeroek irudiari garrantzi handia eman ohi diote, horren inguruan egiten dituzte gau horretako iragarkiak. Balorazio kuantitatiboa baino kualitatiboa izan ohi da. Ez da matematika, finean bakoitzak bere

audientzia kuota baitu. Modak eta urteak direla- eta gauzak asko aldatzen dira. Batzuetan urteko azken edo lehen iragarkia izateko borroka handiagoa ohi da besteetan baino. Horretaz baliatuz telebistak ere prezioak igo egiten ditu, azken finean egun hauetako eskaera ere handiagoa baita.

Zein eragin du urteko azken edo lehen iragar-

kia izateak?

Komunikabideentzako garrantzitsuak dira eta horiek dira hain juxtu irrati, telebista eta egunkarietan gehien agertzen direnak. Gauza bat salmentak lortzea da, eta bestea estatusa. Telebistan iragartzen dena salduko da. Baina puntako garaia azaro inguruan izan ohi da, orduan egin behar baitute indar handiena saldu ahal izateko. Abendukoak gogorazteko dira batik bat, eta prestijio kontua dira. Gabonetan kanpaina ia amaitu da, jendeak ordurako ja erabaki du zer erosi.

Urtean urtean iragarki gehiago izan obi al dira?

Aurten % 2an gehituko da gutxi gora-behera. Pixka bat gehixeago bigarren katean, komertzialagoa delako. Bata bestearen eskutik dator. Urtero gainditzten da aurrekoaren publizitate portzentaia.

Zein bilakaera izan dute Gabon garaiko iragarkiek?

Duela hamar urte, urteko lehena izatea edo ez ospea lortzeko modua zen, ikus-entzule kopurua bigarren mailan zegoen. Egun gehiago begiratzen zaio izango den ikus-entzulegoari, eta iragarkiaren prezioari.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Gabon gauean ospetsuak kantari

Estu eta larri izango dira abenduaren 17an ETBko platoetara gerturatuko direnatarako batzuk. Bertan bilduko dira hainbat ospetsu Oskorriren doinuak lagun eztarriak urratu beharrean.

17an grabatu eta abenduaren 24an ikusiko ditugu Euskal Herriko hainbat pertsonaia ezagun kantari: Juan Cruz Alli «Batasxoritxu» abestuz, Gica Craioveanu «Aldapeko» rekin aho korapiloa osatuz, Kattalin Habant «Uso zuria», edo La Otxoa «Pipa hartuta» abesten ikusteko parada izango dugu.

Batzuk neurriko abestiak izango dituzte: Pello Salaburuk «Salamankara» abestuko du, eta Elena Iruetak eta Joxe Ramon Soroizek «Anttoni eta Antton»-en doinuan izango dira. Athletic-eko Jose Maria Arrate, Sabino Padilla, Luis Fernandez eta Bixente Lizarazu, futbol kontuak alde batera utzi eta «Ikusi mendizaleak»-ekin arituko dira.

Azkenean denen eztarriak «Hator mutil hator» abeste lanean jarriko dituzte Oskorrikoek.

«Eskaera handiagoa denez, iragarki prezioak ere bai». (A. G. G.)

ARRITXU ZELAIA

■ «Euskal Antzerkiaren Historia» dokumentala

Antzerkiaren sustraiaetik hasi eta gaur egungo antzerki taldeetara bitartean izan diren antzoki, antzezlan, antzezle eta hauen inguruko historia laburbiltzen dituen dokumentala ikusi ahal izango da ostegunean.

Orduerdiko lau atalek osatzen dute dokumental hau. Pastoraletatik hasi eta

antzerki garaikideraino jaso duten dokumentalean lan talde txikia aritu da: David Barberok gidoia literarioa egin du, Juan Angel Gonzalez eta Iñaki Agirre aritu dira errealizazio lanean, eta Jose Mari Argoitiak musika arloan aholkulari lana burutu du. Ostegunean, 24:25ean.

■ Real Madrid eta Barcelonaren norgehiagoka

Real Madrid-Barcelona futbol partidua Santiago Bernabeun ikusteko parada ez dutenentzako, larunbatean 20:25ean Euskal Telebistan ikusi ahal izango dute. Partidu garrantzitsua izango da, saillkapenaren lehenengo bi postuetan baitaude, beraz, lidergoa jokoan izango da. Golik ez dira faltako ziurrenez, Ronaldo eta Suker Ligako jokalaririk goleatzailenak baitira. Kalitatezko futbola eta golak ikusteko aukera

eskainiko du ETBk larunbatean.

■ Asteburuan bi filme ikusteko aukera

Western pelikulak gustuko dituenak, larunbat gauerdian Michael Winner zuzendariaren «Txato Apatxea» izeneko filmea ikusi ahal izango du. Gizon talde bat indio apatxe baten bila doa, honek sheriff bat hil omen duelakoan. Ondoren zer gertatzen den ikusi ahal izango da abenduaren 7an, 24:05ean.

Igandean 21:30ean, berriaz, filme poliziakoa ikusgai izanen da. «Jazarpen hilgarria» filmeko aktoreak Bruce Willis eta Sahara Jessica Parker dira. Filmean hiltzaile baten eta poliziaren arteko gorabeherak izango dira.

■ «Jaiak 96» Durangoko Azokan izango da

Joxe Felipe Auzmendi, Joxean Barreiro eta Iñaki Ur-

danpilletak udako jai-giroarekin jarrituz, neguko festa berezietako giroa ere jaso dute azkenaldion. Oraingoan, hirukote hau Durangoko Liburu eta Disko Azokan izango da. Urtero Azoka honetan biltzen diren liburu eta disken ingurura gerturatu ohi direnak eta han izan ohi den giroa umorez azalduko dute. Abenduaren 11an gaueko 22:50ean izango da saio berezia.

Z A P P I N G

Sebastian Mendiburu XVIII. mendeko idazlearen ingurukoak Eibarko KTBko «Euskal literatoak» en

EIBARKO Kateberria telebistak astelehenetik ostiralera bitartean 19:40etik aurrera, bizpahiru orduz izan ohi du emanaldia.

Astelehenetan 21:15ean «Berbetan» izeneko saioan Eibarko jende ezauna, edo zerbait nabarmengarria egin duen norbait elkarriketatu ohi du Oier Narbaiza Eibarko kazetari gazteak. Egun, saio hau Eibarko Karrika tabernan grabatu ohi da. Asteazkenean zehar tabernara gerturatzen direnak, telebista saiorako txartela jaso, eta grabazio egunean saio bukaeran parte hartzeko aukera izan ohi dute elkarriketatuari galderak eginez.

«Berbetan» saioaren jarraian

21:35ean, «Euskal Literatoak» saioaren ordua ohi da. Izenak dioen bezala, euskal literaturako idazle bati buruzko tarte aurkeztu ohi da. Astelehen honetan, azaroaren 9an Sebastian Mendiburu idazlearen txanda izango da.

Sebastian Mendiburu XVIII. mendeko idazle eta erlijioso jesuita gipuzkoarra izan zen. Kardaberaz laguntzaz, Jesusen Lagundia Euskal Herrian bultzatu eta hedatu zuen. Jesuiten kontrako egozpen-legea indarrean sartu zenean, preso hartu, Donostiara eraman eta ondoren Italiara bidali zuten. Entzute handiko sermoilari izan zen. «Euskal zizeron»

deitua izan zenaren idazlanen artean ezagunetarikoa «Jesusen Bihotzaren Devocioa» da.

Asteartean gaueko 22:15ean, bertako eskubaloitzaileak ikusteko aukera eskainiko dute: Arrate Amaña - Hernani E.T. asteburuko partidua hartuko baitu lekua.

Noizbehinka filmeak ikusteko aukera ere eskaintzen dute Eibarko telebistakoek, esaterako, asteazkenean 21:15ean hiru umorezko filme izango dira ikusgai: «La fuga de Charlot», «Charlot marinero» eta «Charlot prehistorico».

Bestalde, astelehenetik ostiralera emanaldi amaiera eman aurretik 21:55ean «Albiste boletina» n Eibarko gertakizunei buruzko euskarazko berriak eskaini ohi dituzte hogeimituz KTBn.

Telefono deien ataletako entzule ezagun horiek

Aizarnazabalgo Pedro, Irungo Pantxika, Oñatiko Felix, Aralarko Jose Mari Zabala, Legorretako Lurdes eta beste hainbat izen irrati-entzuleentzat ezagunak dira. Ez irrati-esatariak direlako, baizik eta telefono deiak, agurrak eta eskutitzak sinatzen dituzten entzule fidelak direlako.

IRRATIZALEEN artean irrati-esatariak bezain ezagunak diren entzuleak badira; hauek sarritan izaten baitira antenan, egin ohi dituzten telefono dei eta eskutitzak direla medio.

Irrati bakoitzean bada partehartzaile hauetako bat gutxienez, zerranda luzea osatu daiteke. Horien arteko bat da Lourdes Esnaola. Urte asko dira zenbait irratiara idatzi eta deitzen hasi zela. «Segura, Arrate, Aralar eta Loiola Irratietara idatzi eta

deitu ohi dut. Batez ere, zahar-egoitzetan diren bel-du eta gaixoak agurtu edo zoriontzen ditut, eta ez ditut abaztzen errepideetako kamioilariak, mendizaleak, preso eta errefuxiatuak ere. Askok 'saltsera' bat naizela pentsatuko duten arren, beste askok etxera deitzen didate nere deia edo eskutitza eskertzeko».

Irratira deitzen dutenen arteko harremana telefono hariarena baino harago doa. Segura Irratiak Jose Mari Za-

Legorretako Lourdes Esnaolak Segura, Arrate, Loiola eta Aralarrera deitu eta idatzi ohi du. (Argazkia: Gari Garaialde).

balaren laguntzaz, duela hamar bat urte Arantzazun lehenengo bazkaria antolatu zuen irrati esatariak eta entzuleak elkar ezagutzeko aitzakiarekin.

Helburu berdinarekin, Loiola Irratiak gauza bera egiten hasi zen orain bost urte. «Urtero 150 irrati-entzule inguru biltzen gara, bai

Loiolan, bai Arantzazun. Goizaldean, irrati-entzuleei, batez ere gaixo daude-nei, meza eskaini ondoren, bazkaria egiten dugu eta arratsalde partean Kaxiano eta beste trikilari batzuekin arratsaldea pasatzen dugu», azaldu du Jose Mari Zabalak.

ITZIAR CARRASCO

B A G A K

■ Zirika Irratia Emakunde sariaren jabe

Idiazabalgo Zirika Irratiak irrati alorreko 1996ko Emakunde saria jaso du. Emakunde eta gizonen arteko berdintasunaren inguruko gaiak zabal lantzeagatik eman diote saria. Epaimahaiak arrazoi honi irrati-nobela eta elkarrizketetan irrati baliabideak egoki erabili izana gehitu dio.

Oroigarria eta 625.000 pezeta eskuratu ditu Idiazabalgo irratiak.

■ «Bataparrami» saioa ikastolak eta Radio Euskadiren elkarlanean

Hiru urte bete ditu «Bataparrami» saioak Radio Euskadin. Orain arte Bizkaiko ikastoletako ikasleak ohi zi-

ren irratsaioa partaide eta aurrerantzean Euskal Herri osokoak izango dira.

Igande goizero 10:00etan egin ohi dute «Bataparrami» deritzon irratsaioa. Bertan bi ikastolako ikasleak bildu ohi dira, 12-13 urte bitartekoak. Elkarren arteko norgehiagoka izan ohi dute galde-erantzun eta gauditu beharreko frogan bidez. Txanda honetan Euskal Herriko hamazortzi ikastolak hartuko dute parte.

Aurten «Bataparrami» saria izango da, euskarazko bi minututako irratsaioa egokien prestatzen duenarentzat. Parte hartu nahi duten DBHko ikasleek grabaturiko kaset zinta Bizkaiko Ikastolen Elkarteari bidali behar diote.

A U R P E G I A

Aitziber Aranburuzabala (Arrasate Irratia)

Euskal Herriko Unibertsitatean burutu zituen kazetaritza ikasketak Aitziberrek. «Ikasten ari nintzela Pausoka produktorari praktiketan aritu nintzen, 'Goenkale'ko artxiboan. Amaitu on-

doren, Arrasate Irratian hasi nintzen 'Hau duk hau astelehena' kirol-tako irratsaioan kolaboratzaile bezala». «El Mundo-ko Eskoriatzako korrespontsal izan da eta telebistako «Hau da marka» ere aritu da lanean.

Beste lankide batekin batera, irrati-ardura-dun lanean ari da Aitziber egun. Gustura da Arrasate Irratian, goizero 9:30etik 11:00etara egiten du irratsaioa. «Gaur egun Arrasate Irratian bi urtetarako lana dut eta aurrerantzen ere komunikabideekin loturik dagoen edozein alorretan arituko nintzateke».

Ilea garaiz aurretik urdintzen bazaizu...

«THE Lancet» da medikuntza-aldikari guztien artean ospe eta seriotasun maila handiena duena, eta bertan agertutako berri edo albisteak ez dira normalean zalantzan jartzen. Hori dela eta, nik neuk ere ez dut zalantzan jarriko aste honetan lerrootatik komentatuko dizuedan albiste hau, nahiz eta bitxi samarra dela aitortu behar dudan. Zertan da, bada, berri hori?

Hona bada: «The Lancet» aldizkari sonatuak kaleratutakoaren arabera, ilea

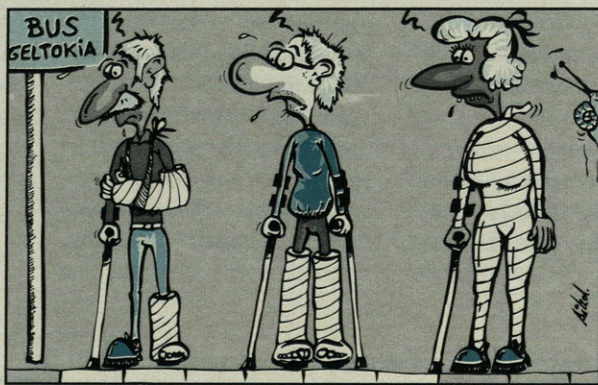
garaiz aurretik urdintzen zaien gizonetako nahiz emakumetakoak, gainerako pertsonak baino lau aldiz gehiago gaixotuko dira osteoporosiak (hezurretako deskaltzifikazioak, alegia) jota. Eta nola jakin zu zeu, irakurle, arrisku handiagoa duten pertsona horien artean ote zauden? Oso modu errazean. Berrogei urte inguru baldin badituzu eta geratzen zaizun ile kopurua-
ren erdia-edo urdintzen hasia baldin badago, egizu kontu; zeren eta ilea ur-

dintzen hasteko prozesua askoz ere motelago edo beranduago agertzen baita, normalean, hogeita hamalau urtetik aurrera.

Gaur egun, arraza zuriko populazioaren % 50 inguruk, berrogeita hamar urte egiterako, bere adatsaren % 50 urdintzen hasia dauka (nahikoa erraza 50 zenbakiarekin egindako formula-moduko hori, ezta?); oster, arraza beltzeko jendearen artean portzentaia hori hamar urte beranduago iristen dela azpimarratu behar da. Horrexegatik, eta Estatu Batuetako Maine estatuko mediku edo osagileek egindako ikerketari kasu eginez, osteoporosia jasateko arriskua handiagoa da pertsona zurien artean, gaitz horrek berarekin dakartzan konplikazio edo arazo guztiekin (hezur-hausturak esate baterako; normalean, ustekabeen agertzen direnak izan daitezke konplikaziorik deigarrienak) ■

JABIER AGIRRE

Ilea garaiz aurretik urdintzen zaienak, gainerako pertsonak baino lau aldiz gehiago gaixotuko dira osteoporosiak (hezurretako deskaltzifikazioak, alegia) jota

L A N D A R E A K

Echeveriatarrak

BOTANIKARI batentzako, sailkatu gabeko landare bat aurkitzea bezalako gauza gutxi omen dira bizitza honetan. Landarea aurkitu eta lehenengo egin-beharra sailkatu eta izendatzea da. Izen berria asmatzerakoan kode zorrotz samarrak badaude ere —tokiari lotzea, bere ezaugarri nabarmenenak adieraztea...—, era guztietako trikimailuak erabili ohi dira; eta landareen izendegi zabalean, tarteka behinik, bitxikeria polittak aurki ditzakegu.

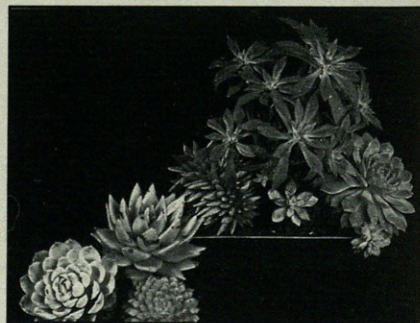
Botanikariaren emaztea, alaba, bere herriko errege edo printzesaren bat edo aurkitzailea bera goraipatuz, landarea dotorea bada; edo kontrarioren baten izena jarri izan da itsusi askoa aurkitu ondoren. Honela, bere zale-

tasunak edota fobiak betirako hor geldituko dira.

Milaka landare generoen artean, euskaldunok ere badugu gure kutsua duen bat. Echeveria generoa, alegia. Bat edukiko eta hura ch eta v-z idatzia, izorrai! Hor dugu betirako arantza.

Atanasio Echeverria Godoy botanikari artista galanta izana da, agi danean. 1.787 eta 1.797 urteen artean, Sess eta Mocioren zuzendaritzapean, Mexikora —orduan Nueva España— egindako espedizioetan parte hartu zuen, eta bertan egin 1.200 landareen marrazkietako asko bereak omen dira.

Marrakzi eta marrakzi artean, garai hartan izendatu gabeko landare genero bat aurkitu eta bere izena eman

zion. Eskribaua halakoa izango zen, eta «Echeveria» gelditu da betirako.

Echeveria generoa, euskaldunon arantza, kaktus multzo zabala da. Egun Euskal Herriko etxe askotan ikusten dira genero horretako espezie asko, apaingarri gisa. Bizitzak buelta ederrak ematen dituela, alajainena! ■

JAKOBA ERREKONDO

Erronkaritik Zaraitzuko bailarara antzinako bide zaharretatik

A

ntzina, Atuzkarratz eta Uztarrozkoko mendikateak zeharkatzen zituen pista batek elkartzen zituen Erronkari eta Zaraitzu bailarak. «GR 11» bideko bigarren txangoak arrasto hau jarraituz egiten du bidea. Bost ordu eskasetan bete ahal izango dugun txango erraz honen bitartez, Pirinioetako gailur altuenak atzean uzten hasiko gara pixkanaka.

IBILALDIA Izaban hasiko dugu, Ezka ibaia zeharkatzen duen zubian bertan hain zuzen ere. Eskuinera eginez, hamabost minututan edo Idoiako ermitara iritsiko gara. Ermita hau XVIII. mendekoa da, baina 1980. urtean eraberritu zuten. Gaur egun, eserleku eta iturriak dituen atsedeneku lasaia da inguru hau.

Mendebalde-rantz joanez, altuera hartzen goazen heinean, harizti batzuk zeharkatuko ditugu lehendabizi eta pagadiak beranduago. Belazkorreko amildegiaren azpialdetik igaro ondoren, Cabezo de Beranga izeneko mendi-lepora helduko gara, 1.340 metro altueran jadanik.

Mendi-lepo honek Erronkariko eta Zaraitzuko bailarak banatzen ditu Orhi handiaren begirada isilpean. 2.021 metroko Orhi mendiaz gain, Abodiko mendikatea eta Otsogorrigane eta Larkartxela gailur dotoreak aurrez aurre agertuko zaizkigu. Ikuspegia, zinez, ederra oso.

Pista bat jarraituz, Uztarroze herrira doan pista bat utziko dugu albo batera,

izen bereko mendikateko Kakueta mendia (1.578 metro) inguratuz. Zopotreko bidegurutzea da hurrengo jomuga. Bidegurutze honetan dagoen tabernan hamaiketako ederra egiteko aukera izango dugu.

Goiko argazkian, Orhi mendia. Zaraitzu eta Erronkari bailarak elkartzen dituen bideko puntu garaienetik bikain ikusten da mendi dotore hau. Beheko argazkian,

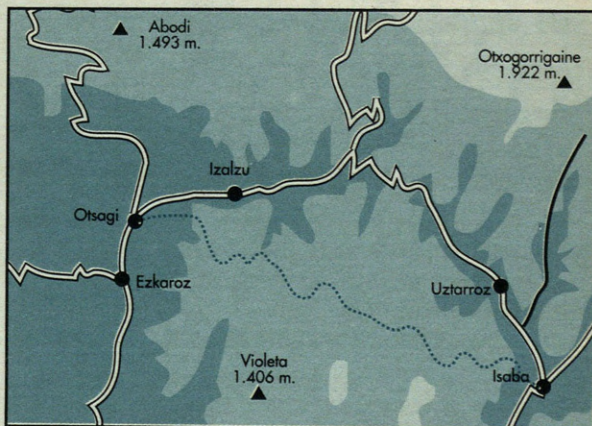
Otsagi. Ostatu eta aisialdirako eskaintza zabala du Zaraitzu bailarako herri biztanletsuenak.

Bidegurutzetik, Bidangozera, Lazako mendatera edo Otsagira joan gaitzke. Ezkerrera joko dugu guk, Ezkarotzera daraman bidegurutzera iritsi arte. Bidegurutzean eskuinera hartu behar dugu, eta Otsagiraino jarraitu. Zameguda (1.100 metro) izeneko tontorraren azpian dauden borda batzuen albotik igaro ondoren, Otsagira iritsiko gara aldapa malkartsu bat jaitsita.

Orotara, bost ordu t'erdi beharko ditugu 21 kilometroko txango hau osatzeko. Zaraitzu bailarako herri biztanletsuena da Otsagi —800 biztanle ditu—, eta Pirinioetako herri guztien antzera, ostatu eta aisialdirako aukera zabala eskaintzen du. Adibidez, Otsagitik Orhi eta Abodi mendietara joan gaitzke, eta iraupen eskia ere jorra dezakegu Abodiko estazioan ■

ANDONI URBISTONDO
MIKEL EGAÑA

A N T Z E R K I A

6

Ostirala

● Berako **Lamixine Bat** antzerki taldeak «**Lilien li-lura**» azken antzezlan aurrekeztuko du gaur eta bihar Berako kultur etxean. Gaurko emanaldia 20:00etan hasiko da eta 18:00etan, berriz, biharkoa.

● **Markeliñe taldeak «La GarboS.A.»** obra taularatuko du gaur, bihar eta etzi Donostiako Antzoki Zaharrean.

● **Geroa eta Jacara taldeek «Por mis muertos»** antzeztuko dute **Barakaldo Antzokian**. Aipatu obra hau, Bernardo Atxagak, Sergi Belbelek, Ernesto Caballero, Pepe Ortegak eta Alfonso Zurro idatzitako bost obra motzek osatzen dute «Por mis muertos» hau.

● Gasteizko Nazioarteko Antzerki Jaialdia aurrera doa. Gaur, **Carmen Sanestebanek «Frontera 908»** lana eskainiko du Beñat Etxepare antzokian 20:30ean. Bihar, aldiz, Principal antzokian 20:00etan hasita, **Andrea D'Odororen Produksioak taldeak «Neskatoen baiezkia»** antzeztuko du. Biharamunean 18:00etan, eta haurrentzako sailaren barruan, **Teatro Paraisok «Ni hartza naiz»** estreinatuko du Principa antzokian. Hilaren 11n (gaztelaraz) eta 12an (euskaraz), azkenik, **Tantakaren «El florido pensil»** ikusi ahal izango dugu Principalen bertan 20:00etatik aurrera.

Iragan azaroaren 29az geroztik, abenduaren 8ra bitarte, Arrasate akordeoiaren hiriburu dugu Arrasateko Akordeoi Lehiaketak direla eta. Lehiaketa hiru sailetan

Euskadiko XIV. Euskal Antzerki Topaketak hasi dira Azepeitian.

Hilaren 6an, Bordaxuri antzerki taldearen eskutik «Clovis eta Marinette» antzezlan ikusi ahaliko dugu Zelaitxo Antzokian 21:30etik aurrera. Abenduaren 7an, berriz, «Txin Txin Hotsak ez du kezkatzen Gregorio» aurrekeztuko du Karmakros taldeak toki eta ordu berean. Aldiz, Eskola Antzerki Topaketak 9tik 11ra izango dira Zelaitxon, 11:00etan eta 15:30ean. Besteak beste, honakook izango ditugu ikusgai: Irungo Herri Ikastetxearen «Doktor aspirina», Amurrioko Lucas Rey Herri Ikastolaren «Eduarne Zuri», Bilboko Karmelo Ikastolaren «Bilbo irribarrez»...

8

Igandea

● Baionako Antzoki Nazionalan, **T. J. A. Lyon** antzerki taldeak «**Pinocchio**» obra aurrekeztuko du gaur arratsaldeko 20:00etan hasita.

12

Osteguna

● **Txalo** taldeak Agatha Christieren «**Xagu tranpa**» taularatuko du Iruñeko Antzerki Eskolan 20:30ean.

E R A K U S K E T A K

9

Astelehena

● Gasteizko Cordon etxean, «**Macologia eta fauna marina**» erakusketa ikus- teko aukera izan dugu azken aste hauetan. Gaurkoa du, baina, azken eguna zabalik.

● Eusko Ikaskuntzari buruzko erakusketa zabalduko dute gaur Iruñeko Navarrerria kalean dagoen Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusiko egoitzan. Izenburua: «**Eusko Ikaskuntza: iragana, oraina eta geroa**».

I B I L A L D I A K

10

Asteartea

● Oiertzungo Girizia Mendizale Elkarteak **Negu Jaia antolatu du hilaren 14 eta 15erako Txarutan (Bela-te)**. Larunbatean, 15:00etan, irtengo dira partehartzaileak Oiertzungo plazatik. Gauean, **Txarutan, afaria izango dute eta nahikoa trikitixa dantzan egiteko**. Biharamunean mendi-ibilaldia. Izena emateko azken eguna gaurkoa da, eta Amazkar tabernan edo Girizia elkartearen bertan eman dezakezue.

I K A S T A R O A K

9

Astelehena

● Gipuzkoako Goi Mendi Eskolak ikastaroa antolatu du **abenduaren 14erako eta 15erako. Goi Mendiko Ikastaroa: Lehen Urratsak eta Segurtasuna** izeneko ikastaroaren helburua ondoko hau da: goi mendian segurtasunez ibiltzeko oinarritzko teknikak ikastea. Aurtengo Mendi Federatu Txartela edukitzea ezinbestekoa da. Izena emateko azken eguna gaurkoa dela ez ahaztu.

LEHIAKETAK

8

Igandea

● **Mutrikuko AEK euskaltegiak bertso paper lehiaketa** antolatu du. Lehiakideak hiru mailatan banatu dira adinaren arabera. Lanak jasotzeko epea gaur amaituko da (euskaltegiara igorri). Argibideak (943) 60 43 13 telefono zenbakian.

9

Astelehena

● **«Gordexolako Herria IX. Ipuin Lehiaketa»** antolatu dute Gordexolan. **Bost maila bereizi dituzte** antolatzaileek: 6-9 urte bitartekoak, 10-12, 13-15 (hiru mailaotakoek Gordexolakoak behar dute izan parte hartu ahal izateko), 16-20 eta 21-30 (Euskal Herriko edonork har dezake parte azken biotan). Ipuinak igortzeko (kultur etxera) **azken eguna gaurkoa da.**

12

Osteguna

● Ermuko Udaleko Kirol Sailak **Kirol Institutuaren irudi grafikoa lantzeko lehiaketa** antolatu du. Saria 250.000 pezetakoa (10.000 libera) da, eta lanak **abenduaren 16a baino lehen** aurkeztu behar dira. Argibide gehiago (943) 17 63 22 telefonoan.

MUSIKA

6

Ostirala

● Joseba Tapiak, Ruper Ordorikak eta Bixente Martinezek osatzen duten **Hiru Truku** taldeak hiru kontzer-

Donostiako Jazzle Elkarteak Big-Band Ikastaroa antolatu du.

Jazz arloko talde mota berezi bat da big-band delakoa, haizezko instrumentu aldakor batez eta erritmo sail batez

Donostiako Urtxintxa Ikastolak Ingurugiro eta Heziketarako Ikastaroa antolatu du.

Ikastaroa abenduan hasiko da eta ekainera arte luzatuko; hileroko asteburu batean emango dute. Ingurugiroaren heziketaren kontzeptua, interbentzio arloa eta ekintzen eremua bilduko ditu batez ere ikastaroak bere baitan. Mendian hurrekin, gazteekin eta helduekin ibili ohi direnei dago zuzendua batik bat, baina interesa duen orok har dezake parte. Izena emateko edo informazio gehiago eskuratu ahal izateko, Donostiako Karmengo Ama kaleko 4. zenbakira jo dezakezue, edo bestela (943) 32 12 97

telefono zenbakira hots egin. Gogoan izan izena emateko epea abenduaren 11n amaituko dela.

tu emango ditu asteon: gaur **Erratzuko** Etxeleberteko Txokoan 22:00etan; bihar **Aribeko Balleko etxean** 20:00etan; eta etzi **Baigorriko Bixentaina** ostatuan 16:30ean.

● «Basurdearen orruak» izeneko disko berria aurkeztu asmoz, **Nahi ta Nahiez** nafarrek kontzertua emango dute gau partean **Leitzan**.

7

Larunbata

● **Imanolek** kantaldia eskainiko du gaur, 21:00etan hasita, **Miarritzeko Coliseo** areto ezagunean.

8

Igandea

● **Ganbara** folk taldeak kontzertua emango du 20:00etatik aurrera **Araiako kultur etxean**.

12

Osteguna

● **M-Clan eta Magic Tea Pot** taldeen kontzertuaz gozatu ahalko dugu gaur **Bilboko Kafe Antzokian**. Kontzertua 22:00etan hasiko da, eta goizaldeko 03:00ak arte luzatuko da gau-musika.

SOLASALDIAK

11

Asteazkena

● Karmele eta Olatz Benito del Valle **«Barne hazkuntzarako bidaia»** gaiari buruz jardungo dute solasean arratseko 20:00etan hasita.

TOPAKETAK

12

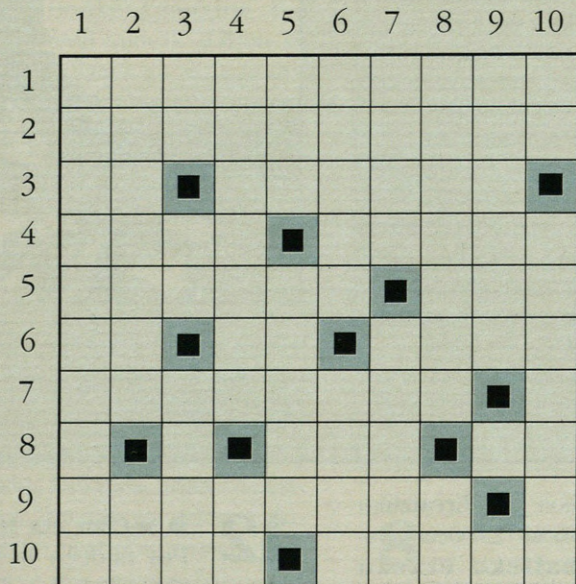
Osteguna

● Algortako kultur etxeko areto nagusian, **Ipuin Kontalaria Izan edo Entzun Nahi Duten Nagusiez Osatutako Kontalarien Kluba** taldearen lehen topaketak egingo dira gaur arratseko 19:30etik aurrera.

● **Infojouvek «Andere»** programa antolatu du. Programa honek **enplegua eta garapen profesionala** bultzatu nahi ditu emakumeen artean. Langa-bezian dauden emakume unibertsitarietara eta lana bilatzen ari diren emakume gazteei zuzendurik dago. Parte hartzeko **eskaerak aurkezteko epea gaur itxiko da**. Informazio gehiago nahi izanez gero, hots egizue (94) 423 50 06 telefono zenbakira.

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Eritasun. 2.- Gordeleku. 3.- Zamorako ibilgailuetan. Karta jokoa. 4.- Aldamen. Zatar. 5.- Hotsa. Gironako ibaia. 6.- Erbioa. diru hitzaren kontsonanteak. Zango atala. 7.- Silikato mota. Nitrogenoa. 8.- Bokala. Lehenengoa. Garoa. Modu atzizkia. 9.- Ardi zaindaria. Oxigenoa. 10.- Kontuz! Nazka.

GOITIK BEHERA: 1.- Gizonenzkoak. 2.- Barazki mota. Jainko egiptoarra. 3.- Iparretarrak. Lehen bikoitia. Simaurra. 4.- Sutegi. Zaren hori. 5.- Ote, hitz elkarketan. Pertsona bat, haren izena gogora etortzen ez zaigunean, izendatzeko hitza. 6.- Opila. Labore hauts. 7.- Soro. Ipar-orratza. 8.- Tematia. Ez eme. 9.- Uko. Potasioa. Bostehun. 10.- Ba..., baneuka. Metal erradioaktibo mota.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Ankerrak
Ekialdea
Izokinak
Lubakiak

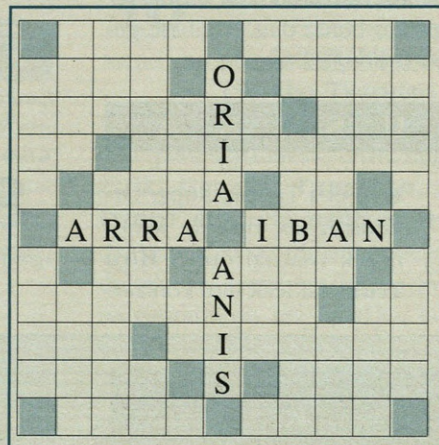
7 letra

Bilkura
Ereduak
Errotak
Hiritar

4 letra

Aker
Alak
Amak
Anis
Aroa
Arra
Atal
Auto
Bero
Ekai
Ekin
Eroa

Ezak
Iban
Igel
Ilar
Lore
Oboe
Okin
Oria
Ukoa
Zama
Zati
Ziba

2 letra

Aa
Ga
Ih
Ke
On
Ra
Uu
Ze

3 letra

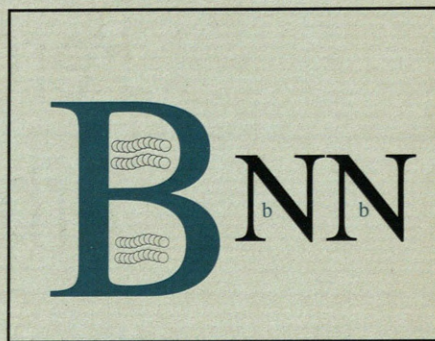
Bat
Ert
Tua
Zil

—Hieroglifiko a—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

			Estalki mota	▼	Txori mota	▼	Suge itsu	▼	Lehena eta azkenekoa
			Bizkaiko herria		Ezbaia		Komunikazio sistema		
			►		▼		▼		▼
Mitxeleta	▼		Uzki	▼	Egokiera	►			
Irabazlea			Bizk., azeri	9	Interjekzioa				2
►			▼		▼				
6					7			5	Ipar., berriketak
Beldurtia	►						Garen hauek	►	▼
Izen arabiarra							Leherkari ezaguna		
►					Tona	►	1.000 kilo	▼	
					Zaude		Trebea		
Herri zaindari	►				▼		▼		50
Katolikoen etxea		4							10
►					Hunoen errege	►			▼
					Röntgen				
Bokala	►		Eskas	►	▼		Euskaraz eta kitto!	►	
Saila		1	Ez eme			8	Istu		
►			▼		Ogi, hitz elkarketan	►	▼	Jainko egiptoarra	►
					Kontsonantea			Azkenekoa	3
Sasoi	►				Gaiak	► ▼		▼	

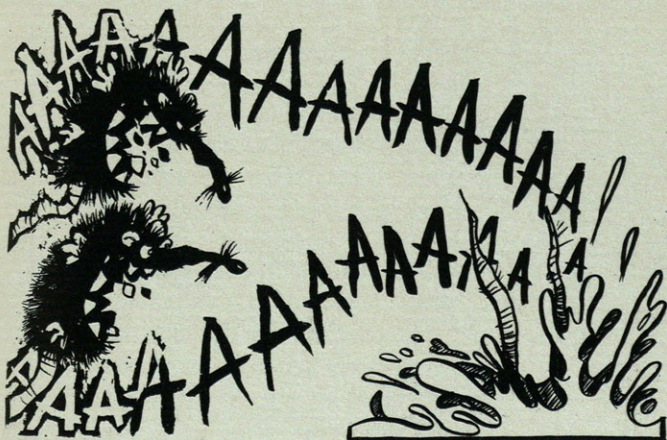
Eta hain pobrea al da?

Kate hitzak

Hieroglifikoa:
HEGOALDEAN EZ

●	S	O	A	K	●	E	T	E	N	●
L	A	T	Z	●	I	●	O	R	E	N
E	K	I	A	L	D	E	●	A	R	I
G	E	●	L	A	U	K	O	T	E	A
E	●	Z	O	I	N	●	M	U	●	N
●	L	E	R	A	●	B	E	T	A	●
O	●	R	E	●	K	A	N	A	●	B
M	A	R	A	T	I	L	A	●	Z	E
E	R	I	●	I	T	A	L	I	A	R
N	O	K	A	●	O	●	D	A	M	A
●	A	I	T	A	●	G	I	Z	A	●

ERROBIKO PIRAÑAKO — Komikia

Peru eta Marixeren arbolak Durangon

BUSTURIA aldeko euskaldunek estimu handitan zeuzkaten Muxikako erreka baten ondoan elkarren parez pare omen zeuden bi arbola: haritza zen bata, eta Peru deitzen omen zioten, gauza jakina baita haritza, fruiturik gabea izaki, arra dela; gaztaina zen bestea, eta Marixe zuen grazia, fruitudunak baitira gaztainak. Honela dio Barandiaranek jasotako lekukotza batek:

«Eta hauek zuhaitzok han inguru guztietan entzute handia daukate. Antzina baien aurrean ezkondu ere egiten omen ziren asko eta asko, haiek testigu balira lez».

Zuhaitz horien aurrean egiten omen zituzten astelehenetan Gernikako azokan egindako tratuen kitapenak ere, Barandiaranek berak jaso zuenez:

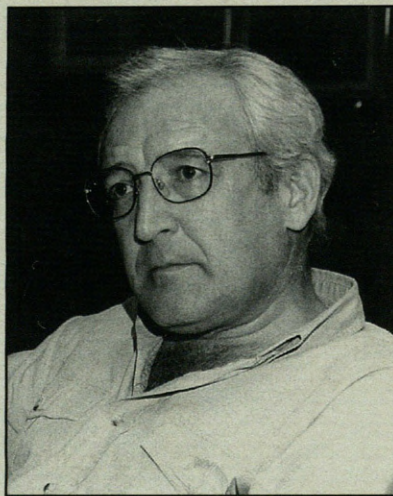
«Gernikan astelehenetan egiten ziren erosi saltzeetan ere askok Peru eta Marixeren aurrean pagatzea erabakitzen omen zuten. Batek saltzen zuen idia edo idi-uztarria, eta erosleari esaten zion:

—Non pagatuko didak?

—Peru eta Marixeren aurrean gaur gaueko bederatzieta».

EUSKAL kulturgintza ardatz harturik, fenomeno soziala bihurtu da Durangoko Liburu Azoka (euskal kulturaren *termometroa* deitu izan zaio), baina oraindik ez da soziologorik inguratu euskal liburugintzaren plaza erdira euskal liburugintzaren benetako egoeraz azterketa egitera: irakurle-goaren benetako nortasunaz (nolakoa du euskal idazleak irakurleak bere aurpegia?), idazlearen egoeraz, infraegitura editorialez...

Ez da erraza, Durangoko Azokaren fenomeno sozialak balio erantsi bat

ANJEL LERTXUNDI

Idazlea

baitauka bere ingurumaietan: jende askok sinboloa (metafora) eransten dio fenomeno sozialari, eta gure kulturaren bizi nahiaren ikurtzat hartzen du Durango. Arbolaren sinbologia ez zaio arrotz bizi nahi horri: Gerediaga Elkarteak arbola bat hautatu zuen Liburu Azokaren anagramarako. Apokalipsiaren esanera, Paradisuaren zentru-zentruan omen dago Bizitzaren Liburua.

Adanek eta Ebak, orde, (gure tradizioan Peruk eta Marixek) Paradisuaren zentru zentru hartantxe dastatu zuten Bizitzaren Arbolako sagar gale-razia ere. Liburua, Bizitzaren Arbola-jakituria- izateaz gainera, bada transgresioaren sagarra ere, ez baitago transgresiorik gabeko benetako jakituriarik.

BIAK biltzen ditu liburuak (jakituriak): kolektibitate baten kosmobisioa eraikitzen du, eta horretarako ez dauka kosmobisio hori transgreditu beste biderik, eraikuntza suntsiketa dialektika hori biltzen baitu beti giza ekintza orok.

Abenduak —Salvatore Mitxelenak amets gozoen sasoi deitzen zuenak— berarekin ekarri digu beste behin Durangoko Azoka: urte osoan liburuak ez du predikamendu handirik izaten, baina denon besapeko zilar eta distira bihurtuko da hiruzpalau egunez, estandetako perla kutiziatu, periodikoetako orri estaltzaile, irratietako erle-hots, bedeinkatzen-zaitugula kantatzen dugun arbola-liburu santu.

Elkarri zorionak esateko parada daukagu, bada, beste urte batez ere, Peru eta Marixeren arbola mitiko haie-tatik hain gertu.

ARGIA

Harpidedunen
Elkartea

ESKaintza Berezia Harpidedunentzat

Txatanuga Funtz Band
Hau dok umoria

Miren Aranburu
Elorkizunaren emoria

Eltzegor
Herrialde Berdean.

Ilusio Faltsuak
Itxoiñen eta ikusten

Drindots
Made in plazan

Txirri, Mirri eta Txiribiton
1. Txirri, Mirri eta Txiribiton ilargira
2. Xaguxarroski kontea

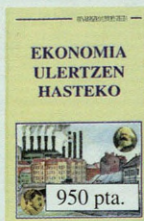
Kike Amonarriz
Txistek. Arpa jotzen

Gazteak eta sexualitatea
Gaiak.

Euskal historiaren 15 gertaera nagusi
Gaiak.

Ekonomia ulertzen hasteko
Gaiak.

Independentzia.
Alizia Stürze
Pelai Pagès i Blanch

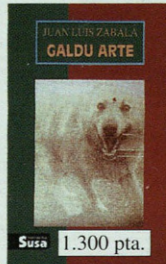
Lamiak, sorginak eta jainkosak
Julio Caro Baroja

Nafarroa erdi araoan
Béatrice Leroy

Imanol Murua eta Humberto Unzueta
Suetena Belfasten

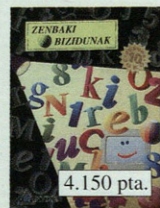
Juan Luis Zabala
Galdu arte

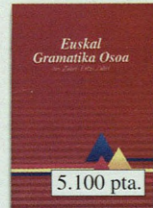
Juanjo Olasagarre
Bizi puskak

Pablo Sastre
Itzalaren Ertzean

Zenbaki bizidunak
Didaktiker.

Euskal Gramatika osoa
Didaktiker.

Lau Behi
Lau behi-bi.

ITXARO BORDA
Gure zinemaren historia petrala

ITXARO BORDA
Amorezko pena baño

Txirri, Mirri eta Txiribiton
Gure abestiak

B E R R I A K

ARGIArekin arindu
OLENTZEROREn
buruko minak

* Hauetaz gain, GAIK eta SUSA argialetxeen, IZ disketxearen eta DIDAKTIKER-en katalogoetako titulu ugari ditugu. Eskaiguzu zerrenda eta berehala eskuratuko duzu.

* Bidalketa gasturik gabe

ESKARI ORRIA

Izenburua	Prezioa	Aleak	Guztira

Kobratu beharreko kopurua

☐ Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN - DEITURAK

KALEA

ZBKIA.

SOLAIRUA

ESKUA

TFNOA

HERRIA

POSTA KODEA

HERRIALDEA

HARPIDETZA ZBKIA.

☐ KONTUTIK

SINADURA

HARPIDETZA ZBKIA.

TITULARRAREN IZEN ABIZENAK

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSAL HELBIDEA

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

SINADURA

LIBURU DENDETAN SALGAI

Zure
sukalde,
bulego
edo
gelarako
egutegia

Durangon salgai